

Riksdagens protokoll

2010/11:104

Onsdagen den 18 maj

Kl. 09.00 – 13.34

16.00 – 16.15

Protokoll
2010/11:104

---

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 12 maj.

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2010/11:354

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:354 Demokratiska värderingar i Försvarsmakten

av Torbjörn Björlund (V)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 14 juni 2011.

Skälet till dröjsmålet är att statsrådet vid de svarstillfällen som finns före den 14 juni 2011 genomför förberedelser inför resa, befinner sig på resa samt sammanträder i riksdagens EU-nämnd.

Stockholm den 13 maj 2011

Försvarsdepartementet

Sten Tolgfors (M)

Enligt uppdrag

Nils Cederstierna

Expeditionschef

Interpellation 2010/11:360

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:360 Kustbevakningens regionledning och ledningscentral i Karlskrona

av Peter Jeppsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 14 juni 2011.

Skälet till dröjsmålet är att statsrådet vid de svarstillfällen som finns före den 14 juni 2011 genomför förberedelser inför resa, befinner sig på resa samt sammanträder i riksdagens EU-nämnd.

Stockholm den 13 maj 2011
Försvarsdepartementet
Sten Tolgfors (M)
Enligt uppdrag
Nils Cederstierna
Expeditionschef

Interpellation 2010/11:364

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:364 Bevakning av Norrlandskusten
av Eva Sonidsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 14 juni 2011.

Skälet till dröjsmålet är att statsrådet vid de svarstillfällen som finns före den 14 juni 2011 genomför förberedelser inför resa, befinner sig på resa samt sammanträder i riksdagens EU-nämnd.

Stockholm den 13 maj 2011
Försvarsdepartementet
Sten Tolgfors (M)
Enligt uppdrag
Nils Cederstierna
Expeditionschef

Interpellation 2010/11:378

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:378 Regeringens skattesänkningar och miljön
av Jens Holm (V)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 14 juni 2011.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 16 maj 2011
Finansdepartementet
Anders Borg (M)
Enligt uppdrag
Rikard Jermsten
Expeditions- och rättschef

3 § Anmälan om inkommen granskningsrapport från Riksrevisionen

Tredje vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport inkommit från Riksrevisionen:

RiR 2011:18 Brottsutsatt. Myndigheternas hantering av ekonomisk kompensation på grund av brott

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2010/11:FPM110 Genomförande av det fördjupade samarbetet om ett enhetligt patentskydd *KOM(2011)215* och *KOM(2011)216* till näringsutskottet

2010/11:FPM111 Euratoms ramprogram för forskning och utbildning på kärnenergiområdet (2012–2013) *KOM(2011)72*, *KOM(2011)73*, *KOM(2011)74* och *KOM(2011)71* till utbildningsutskottet

5 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Motion
2010/11:Sk3 till skatteutskottet

6 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Trafikutskottets betänkande 2010/11:TU23
Civilutskottets betänkande 2010/11:CU24
Utrikesutskottets betänkanden 2010/11:UU3 och UU10
Konstitutionsutskottets betänkanden 2010/11:KU21, KU30 och KU31
Finansutskottets betänkanden 2010/11:FiU25 och FiU35
Näringsutskottets betänkanden 2010/11:NU19, NU22 och NU25

7 § Ändring i patentlagen – nya medicinska användningsområden

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2010/11:NU24
Ändring i patentlagen – nya medicinska användningsområden (prop. 2010/11:82).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 16 §.)

Föredrogs
arbetsmarknadsutskottets betänkande 2010/11:AU8
Ändrade regler om övertid och skyddskommitté m.m. (prop.
2010/11:89).

Anf. 1 JOHAN ANDERSSON (S):

Fru talman! Vi har i dag att debattera arbetsmarknadsutskottets betänkande om ändrade regler om övertid och skyddskommitté.

I det förslag som ligger på vårt bord i dag för debatt föreslås det ändringar i arbetstidslagen och arbetsmiljölagen. Man hänvisar till att det är en del i regeringens regelförenklingsarbete.

Man tar upp vissa saker i den här propositionen och i betänkandet. Man tar bort kravet på dispens från Arbetsmiljöverket för uttag av extra övertid per kalenderår och extra mertid per kalenderår. Kravet på dispens från Arbetsmiljöverket för begränsning av uttag av övertid per månad och per fyraveckorsperiod tas upp. Och kravet på dispens för nödfallsövertid hos Arbetsmiljöverket för längre tid än två dagar tas också bort. Kravet på att underrätta de fackliga organisationerna om nödfallsövertid på arbetsplatsen tas bort. Skyddsombud ges möjlighet att göra framställningar hos arbetsgivaren om det behövs för att säkerställa att arbetstidslagens krav när det gäller extra övertid, extra mertid och nödfallsövertid följs och att få det prövat av Arbetsmiljöverket.

Jag vill börja med att yrka bifall till vår reservation, reservation 1, och avslag på förslaget i betänkandet i de delar som rör reservationen.

Nu ska vi vara tydliga med att säga att de här lagförändringarna i första hand gäller företag som inte har tecknat kollektivavtal som reglerar övertidsuttaget. Väldigt många företag och arbetsplatser har tecknat kollektivavtal. Det ska vi också vara tydliga med att säga.

Jag tänkte uppehålla mig vid vår reservation och vår motion och de förändringar som det handlar om.

Vi kan börja med det slojade kravet på dispens för extra övertids- och mertidsuttag. Regeringen tror att efterlevnaden av lagens regler är dålig, det vill säga att arbetsgivare bryter mot lagen och tar ut mer övertid än vad som är tillåtet. Mot bakgrund av de förmodade lagbrotten och att de flesta ansökningar som prövas i sak beviljas av Arbetsmiljöverket menar regeringen att krav på dispens innebär onödig administration för de arbetsgivare som försöker följa lagens regler. Vi är inte jätteövertygade om att det är på det sättet.

I propositionen föreslås att kravet på dispens från Arbetsmiljöverket för uttag av extra övertid och extra mertid utöver de 200 timmar som redan är tillåtna enligt nuvarande lagstiftning tas bort. I stället ska det enligt lag vara tillåtet att ta ut extra övertid och extra mertid med högst 150 timmar per arbetstagare och kalenderår om det finns särskilda skäl för det.

Det är väl känt att övertidsarbete kan medföra hälsorisker. Med de föreslagna förändringarna kan det befaras att allmän övertid och extra övertid blandas samman. Jag ska erkänna att det inte är lätt ens för oss som är relativt insatta i de här frågorna att hålla isär de här begreppen. Än svårare är det då för såväl fackliga organisationer som arbetsgivare på ar-

betsplatsen. I praktiken innebär detta att det blir ett allmänt tak för övertidsuttag på 350 timmar per kalenderår och arbetstagare. Det innebär alltså att övertidsuttaget kommer att öka – det befarar i alla fall vi. Vår bedömning är därför att arbetstagarnas ohälsa riskerar att öka om förslaget genomförs.

Regeringen säger sig ofta värna den svenska kollektivavtalsmodellen. Det har vi haft mycket debatter om i den här kammaren, och vi kan väl konstatera att det finns en skiljelinje mellan partierna när det gäller den svenska kollektivavtalsmodellen. Vi kan inte se att de föreslagna förändringarna bidrar till att värna den svenska kollektivavtalsmodellen – tvärtom. Eftersom de innebär ett gynnande av arbetsgivare som väljer att inte teckna kollektivavtal riskerar man i själva verket att försvåra möjligheten att teckna kollektivavtal och underminera den svenska modellen.

Hitills har Arbetsmiljöverket i sin hantering av dispensärenden begärt att arbetsgivaren visar att kollektivavtal inte har kunnat träffas genom ett förhandlingsprotokoll som biläggs ansökan. Om regeringens förslag till ändring genomförs kommer arbetsgivaren inte ens att behöva försöka teckna kollektivavtal. Då kan man fundera på: Var har vi den svenska kollektivavtalsmodellen? Det kanske Katarina Brännström återkommer till i sitt anförande. Jag tycker att man kanske skulle fokusera lite mer på den svenska modellen.

Om regeringens förslag till ändringar genomförs kommer arbetsgivaren alltså inte ens att behöva försöka teckna kollektivavtal. Då hamnar vi i en annan situation. Eftersom lagstiftningen har en normerande verkan för de kollektivavtal som träffas håller vi det för troligt att arbetsgivarens vilja minskar när det gäller regleringar kring detta.

Jag tänkte också uppehålla mig lite grann vid nödfallsövertid. Regeringen föreslår att kravet på att söka tillstånd hos Arbetsmiljöverket för nödfallsövertid som ska tas ut för längre tid än två dygn tas bort. Man hänvisar återigen till regelförenklingar när det gäller det fallet.

I likhet med det vi tidigare har sett finns det en uppenbar risk om man tar bort dispensen när det gäller övertid och mertid. Det finns risk att man blandar ihop det här så att vi hamnar i en situation där det i praktiken handlar om 350 timmar per år och anställd i övertidsuttag.

Jag tänkte så gå över till möjligheten för skyddsombud att ingripa. Det är bra; jag vill gärna ge en eloge till regeringen för att man stärker skyddsombudens ställning.

Det är dock ett problem att det framför allt på mindre arbetsplatser utan kollektivavtal saknas lokala skyddsombud. Ansvaret för att kontrollera lagens efterlevnad hamnar då i stället på de regionala skyddsombuden som rimligen inte kan känna till all förekomst av extra övertids- och mertidsuttag på ett stort antal företag inom sitt område och därför har relativt små möjligheter att ingripa direkt.

Sammanfattningsvis vill vi socialdemokrater med stöd av Vänsterpartiet betona vikten av den svenska modellen med kollektivavtal som huvudinstrument för reglering av villkoren på arbetsmarknaden och att de verkligen värnas. Regelsystemet, som bidrar till att i allt större omfattning gynna de företag som inte omfattas av kollektivavtal, riskerar att undergräva en väl fungerande modell för förhandlingar, samverkan och en stabil arbetsmarknad med kända och givna spelregler.

Som jag också sade inledningsvis motverkar regeringens förslag detta, vilket leder till oacceptabla konsekvenser för en väl fungerande arbetsmarknad och riskerar även att medföra arbetsmiljömässiga försämringar.

Jag skulle kunna stå ett tag till och debattera, men vi återkommer väl i replikerna kring detta. Jag yrkar bifall till reservation 1 och avslag på förslaget i betänkandet AU8.

Anf. 2 JOSEFIN BRINK (V):

Fru talman! Den svenska arbetsmarknaden blir allt mer tudelad. De som har fast jobb på heltid arbetar allt mer. Förra året jobbade svenskarna över 4,6 miljoner övertidstimmar varje vecka. Det är en fördubbling jämfört med för tio år sedan. Samtidigt är allt fler hänvisade till tillfälliga jobb på deltid, och rekordmånga människor fastnar i långtidsarbetslöshet.

Den här utvecklingen är en tydlig avspiegling av ett stort och växande strukturellt problem på arbetsmarknaden: Allt färre pressas allt hårdare på sina jobb samtidigt som en växande grupp ställs helt vid sidan av.

Att minska övertidsarbetet borde vara en självklar prioritering för att bryta den här utvecklingen. Det är väl känt att övertidsarbete också ökar risken för olyckor på arbetsplatserna, eftersom trötta människor gör fler misstag.

Långa arbetspass ökar också risken för att drabbas av hjärt- och kärlsjukdomar och annan stressrelaterad ohälsa. Stress är ett stort och växande problem. Stress har de senaste åren gått om kroppslig värk som största orsak till ohälsa relaterad till jobbet.

Minskat övertidsarbete skulle också rimligen bereda fler människor plats i arbetslivet. Enligt Statistiska centralbyrån motsvarar förra årets sammanlagda övertidsarbete 115 000 heltidsjobb. Både för de enskildas hälsa och för samhällsekonomin vore det ju betydligt bättre om dessa arbetstimmar fördelades mer jämnt på befolkningen.

Men alliansregeringen har inga ambitioner att minska övertidsarbetet. I stället vill regeringen underlätta för övertidsarbete genom att slopa kravet på dispens för att ta ut mer än de 200 timmars övertid eller mertid som i dag är taket i lagen.

Förslaget är enligt propositionen en del i regeringens regelförenklingsarbete och sägs skola främja ”fler arbetstillfällen”. Det är en motivering som känns ganska långsökt eftersom det handlar om just övertidsarbete. Är det någonting som ökat övertidsarbete leder till så är det färre och inte fler arbetstillfällen.

Nu skriver regeringen visserligen i propositionen att avsikten med förslaget inte är att öka övertidsuttaget. Det är ju bra, men det är knappast någon garanti för att det inte är precis det som kommer att bli effekten.

Både LO och TCO varnar till exempel i sina remissvar för att dessa förändringar kan leda till en sammanblandning av allmän och extra övertid så att övertidstaket i praktiken höjs från dagens 200 timmar till 350 timmar per år. Detsamma gäller för det som kallas för mertid för deltidsanställda.

Den risken är särskilt stor, eftersom lagens bestämmelser i första hand riktar sig till arbetsplatser utan kollektivavtal där det ofta saknas fackliga representanter och skyddsombud som kan ta till vara de anställdas intressen.

Att de regionala skyddsombuden ges möjlighet att övervaka att övertidsreglerna inte överträds är i och för sig bra, men i praktiken har de väldigt små möjligheter att hålla koll på alla arbetsplatser i sitt område. Är det någon yrkesgrupp som har blivit enormt hårt belastad de senaste åren är det just de regionala skyddsombuden. De hinner knappt med de uppgifter de har i dag, och de har väldigt många arbetsplatser att hålla koll på. Det är helt enkelt inte rimligt att vältra över tillsynen över arbetstidslagen på de regionala skyddsombuden. Det är en uppgift som Arbetsmiljöverket måste kunna sköta.

Fru talman! Att värna den svenska kollektivavtalsmodellen har blivit ett mantra som ofta upprepas av de borgerliga partierna. Detta mantra står i ganska bjärt kontrast till den politik regeringen konsekvent har fört sedan 2006. Snart sagt varje förändring som vi har debatterat i den här kammaren på arbetsmarknadens område har bidragit till att underminera den fackliga organisationsgraden och försvaga kollektivavtalsmodellen.

Det aktuella lagförslaget är inget undantag. När kravet på dispens för extra övertid och mertid slopas slopar man också ett incitament för företag att teckna kollektivavtal för sina anställda. Det blir i praktiken en fördel att inte ha kollektivavtal. Och eftersom de villkor för övertid som finns i de befintliga kollektivavtalen utgår från dagens lagstiftning i arbetstidslagen kommer givetvis arbetsgivarna att vilja omförhandla dem när lagen nu ändras.

Regeringens förslag undergräver alltså kollektivavtalsmodellen genom att gynna företaget som inte tecknar avtal, och man riskerar att ge arbetsgivarna ett vapen att pressa fram försämrade övertidsregler i befintliga kollektivavtal.

Det finns många förlorare på en sådan utveckling. Det gäller naturligtvis de anställda som redan i dag pressas till det yttersta med rekordmånga övertidstimmar. Det gäller även de arbetslösa och deltidsanställda som inte bereds plats i arbetslivet. I förlängningen handlar det om hela samhällsekonomin som får bära kostnaderna för ökad ohälsa, fortsatt hög arbetslöshet och undersysselsättning.

Den stora utmaningen för framtiden är hur fler människor ska kunna försörja sig på sitt arbete utan att slita ut sig i förtid och ha tid och ork att leva under tiden. Tillsammans med minskat övertidsuttag är en jämnare fördelning av arbetstiden genom förkortad normalarbetstid en av de reformer som skulle kunna bidra till det. Jag kan bara beklaga att riksdagsmajoriteten så kategoriskt avfärdar tanken på att ens utreda förutsättningarna för en sådan reform. Vi kommer säkert att få tillfälle att debattera det här framöver, för jag är övertygad om att detta kommer att växa fram som ett allt större och mer akut problem.

I dagens debatt nöjer jag mig dock med att yrka avslag på regeringens försämringar av arbetstidslagen och bifall till reservation 1.

Anf. 3 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Fru talman! Regelverken och lagarna kring arbetslivet är omfattande. I de flesta fall är reglerna befogade, men väldigt ofta är de så krångliga att kunskapen ute i arbetslivet inte är särskilt fulländad. En arbetsgivare måste ha stor kunskap om många olika lagar med varierande innehåll. Även för en enskild arbetstagare kan det vara svårt att hålla sig uppdaterad.

Regelförenkling är en av regeringens insatser för att främja fler arbetstillfällen och för att få växande företag. Administrativa bördor för företagen ska tas bort i de fall det går, och de ska minskas på det sätt som är möjligt. Även regler som inte tillämpas, eller som man har fog för att tro att de inte tillämpas, bör tas bort.

Propositionen som behandlas i betänkande 2010/11:AU8 innehåller förslag om vissa ändringar i arbetstidslagen och arbetsmiljölagen just av regelförenklingsskäl. Det handlar bland annat om att ta bort kravet om att begära dispens från Arbetsmiljöverket vid vissa övertidsuttag. Men även diskrimineringslagen och offentlighets- och sekretesslagen ändras i vissa delar.

De administrativa kostnaderna för företagen har minskats och regelbördan har lättats under förra mandatperioden. Med det här lagförslaget blir det lättare att hantera olika slags övertid.

Jag tänker uppehålla mig vid de punkter i förslaget där vi är skiljaktiga.

Det handlar då om kravet som hittills har gällt, att arbetsgivare måste begära dispens från Arbetsmiljöverket vid ökade uttag av övertid. Arbetsmiljöverket har när det gäller den så kallade allmänna övertiden om högst 48 timmar under en tid av fyra veckor – eller 50 timmar under en kalendermånad – redovisat till regeringen att ansökningar om mer övertid per månad är ytterst sällsynta.

I likhet med Arbetsmiljöverket bedömer vi att detta dispensförfarande kan tas bort.

I stället kommer det att framgå av arbetstidslagen att utöver allmän övertid och allmän mertid får extra övertid och extra mertid tas ut med högst 150 timmar per arbetstagare och kalenderår, om det finns särskilda skäl och det inte har varit möjligt att lösa på något annat rimligt sätt. Det ska inte heller längre vara nödvändigt att söka tillstånd hos Arbetsmiljöverket om nödfallsövertid ska tas ut för längre tid än två dygn.

Skyddsombuden ges möjlighet att göra en framställning till arbetsgivaren om det behövs, för att säkerställa att arbetstidslagens krav gäller samt att få detta prövat av Arbetsmiljöverket. Förändringarna kan betraktas som en modernare tillämpning av regler som styr villkoren på en arbetsplats.

Fru talman! Utgångspunkten är att riksdagen inte ska lagstifta mer än nödvändigt om sådant som bättre kan lösas i förhandlingar mellan parterna. Det ger en flexibilitet och anpassning till olika branscher som gagnar alla. I de fall kollektivavtal inte finns måste dock en lagstiftning finnas som styr såväl arbetstid som övertid.

Kontrollen av att övertidsuttagen inte missbrukas är också viktig. Arbetsmiljöverket kommer ju inte längre att pröva om tillstånd ska ges i varje enskilt fall. Redan i dag finns regeln att skyddsombuden har möjlighet att göra en framställan enligt arbetsmiljölagen om att åtgärder ska vidtas för en god arbetsmiljö. Denna möjlighet vidgar vi nu för skyddsombuden genom en ny bestämmelse i arbetstidslagen.

Arbetsmiljöverket utövar även fortsättningsvis tillsyn över att arbetstidslagen följs. De har också föreslagit att sanktionssystemet görs om. Detta ses nu över av en särskild utredning som heter Utredning om effektiva sanktioner på arbetsmiljö- och arbetstidsområdet, som vi får avvakta resultatet av i denna kammare.

Socialdemokraterna och Vänsterpartiet yrkar i sina motioner och i sin reservation avslag på de förändringar i arbetstidslagen som föreslås. Partierna menar att det befaras att olika övertider kan blandas samman och att det totala övertidsuttaget ökar.

Fru talman! Utskottets utgångspunkt är att det är angeläget att det inte ska bli någon ökad övertid. Vi tror på den svenska modellen, där arbetsmarknadens parter har ansvar för de villkor som gäller på arbetsmarknaden. De har en viktig roll att genom avtal anpassa och komplettera lagar där så krävs.

Socialdemokraterna och Vänsterpartiet menar att viljan att ingå kollektivavtal kan minska om den föreslagna övervakningsrätten införs för skyddsombud. Vi tror inte att detta kommer att påverka. Tvärtom lämpar sig arbetstidsfrågor i allmänhet väl för kollektivavtal med villkor som är anpassade just för den specifika verksamheten.

När det gäller de aktuella förändringarna i arbetstidslagen är dessa i stor utsträckning föreslagna av just Arbetsmiljöverket, vilket är välkommet och motiverat av regelförenklingsskäl. Övertidsarbete i alltför stor omfattning kan ju öka risken för ohälsa och för misstag som leder till olyckor. Tillsynsinsatser, sanktioner och ökade befogenheter för skyddsombud att ingripa kan motverka sådana tendenser. Arbetsmiljöverket har dock framhållit att avgörande forskning saknas om sambandet mellan större övertidsuttag och säkerhet och hälsa.

Jag vill också här betona arbetsgivarens skyldighet att föra anteckningar om jourtid, övertid och mertid. Även en facklig organisation som företräder arbetstagare på arbetsplatsen har rätt att ta del av dessa anteckningar, en rätt som också den enskilda arbetstagaren har.

Fru talman! Med det här förslaget frigörs resurser inom Arbetsmiljöverket som i stället kan ägnas åt andra angelägna frågor på arbetsmiljöområdet. På så sätt kan man säga att regelförenklingsarbetet även omfattar Arbetsmiljöverket.

Det är inte heller sant som sägs i reservationen av socialdemokrater och vänsterpartister att regeringen har gjort bedömningen att arbetsgivare bryter mot lagen och tar ut mer övertid än vad som är tillåtet och att detta skulle vara orsaken till den här förändringen.

Samtidigt är det så att riksdag och regering måste utgå från verkligheten. Lagar och regler ska utformas och anpassas till en ny tid och även vara enkla att efterleva och kontrollera. Det kommer inte in särskilt många ansökningar om dispens men för företag och arbetsgivare som inte har kollektivavtal är en ändrad och modern lagstiftning viktig.

Det är viktigt att övertidsarbete hålls inom de regler som överenskommit för att skapa en tillfredsställande arbetsmiljö på varje arbetsplats. Det är positivt att skyddsombudens ställning stärks med de föreslagna förändringarna och att arbetsgivare följer de lagar och regler som finns.

Med detta vill jag yrka bifall till propositionen och avslag på motioner och reservationer.

Anf. 4 JOSEFIN BRINK (V) replik:

Fru talman! Alliansen och Katarina Brännström hävdar att antalet övertidstimmar inte kommer att öka, åtminstone är det inte det som är

avsikten. Samtidigt finns det ingenting, vare sig i propositionen eller i betänkandet, som gör det troligt att man kan garantera det.

Med tanke på hur utvecklingen har sett ut de senaste tio åren ser vi för Vänsterpartiets del det som ett stort problem att övertidsarbetet har fördubblats. Trots det som står i propositionen, som också Katarina Brännström upprepar, är det mycket märkligt att man påstår att det inte finns någon särskild forskning som visar på några speciella hälsoeffekter av övertidsarbete. Det tycker jag är obegripligt. Det finns mycket forskning som helst som visar på att långa arbetspass utgör en fara för den enskilde och ökar risken för olyckor och annat. Den visar också att riskerna för hjärt- och kärlsjukdomar och stressrelaterad ohälsa ökar kraftigt med ett stort övertidsarbete.

Med tanke på utvecklingen och att regeringen faktiskt inte kan göra troligt att de här förändringarna inte kommer att leda till ökat övertidsuttag, vilket både LO och TCO har varnat för, skulle jag vilja fråga Katarina Brännström: Anser Moderaterna och alliansregeringen inte att det är något stort problem att övertidsuttaget är så högt att det motsvarar 115 000 heltidsarbeten varje år? Har ni någon plan i bakfickan för hur ni ska se till att inte övertidsarbetet ökar ännu mer när nu dispenskravet tas bort?

Anf. 5 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Jag vet också att antalet övertidstimmar har ökat de senaste åren, vilket ju visar att det går bra för Sverige, kan man väl säga, men också att det finns en bra skjuts ute i arbetslivet. När man inte alltid ser toppar komma kan det också vara svårt att anställa människor för just dessa. Då blir mertid och övertid det som tas till.

Självklart är det viktigt att vi bevakar att övertiden inte får bli så stor att den blir en hälsorisk. Här har Arbetsmiljöverket fortfarande sin kontrollfunktion. Den måste ju vidhållas, liksom att det finns skyddsombud som känner sig trygga i sin roll och kan ta till sin makt för att styra den här övertiden. Det är jätteviktigt att vi ser till att det här följs.

Samtidigt är våra arbetsgivare i Sverige omgärdade av många regler, och så ska det säkert vara, men i de fall där regler kan tas bort och förenklas menar vi att det även gynnar möjligheten för oss att få fler jobb. Det blir enklare att vara arbetsgivare.

Vi ser också att det växer till fler och fler anställningar. Fler kommer i arbete. Det kan vara så att i oroliga tider är övertid den modell man tar till, men när man ser att det är fråga om en konstant ökning blir det nya tjänster. Visst är det angeläget att kontrollen finns.

Anf. 6 JOSEFIN BRINK (V) replik:

Fru talman! Katarina Brännström ser det ökade övertidsarbetet som ett tecken på att det går bra för Sverige. En annan sida av den saken är att nästan en halv miljon människor faktiskt är arbetslösa och att ytterligare hundratusentals människor är undersysselsatta, har otrygga anställningar och vill inte något hellre än att få en fast heltidsanställning.

När vi ser hela den bilden är det lite svårt att hävda att det ökade övertidsuttaget är ett tecken på att det går bra. Från Vänsterpartiets sida ser vi det som ett tecken på att arbetsmarknaden inte fungerar särskilt bra. Vi ser tudelningen, att några personer sliter ut sig totalt och tar ut

mer och mer övertidstimmar medan fler och fler människor ställs vid sidan av och är hänvisade till att arbeta under otrygga former och i så pass få timmar att de i många fall inte ens kan försörja sig på arbetet. Samtidigt ser vi en stor och växande grupp långtidsarbetslösa som har otroligt svårt att komma in på arbetsmarknaden.

Jag vidhåller, precis som de fackliga centralorganisationerna hävdar i sina remissyttranden, att när man tar bort regelverket är risken uppenbar att övertidsuttaget kommer att öka. Visserligen riktar sig lagstiftningen till de företag som inte har avtal, men precis som de fackliga organisationerna säger kommer arbetsgivare med avtal att vilja omförhandla avtalen och höja övertidsuttaget – när nu lagstiftningen har ändrats på det sättet.

Det finns inte någon som helst konsekvensanalys i propositionen eller i betänkandet. Jag tycker inte att Katarina Brännström gör troligt att det finns någon plan för att se till att det här inte leder till ännu mer övertidsarbete, ännu mer överbelastning av dem som redan jobbar för mycket, vilket i sin tur leder till att färre arbetstillfällen skapas. Kom inte och påstå att ökat övertidsarbete skapar fler jobb.

Anf. 7 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Jag tycker nog att Josefin Brink svartmålar alldeles för mycket. Även om mängden övertid har ökat har antalet anmälningar om arbetsplatsolyckor och arbetsrelaterade sjukdomar sjunkit rejält de senaste åren. Det är Arbetsmiljöverket som säger, inte regeringen, att det inte finns någon säker forskning som visar att ökad övertid skulle skapa ohälsa.

Det är viktigt att hålla isär begreppen. Att bara påstå att människor sliter ut sig och att det är så oerhört tungt på arbetsplatserna när forskning eller antalet anmälningar inte visar att så är fallet är dåligt underbyggt av Vänsterpartiet och Josefin Brink.

Självklart ska vi vara medvetna om att det finns en risk med mertid och övertid. Jag litar på den svenska modellen och att parterna på arbetsmarknaden liksom skyddsombuden kommer att sköta kontrollen. Sedan måste vi naturligtvis följa upp frågan framöver. Det är jag övertygad om att regeringen kommer att göra.

Anf. 8 JOHAN ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Jag har några frågor till Katarina Brännström med anledning av hennes anförande.

Först vill jag börja med att förtydliga att jag yrkar bifall till reservation 1 och avslag på punkten 1 i betänkandet. Det är inte hela betänkandet vi yrkar avslag på – så att det inte råder delade meningar om detta.

Katarina sade i sitt anförande några saker som jag gärna vill ha förtydligade. En sådan sak var att med förslaget som ligger på bordet kommer det att frigöras resurser på Arbetsmiljöverket så att man inte behöver genomföra kontroller.

Vi vet vad den borgerliga regeringen tidigare har gjort när det gäller Arbetsmiljöverket. Det var knappt att valet var över förrän stora neddragningar gjordes i fråga om arbetsmiljöforskningen och arbetslivsforskningen. Man börjar se effekter av det i dag. Det finns ingen samlad forskning i landet. Finns det några ambitioner från Alliansen i fråga om

vad de resurser som kommer att uppstå på Arbetsmiljöverket ska användas till? Eller kommer motsvarande pengar att tas från verket? Det vill jag gärna ha ett svar på.

Sedan var det frågan om forskning om övertidsarbete. Jag tyckte Josefin Brink klargjorde att det framgår tydligt i forskningen om arbetsmiljöarbete att man får illa av kontinuerligt och regelbundet övertidsarbete, vilket vi riskerar med förslaget om att öka möjligheten till övertidsuttag från 200 till 350 timmar. Jag vill höra Katarinas synpunkter om hur regeringen, Alliansen, kommer att följa arbetet efteråt.

Anf. 9 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Den tid som man har lagt på dispenserna kan användas till andra saker. Vi menar att man måste lägga ett ökat fokus på dåliga arbetsmiljöer och dåliga arbetsgivare. Man måste fånga upp dem och se till att det blir bättre arbetsmiljö överallt. Då kan resurser flyttas över dit. Det är en tanke.

Det senaste året har Arbetsmiljöverket fått ökade resurser att användas till bättre information. Vi ser det som ett nyare arbetssätt i en modern tid att med hjälp av till exempel webbverktyg nå ut med information till alla, arbetstagare och arbetsgivare.

När det gäller forskning om arbetslivet tycker vi att all forskning i Sverige bör ske på universiteten, att det inte ska finnas särskilda institut för olika branscher eller områden. Den kompetensen ska finnas på våra svenska universitet.

Arbetsmiljöverket säger att det saknas säker forskning om sambanden mellan ökad övertid och ohälsa. Det kan man naturligtvis diskutera. Normalt kan vi tro att om man arbetar kolossalt mycket övertid blir man stressad och det finns risk för sjukdomar. Här menar vi att Arbetsmiljöverket har den fortsatta ökade kontrollen över arbetstidslagen. Vi litar på att Arbetsmiljöverket kommer att göra de kontroller som krävs för att så inte ska bli fallet. Likaså är jag övertygad om att regeringen kommer att följa utvecklingen.

De senaste årens anmälningar visar att det inte finns något samband mellan övertid och fler sjukdomar och arbetsplatsolyckor.

Anf. 10 JOHAN ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Tack så mycket för svaret, även om jag inte blev så mycket klokare!

Jag har ytterligare två följdfrågor, bland annat om forskningen. De signaler vi har fått när vi har träffat representanter från Arbetsmiljöverket och andra personer som tidigare har jobbat med dessa frågor är att det inte finns någon samlad forskning i landet i dag i fråga om arbetsliv och arbetsmiljö. Det är tydligt. Det är spretigt. Forskning finns på några av våra institutioner och några universitet, men det finns inget som är sammanhållet. Det är svårt att få fram underlag och statistik.

Vi ska komma ihåg att Sverige var i ett internationellt perspektiv ledande i Europa, kanske till och med i världen, när det gäller forskning om arbetsmiljö och arbetsliv. Den har raserats rejält. Finns det en ambition från Alliansen att återskapa och samla forskningen?

Den andra frågan berör detta område indirekt. Den handlar om rätten till heltid. Jag tänker närmast på bilden vi har fått när vi har besökt fack-

liga organisationer och arbetsgivarorganisationer. Man tycker i dag att arbetslivet är pressat, oavsett om det är offentlig eller privat sektor. Man ska ständigt och jämt vara närvarande – vara tillgänglig kvällar och helger via till exempel mobilen.

Nu stärks dessa frågor enligt Alliansens förslag i arbetstidslagen. Hur ser du, Katarina, och Alliansen på heltidsmåtten? Jag tänker inte så mycket på de 40 timmarna utan på att när man är ledig ska man få vara ledig. Vilka förslag har ni från Alliansens sida för att stärka frågorna? Arbetslivet börjar få ett helt annat innehåll och andra krav på närvaro.

Anf. 11 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Jag kan börja med rätten till heltid. Vi menar att det inte behöver skrivas in i lag, men vi har samtidigt uppmanat framför allt de offentliga arbetsgivarna att ta krafttag när det gäller detta. På många håll i kommunerna fortsätter man, kanske av ren slentrian, med deltider för att pussla ihop framför allt inom kvinnodominerade yrken, vilket är ett otyg. I den kommun jag kommer från är det ganska länge sedan som vi tog beslutet att man ska ha heltider. Vi har också fått ned sjukfrånvaron. Om det har ett samband vet inte jag.

Självklart ska rätten till heltid stärkas – det tycker vi också även om vi inte kräver det i lag. Johan Andersson kan ta med sig det till sina socialdemokratiskt styrda kommuner, att det går att fixa på egen hand utan lag.

När det gäller forskningen säger Johan att det inte finns någon samlad forskning i dag. Det är möjligt att den inte är samlad på ett ställe, men det finns både medicinsk forskning och arbetsmarknadsforskning. Den senare har vi på Linnéuniversitet i Växjö, som jag själv har fått del av.

Självklart ska vi forska kring en god arbetsmiljö, men arbetsmarknadens parter har också ett ansvar att se till att vi har en god arbetsmiljö. Jag lovar att det är både regeringens och Moderaternas vilja att vi ska få en allt bättre arbetsmiljö på alla arbetsplatser.

Jag tror att det ibland blir en ryggmärgsreflex när vi kommer med några förändringar i den gällande lagstiftningen att alltid säga nej från oppositionens sida, och jag tycker att det är lite synd. Låt oss nu prova att göra en regelförenkling och samtidigt tro att vi får en god arbetsmiljö. Vi har samma mål som oppositionen: Det är jätteviktigt för ett gott arbetsliv.

Anf. 12 MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation nr 2.

När det gäller arbetstidslagen är det Arbetsmiljöverket som utövar tillsynen, och när det gäller olika sanktioner som kan komma i fråga är det återigen därifrån som man utgår. Vi noterar att dessa frågor ses över av Utredningen om effektivare sanktioner på arbetsmiljö- och arbetstidsområdet.

När det gäller våra motioner vill jag ta upp några delar av dessa, och de finns samlade under reservation nr 2.

Undersökningar visar att småbarnsföräldrar är de som är mest stressade i vårt samhälle. Att få ihop det så kallade livspusslet är en utmaning för nästan alla småbarnsföräldrar. Självklart påverkar den stressiga situationen ibland också barnen, och vi tycker att det är viktigt att hitta lösningar för att småbarnsåren ska bli bra för både föräldrar och barn. Lös-

ningarna ska vara flexibla så att varje familj kan välja en lösning som passar just dem, deras vardag, behov och önsknings. Familjer är olika, och det finns variation i hur den vardagliga situationen ser ut.

Vi förespråkar därför någon form av förkortad arbetstid, vilket skulle kunna ge alla barn mer tid att vara med sina föräldrar. Vi vet att barn önskar sig mer tid med vuxna, och för barnens skull måste det vara möjligt för alla föräldrar att hitta en balans mellan arbetsliv och tid med familjen. Föräldrar ska ha möjlighet att vara hemma med barnen när de är små och därefter gå ned i arbetstid.

Vi vet också att många människor i dag upplever att de inte har tillräckligt med tid för sig själva, sina barn, vänner och släktingar. Denna lilla tid ska delas mellan karriär, familjeliv, en aktiv fritid och kanske också föreningslivet. Samtidigt tycker de flesta att det är viktigt att tillbringa mycket tid med de små.

Miljöpartiet anser att det är angeläget med mer utrymme för föräldrarna. I dag vet vi att det finns möjlighet att gå ned i arbetstid till 75 procent under barnets första åtta år. För många människor är detta ändå inte möjligt av ekonomiska skäl. Enligt föräldraledighetslagen har varje förälder rätt till förkortad arbetsdag med upp till 25 procent av normal arbetstid till dess att barnet har fyllt 8 år. Vi tycker att detta ska utsträckas till dess att barnet fyllt 15 år, vilket också tas upp i den motion som reservationen utgår från. Vi tycker nämligen att föräldrar till tonåringar också behöver vara hemma med sina barn.

Jag vill också ta upp några frågor som handlar om Arbetsmiljöverket. Sedan många år tillbaka redovisar Arbetsmiljöverket vartannat år en rapport om arbetsmiljön. Förra årets rapport lyfte fram mycket intressanta uppgifter och statistik. Här kan vi bland annat läsa att bara hälften av de tillfrågade i den undersökning som presenterades förra året har uppgett att systematiskt arbetsmiljöarbete bedrivs på deras arbetsplats. Detta är lågt, men det är ändå en ökning från föregående undersökning med ca 2 procent. Vi tycker att det är oroväckande och att det måste göras någonting åt den här frågan.

En mer subtil signal, om än väldigt jobbig för de drabbade, är de siffror som finns att beskåda om man tittar på svårigheter att sova på grund av tankar på arbetet. Vi ser här en statistiskt säkerställd ökning för både män och kvinnor. Även detta är ett tecken på att något inte står rätt till. Vi har ansvar för att hantera frågan om arbetslivet på ett långsiktigt hållbart sätt, och vi har tyvärr inte sett några som helst tecken på att det görs någonting åt detta.

Anf. 13 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Miljöpartiet är relativt ensamt, i alla fall som det ser ut i dag, om att fortsätta att stå för en förkortad normalarbetstid, som vi talar om. Det finns säkert många skäl för att ha den uppfattningen, och de kan vara väl så goda. Men med det utgångsläge som Sverige har framöver handlar det snarast om hur vi ska få ökad produktion i Sverige och inte hur den ska bli lägre. Dessutom riskerar den som går ned i arbetstid att näst intill straffas av detta på olika sätt, genom att man kommer bort från arbetslivet.

Dessutom har Sverige förmodligen den mest gynnsamma ledighetslagen för föräldrar. Det är många länder som avundas svenska föräldrar

och de möjligheter vi har här. När ni då talar om någon form av förkortad arbetstid för barnens skull så att man ska kunna vara hemma ända tills barnen är 15 år undrar jag: Vem ska betala detta kalas? Jag förstår att man ska ha samma lön som för längre arbetstid när man jobbar kortare tid. Det vore intressant att höra en utveckling av hur Sverige som land ska klara detta och vem som ska betala.

Anf. 14 MEHMET KAPLAN (MP) replik:

Fru talman! Tack, Katarina Brännström, för frågan!

Den andra delen av Katarina Brännströms fråga handlar om ett ifrågasättande av att vi vill utsträcka ledighetsmöjligheten tills barnen har fyllt 15 år. Om man tittar på statistik ser man att det inte är så att uttaget av ledighet ökar i slutet av barnåren, alltså tills barnet har fyllt 8 år. Det är relativt högt i början, och sedan avstannar det mot slutet av gränsen. Att höja gränsen till 15 år kommer att gynna de föräldrar som bäst behöver detta och ge framför allt de barn, i de yngre tonåren, som bäst behöver detta en möjlighet att komma rätt i livet ända från början. Det kommer inte att bli så att väldigt många fler tar ut denna ledighet, enligt vår bedömning, men det måste undersökas, som vi skriver i reservationen, så att det hanteras på rätt sätt och så att vi vet vilka kostnaderna är för en eventuell förlängning. Det är det ena.

Den andra delen handlar om arbetstidsförkortning generellt. Där har vi varit väldigt tydliga med att vi vill se en undersökning av vad det kan innebära och hur det kan hanteras.

Vi skriver i vår reservation att i flertalet OECD-länder tar man ut en allt mindre del av produktivitetsökningarna som sänkt arbetstid. Det är allt fler länder som har detta. Det är inte något konstigt på det sättet som det kanske var under industrialismens högtidsdagar och de postindustriella dagarna som har följt därpå.

Vi ska kunna satsa på ett mer hälsosamt liv, kunna ge förutsättningarna för delaktighet i samhället och kunna göra insatser för de nära och kära. Det finns många positiva effekter av detta. Vi vill se en utredning som riktigt tar hand om frågan.

Anf. 15 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Sverige är i absolut topp där samhället tagit ansvar för att människor ska kunna vara föräldrar och samtidigt kunna vara ute i arbetslivet. Många avundas oss de möjligheter vi har. Men vi får inte driva detta så långt att det blir en kvinnofälla eller föräldrafälla där man straffas för att man har barn och på det viset kommer efter i den utveckling som sker normalt i arbetslivet.

Jag tror på mer lokala lösningar. Det finns redan i dag möjlighet att flexa och komma och gå så att man lättare kan hämta och lämna barn och annat. Många arbetsgivare tillåter att man kan arbeta hemifrån på ett annat sätt än tidigare. Jag tycker ändå utvecklingen går dithän att man kan lösa detta mellan arbetsgivare och arbetstagare så att det ändå fungerar.

En utredning skulle säkert kunna ge en bild av att det vore bra för barnen. Det kan jag också tänka mig. Men samtidigt måste vi väga detta mot svensk konkurrenskraft i resten av världen. Det är få som har möjlighet att vara hemma på det sättet. Jag menar att den modell vi har redan

i dag ger så pass gott arbetsklimat och möjliggör ett föräldraskap och ett familjeliv som kan fungera.

Dagens föräldrar har möjligheter till tjänster på hemmaplan, och de kan köpa en viss hjälp. Det stöder också att de kan vara med sina barn. Det känns som att Miljöpartiet är ganska ensamt om sin uppfattning. Jag tror inte att det blir någon utredning om de här frågorna, i varje fall inte i närtid.

Anf. 16 MEHMET KAPLAN (MP) replik:

Fru talman! Med den typen av argument som Katarina Brännström nu tog upp, om att vi skulle tappa konkurrenskraft, har det om man tittar tillbaka historiskt i närtid funnits motstånd i Sverige mot utvidgad föräldraförsäkring och liknande. Vi måste hela tiden se till att vi är konkurrenskraftiga. Men att tro att den här typen av frågor skulle sänka oss är exakt den typ av reaktionär idétradition som funnits sedan tidigare. Det handlar om att vi inte ska göra förändringar, eftersom det kommer att bli sämre.

Vi vill ha en utredning. Vi kan i dag möjligtvis vara ensamma om det. Jag vet att det finns ledamöter i andra partier som tycker att det är en bra idé. Det handlar i grunden om: När ska vi sluta att göra det bättre för människor som bor och verkar i Sverige? När ska vi tycka att det är bra nog?

Sverige har hittills uppnått – precis som Katarina Brännström säger, vilket jag håller med om – en väldigt hög standard när det gäller bland annat arbetsmiljöfrågorna, föräldraförsäkringen och andra områden. Men det kan inte vara ett skäl i sig att stanna upp och säga: Nu har vi nått toppen, och vi behöver inte jobba vidare.

Vi ser många olika siffror från statistik. Jag tog upp två av dessa områden. Det är en del underavdelningar inom arbetsmiljöområdet som inte riktigt fungerar som de ska. Vi vet också att barn och särskilt yngre tonåringar har en bättre möjlighet att komma till sin rätt så att alla får en minst lika bra start som dem som har mer funktionella familjer.

För vår del handlar det om en utredning. Vi tror att det så småningom kommer att leda till det.

Anf. 17 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Fru talman! Först ska jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkande AU8 och avslag på samliga reservationer och motioner. Jag tänker kort tala om förändringarna i arbetstidslagen. Det är ändå det som är huvudträtomålet här i kammaren.

Det är ett välkommet förenklingsarbete som regeringen har tagit initiativ till. Det är lite märkligt dels att vi anses ha ett behov av arbetskraftsinvandring, dels motiverar en massinvandringspolitik med att vi måste se till att det finns arbetskraft för att säkra bland annat den svenska välfärden samtidigt som det finns ett motstånd mot övertidsarbete. Man motiverar det med att det motsvarar till exempel 115 000 arbetstillfällen som någon annan skulle ha kunnat ha.

Man måste bestämma sig. Har vi arbetskraftsbrist eller inte och behov av att människor jobbar mer? Har vi behov av att höja pensionsåldern? Ska vi vara motståndare till att människor vill jobba? Nej, jag tycker inte det. Det kan aldrig vara fel att människor vill och kan jobba mer. Tvär-

tom kan frivillig övertid vara en del av lösningen på framtida arbetskraftsbrister, inbillade sådana eller verkliga.

Detta speglar också lite grann synen på fackligt arbete. Vad är fackens uppgifter? Är det att skydda sina medlemmar och ta till vara arbetstagarnas intressen så att de inte utnyttjas av arbetsgivaren? Ja, i huvudsak ska det vara så. Men ska man hindra arbetstagare som vill jobba mer? Ska man hindra arbetstagare som vill göra någonting mer, vill tjäna lite extra och ta dessa övertidstimmar, och begränsa deras möjligheter att göra det? Nej, det tycker inte jag.

Vi har en herrans massa människor i detta land som jobbar 50, 60, 70, 80 och 90 timmar i veckan. Det är många egenföretagare och småföretagare. Vi har människor som inte har reglerad övertidsersättning och inte får betalt för sin övertid, till exempel i många tjänstemannayrken. De förutsätts lösa sina arbetsuppgifter och jobbar 50, 60 och 70 timmar i veckan och har inte ersättning. Där har vi det riktiga problemet med deras arbetsmiljösituation, följsjukdomar och annat. Där kan vi ta krafttag. Jag ser inte problemet för frivilligt övertidsarbete för människor som vill jobba och får ersättning för detta och väldigt ofta får väldigt bra ersättning för övertidsarbete.

Det talas om att skyddsombuden får en väldigt stor och viktig uppgift som ibland är ogenomförbar. Skyddsombuden får en viktig uppgift med tillsynen och att framföra klagomål och synpunkter till både arbetsgivaren och Arbetsmiljöverket när det är påkallat om man missbrukar det nya regelverket. Det kan inte vara så att fackföreningsrörelsens oförmåga att organisera sig ska vara en anledning till att vi inte ska genomföra regel-förenklingar.

Anf. 18 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Fru talman! Jag ska börja med att yrka bifall, så att jag inte glömmer det, till reservation 2 och även till motion 2010/11:SO543 yrkande 8 under punkt 4.

Många arbetar mer än vad som är bra för dem själva och miljön medan andra inte arbetar alls. En arbetsvecka på 40 timmar eller mer för vissa och noll timmar för andra är lyckligtvis ingen naturlag. Det är mer angeläget än någonsin att dela mer rättvist på lönearbetet.

I *Långtidsutredningen 1980* påpekades att utan 1970-talets arbetstidsförkortning hade det funnits 500 000 färre jobb då. En lägre heltidsnorm kan även i dag vara ett sätt att minska arbetslösheten.

De schweiziska ekonomijournalisterna Philipp Löpfe och Werner Votobel menar att vi borde tala om arbetsfördelning i stället för arbetstidsförkortning. De frågar om vi vill att 40 procent arbetar normalarbetstid, 30 procent mer eller mindre frivillig deltid och 30 procent vandrar in och ut ur arbetslöshet. De uppskattar den tillgängliga mängden lönearbete till 25 timmar i veckan per tysk i förvärvsaktiv ålder, och den fortsätter att sjunka.

Vetenskapliga och tekniska framsteg leder nämligen till att allt färre kan producera alltmer. Produktiviteten växer mycket snabbare än andelen av befolkningen som inte är i förvärvsaktiv ålder, enligt Gerd Bosbach, en tysk statistikprofessor och före detta rådgivare till flera förbundskanslerer. Arbetstidsförkortning lär alltså inte automatiskt leda till arbetskraftsbrist, som utskottets majoritet befarar.

Eftersom man i flertalet OECD-länder tar ut en allt mindre del av produktivitetökningsarna som sänkt arbetstid har den konjunkturoberoende så kallade strukturarbetslösheten ökat. Den kan minskas om bnp-tillväxten är större än produktivitetökningen. Men en sådan strategi är ekologiskt ohållbar om inte energi- och resurseffektiviseringen i bnp är större än tillväxten. Hittills har effektiviseringarna ätits upp av ökad konsumtion. Det är alltså inte realistiskt att hoppas på att ständig ekonomisk tillväxt och ständigt ökad konsumtion i redan rika länder ska åstadkomma ökad sysselsättning, särskilt inte med hänsyn till miljön.

En tillväxt som bygger på större resursuttag än vad ekosystemen förmår återskapa är en oekonomisk tillväxt. Den tillväxt som sker måste vara i sådant som mellanmännsliga relationer och fri tid. Att vi behöver arbeta allt färre timmar för att producera det vi behöver är ur vår synvinkel en möjlighet, inte ett problem.

Att åter börja ta ut produktivitetökningar i sänkt arbetstid snarare än i höjd lön och högre vinster är fullt möjligt. Fram till 1970-talet kortades arbetstiden stegvis, senast 1973 då 40-timmarsveckan infördes. Och det finns folkligt stöd för en sådan linje. De flesta svenskar vill nämligen ha mer fri tid än höjd lön, enligt flertalet opinionsundersökningar. Det ger en signal om att man prioriterar andra värden än ständigt ökad konsumtion och materiell standard.

Samtidigt önskar många deltidsanställda, ofta lågavlönade, heltid. Ofta handlar det om att man helt enkelt inte kan försörja sig på en deltidslön i ett låglöneyrke. En heltidslön som går att leva på är en nödvändighet och borde vara en självklarhet. Med lägre heltidsnorm och en fördelningspolitik som syftar till att minska inkomstskillnader i stället för att öka dem, som nu, kan fler försörja sig på sitt arbete.

Den lagstadgade normalarbetstiden är viktig. Den kan inte fullt ut ersättas med individuella eller branschvisa avtal. Den är en skyddslagstiftning för dem som inte kan välja och inte har en stark förhandlingsposition mot sin arbetsgivare. Sänkt arbetstid ska vara en rättighet för alla, inte en möjlighet bara för de starka. Normalarbetstiden är också normerande. Om den är 40 timmar per vecka blir det just normalt att jobba så länge och avvika att jobba kortare eller längre tid.

Detta att kollektivavtalssystemets trovärdighet skulle riskera att undergrävas med en lagstiftning om kortare arbetstid än 40 timmar i veckan, som utskottets majoritet befarar, är en märklig tanke. Varför skulle trovärdigheten vara störst vid just 40 timmar? Hur mycket minskar den vid 39 eller 38 timmar? Och vore den större vid 41 timmar? Nej, oavsett vilken normalarbetstid vi väljer att lagstifta om kommer det förstås alltid att finnas behov av ytterligare lagstiftning som möjliggör en mer flexibel arbetsinsats i olika skeden av livet. Den som till exempel har småbarn eller närmar sig pensionsåldern behöver ju ofta få jobba mindre eller inte alls under en period.

Ekonomisk utveckling måste alltså av miljöskäl innebära mer fritid snarare än ökad materiell konsumtion. En ekonomi som bygger på ständigt ökad tillväxt som kräver ökat lönearbete och ökad konsumtion, när vi redan förbrukar för mycket naturresurser, är ohållbar. Denna insikt har både EU-parlamentets miljöutskott och FN:s miljöorgan, UNEP, tydligt uttryckt. Allt fler forskningsrapporter visar också på sambandet mellan arbetstid, konsumtion och miljöpåverkan, till exempel rapporten *Are*

Shorter Work Hours Good for the Environment? av två forskare i Washington vid Center for Economic and Policy Research. De konstaterar att amerikaner har 16 procent längre årsarbetstid än västeuropéer och att detta är huvudorsaken till att såväl bnp per capita som utsläpp av växthusgaser är betydligt högre i USA. De bedömer att om USA reducerat arbetstiden till västeuropeisk nivå skulle man kunnat infria Kyotomålen – intressant. En svensk forskargrupp vid Chalmers drar slutsatsen att ”en ökning eller minskning i arbetstid förorsakar en nästan proportionell förändring i energianvändning och utsläpp av växthusgaser”.

Men det finns mer. En klokt utformad arbetstidsförkortning skulle kunna ge både fler jobb och ökad livskvalitet. I Frankrike sänktes normalarbetstiden vid sekelskiftet från 39 till 35 timmar. Den franska arbetstidsreformen var i korthet utformad så att företag som nyanställde till följd av arbetstidsförkortningen fick sänkt arbetsgivaravgift under infasningen av 35-timmarsveckan, vilket delvis finansierades genom minskade utgifter för arbetslöshet. Och enligt den franska motsvarigheten till Statistiska centralbyrån har reformen skapat 350 000 nya jobb till en i sammanhanget väldigt blygsam kostnad för staten och utan ekonomiska problem för företagen. Arbetslösheten sjönk med drygt 3 procent i samband med 35-timmarsreformens införande, och 70 procent av löntagarna anser att den gett betydande livskvalitetsvinster.

Sänkt normalarbetstid är slutligen också en reform som skulle kunna stärka demokratin och den sociala sammanhållningen i samhället, för delaktighet i samhället och insatser för sina nära kräver tid. Och tid är för många i dag den kanske allra knappaste resursen. Dagens system där vissa blir sjuka av för hög arbetsbelastning medan andra far illa av arbetslöshet är omänskligt och ett stort resursslöseri.

Det är hög tid att börja dela på arbetet solidariskt och öka människors möjligheter att växa från produktionsfaktorer till individer och medborgare med tid och kraft att få kultur, föreningsliv och demokrati att blomstra. Därför tycker jag att det är självklart att det bör utredas hur normalarbetstiden i ett första steg kan sänkas till 35 timmar i veckan i Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 16 §.)

9 § Genomförande av rådets rambeslut om kampen mot organiserad brottslighet

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2010/11:JuU26
Genomförande av rådets rambeslut om kampen mot organiserad brottslighet (prop. 2010/11:76).

Anf. 19 PATRICK RESLOW (M):

Fru talman! De brottsbekämpande myndigheterna ställs inför helt nya utmaningar i den värld av öppenhet och gränslöshet som präglar inte minst Europa. Det traditionella polisarbetet måste i allt större utsträckning kompletteras med avancerad spaning, underrättelseinhämtning samt

Prot. 2010/11:104
18 maj

*Ändrade regler om
övertid och
skyddskommitté m.m.*

*Genomförande av
rådets rambeslut
om kampen mot
organiserad
brottslighet*

internationellt polissamarbete för att bekämpa gränsöverskridande organiserad brottslighet.

På flera håll i landet, inte minst i Malmö, har vi upplevt hur den organiserade brottsligheten drabbar, eller riskerar att drabba, oskyldiga civila. Följden av detta är att det skapas en otrygghetskänsla bland medborgarna, vilket också innebär en stark begränsning av den personliga friheten. Det är en allvarlig utveckling som måste stoppas.

Europeiska kommissionen lade i januari 2005 fram ett förslag till rambeslut som nu ska genomföras i Sverige för att få till stånd en tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning när det gäller brott som rör deltagande i en kriminell organisation. Syftet är att förbättra unionens och medlemsstaternas gemensamma kapacitet att bekämpa gränsöverskridande organiserad brottslighet.

För att möjliggöra en gemensam kartläggning uppställer EU:s medlemsstater elva kriterier för att definiera vad som avses med organiserad brottslighet. Dessa kriterier är

1. samarbete mellan fler än två personer
2. egna tilldelade uppgifter åt var och en
3. lång eller obegränsad utsträckning i tiden
4. någon form av disciplin och kontroll
5. misstanke om allvarliga kriminella handlingar
6. verksamhet på internationell nivå
7. användande av våld eller andra metoder för hot
8. användande av kommersiella eller affärsmässiga strukturer
9. deltagande i penningtvätt
10. otillbörlig påverkan på politik, medier, offentlig förvaltning, rättsliga myndigheter eller ekonomin
11. strävan efter vinning och/eller makt.

Minst sex av dessa kriterier måste föreligga, bland dem de fyra obligatoriska med nummer 1, 3, 5 och 7 – alltså samarbete mellan fler än två personer, lång eller obegränsad utsträckning i tiden, misstanke om allvarliga kriminella handlingar och användande av våld eller andra metoder för hot – för att brott eller kriminella grupper ska kunna hänföras till organiserad brottslighet.

En kriminell organisation kan alltså anses föreligga redan vid ett begränsat antal medlemmar. Organisationen ska emellertid vara strukturerad och bestående, vilket utesluter tillfälliga sammanslutningar. Vidare ska de brott som förövas inom den kriminella organisationen ha ett direkt eller indirekt vinningssyfte. Organiserade våldsbrott, till exempel rasistiska angrepp mot personer eller vissa brott med politiska motiv, faller således utanför begreppet organiserad brottslighet. Detta innebär att organiserad brottslighet främst uppfattas som brottslighet av utpräglat ekonomisk natur.

Rambeslutet kräver emellertid inte att det införs en legal definition av begreppet kriminell organisation. De gärningstyper som omfattas av rambeslutet är sådana som normalt anses förknippade med organiserad brottslighet och är av allvarlig och gränsöverskridande karaktär.

För svenskt vidkommande uppfylls också i huvudsak de kriminaliseringsåtaganden som följer av rambeslutet. För vissa brott krävs emellertid att det införs straffansvar för förberedelse och i några fall dessutom för försök.

Således föreslås i betänkandet att koppleri, grov förskingring, grovt bokföringsbrott, bestickning som anses grov, grovt skattebrott, olovlig förflyttning av punktskattepliktiga varor som anses grov och grovt insiderbrott kriminaliseras på förberedelsestadiet. Detsamma gäller de grova fallen av jaktbrott, jakthäleri, grovt miljöbrott och grovt artskydds-
brott, som dessutom ska straffbeläggas på försöksstadiet.

Fru talman! Genomförandet av rambeslutet är ytterligare en del i den prioriterade kampen mot den organiserade brottsligheten. Med gemensamma definitioner och utgångspunkter förenklas det gemensamma arbetet i Europa. Med beslutet skickar också den här församlingen tydliga signaler till de kriminella grupperingar som ägnar sig åt organiserad brottslighet. Jag yrkar således bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 16 §.)

10 § Grönbok om mervärdesskattens framtid

Föredrogs
skatteutskottets utlåtande 2010/11:SkU25
Grönbok om mervärdesskattens framtid (KOM(2010)695).

Anf. 20 HANS OLSSON (S):

Fru talman! Mervärdesskatten, eller momsens, är kanske inte världens mest upphetsande skattesats. Vi i skatteutskottet tycker dock att det är en av de häftigaste, bästa och intressantaste skatterna.

Momsen är invecklad. Ska det bli några förändringar måste 27 medlemsländer komma överens. Momsen är så krånglig att många ekonomer och jurister lever gott på att försöka reda ut de invecklade reglerna.

Momsen har en 40-årig historia. Man kan tänka sig att världen har förändrats på 40 år. Man kan tänka sig att tekniken har gått framåt och att vårt sätt att leva, resa och vara som människor och medborgare har förändrats på 40 år. Därför, fru talman, är det viktigt att vi tar en diskussion om det framtida mervärdesskattesystemet som vi alla är beroende av.

Företagen upplever att momsreglerna står för 60 procent av regelkrånglet. Det är inga små saker.

Det handlar också om fusket. Man räknar med att 10–15 procent av momsens inte kommer in på grund av fusk. I Sverige motsvarar det ca 40 miljarder kronor.

Fru talman! Det finns många anledningar för oss i Sverige och i detta parlament att ha synpunkter på grönboken om det framtida mervärdesskattesystemet.

*Genomförande av
rådets rambeslut
om kampen mot
organiserad
brottslighet*

*Grönbok om
mervärdesskattens
framtid*

Det är intressant, roligt och trevligt att vi i utskottet är helt överens om de förslag på förändringar som vi vill skicka in till kommissionen.

Jag vill lyfta upp en speciell och viktig sak som vi har jobbat tillsammans med och där Sverige skiljer ut sig från övriga 27 medlemsländer. Det gäller den ideella sektorn, framför allt den samhällsnyttiga ideella sektorn där bland annat idrottsrörelsen, kyrkan och politiska partier ingår. I vårt utlåtande till kommissionen trycker vi på att den ideella sektorn är specifik för Sverige och några andra länder.

Kommissionen hotar att dra Sverige inför EU-domstolen på grund av föredragsbrott mot mervärdesskattedirektivet. Det skulle slå hårt mot den ideella sektorn.

Det är anmärkningsvärt och förvånande att kommissionen hotar att dra Sverige inför EU-domstolen för att vi har den ideella sektorn utanför momssystemet samtidigt som man driver en storskalig kampanj kallad Europaåret för frivilligarbete.

Fru talman! Det finns nog inget annat land som har så många medlemmar i föreningslivet som Sverige. Det kanske finns ett samband. I Sverige står den ideella sektorn utanför momssystemet sedan mitten av 80-talet. Det är inte av ekonomiska skäl utan av förenklingsskäl. I Sverige vill vi inte att en föreningskassör i en idrottsförening ska behöva jobba med det krångliga mervärdesskattesystemet. Betänk att företagen säger att av allt upplevt krångel står mervärdesskattesystemet för 60 procent! Då är det inte världens smartaste grej att tvinga på föreningskassörer som jobbar på frivilligbasis detta system.

Vi har jobbat med detta i skatteutskottet efter bästa förmåga. Vi har haft ett möte med kommissionär Šemeta, som har ansvar för dessa frågor i kommissionen. Vi träffade honom i Bryssel i april. Vi följer upp med att vi har bjudit in honom till Stockholm och skatteutskottet i juni för att resonera om dessa viktiga saker, som vi i skatteutskottet är helt överens om.

Fru talman! Detta var några exempel på varför arbetet med grönboken om momsens är viktigt för oss i Sverige. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 21 LENA ASPLUND (M):

Fru talman! Detta utlåtande behandlar EU:s grönbok om mervärdesskattens framtid. Mervärdesskatt, eller moms som det förenklat brukar kallas, är en stor och viktig inkomst för EU:s olika stater, även för Sverige.

Inkomsten från momsens ökar stadigt, och det gäller att hantera momsens på rätt sätt. EU:s direktiv styr i stor utsträckning hur vi får hantera momsens nationellt. Därför är det viktigt att vi får en bra och funktionell EU-lagstiftning.

EU innebär fri rörlighet för varor och tjänster mellan länderna. Det är också ur denna synvinkel viktigt att momsenslagstiftningen är harmoniserad så att den inte blir ett handels- och konkurrenshinder.

Innan skatteutskottet började arbetet med detta utlåtande kallade vi till ett seminarium i frågan. Vi bjöd in företrädare från näringslivet, Skatteverket, Sveriges Kommuner och Landsting och forskningen för att diskutera detta. Seminariet finns utskrivet, och det kan man hitta i utlåtandet som finns på riksdagens hemsida om man vill läsa vad som sades.

I grönboken är alla riksdagspartier eniga, som Hans Olsson nämnde. Det är viktigt att Sverige står enigt i de här frågorna så att vi kan påverka EU i det som vi tycker är viktigt. En fråga som vi tycker är väldigt viktig är frågan om moms för den ideella sektorn. EU har krävt att vi inte får låta bli att ta ut moms eftersom det inte är konkurrensneutralt. Man kan undra hur mycket konkurrens den lokala korvförsäljningen på en fotbollsmatch till exempel innebär. Min son spelar bordtennis. Jag var på en match för ett par veckor sedan. Där sålde man kaffe och smörgåsar en söndag i Sollefteå. Hur många konkurrerar man ut med det? Jag tror inte att man konkurrerar ut någon eftersom inte många har öppet, särskilt inte i närheten av skolans gymnastiksal.

Det är viktigt att vi kan hantera frågan och får behålla vår momsfrihet för den ideella sektorn. Den ideella sektorn är stor med oerhört många medlemmar. Många föräldrar arbetar ideellt. Det är små föreningar som inte kan hantera detta. När vi träffade kommissionär Šemeta talade vi om att vara kassör i en ideell förening. Jag var kassör i vår lokala orienteringsklubb för några år sedan. Jag vet inte om jag skulle ha velat hantera moms. Det blir betydligt krångligare. Man ska till exempel vara inne med momsredovisningen i tid, annars blir det avgifter. Vi kan inte tvinga vår ideella sektor att hantera sådant; då får vi inga kassörer.

EU borde tänka sig för. Det här kan skapa misstro mot EU. Det vore inte bra. Det vill vi inte. Vi tycker att EU gör mycket som är bra, men det här ska man inte peta i.

Fru talman! Ytterligare en fråga som vi belyser är den om elektronisk handel. Vi ser att mervärdesskattesystemet har kommit i otakt med den tekniska utvecklingen. Det är inte svårt att förstå. Utvecklingen av tekniken och alla möjligheter som den innebär har gått rasande fort. I dag ser vi mycket handel via Internet, men även via nya smarta telefoner. Ingen hade väl för 15 år sedan kunnat tänka sig att vi via telefonen skulle beställa varor och tjänster. Vad kommer att hända om 15 år?

Det här är en riktigt gränslös handel. Det är därför viktigt att moms-systemet anpassas efter det. Ett företag med säte i Sverige eller i något annat EU-land som säljer produkter via Internet eller appar i telefonerna ska enkelt kunna leverera till andra länder inom EU utan att riskera dubbelbeskattning med moms. Vi känner till företag som har råkat ut för det i Sverige.

Det finns olika tröskelvärden för omsättning vid distansförsäljning, alltså när ett land måste momsregistrera sig i köparlandet och betala moms där. De värdena skiljer sig åt. Det är ett spann mellan 35 000 och 100 000 euro. Som företag måste man hålla reda på när man måste registrera sig för moms i det ena eller andra landet. Det är krångligt och innebär ett ännu större hinder.

Som vi nämner i boken borde vi ha ett system med en enda kontaktpunkt när företag säljer till konsument, så kallad one stop shop. Det finns i dag, men borde utvecklas mer. Det är en relevant förenklingsåtgärd som även Skatteverket är positivt till eftersom det skulle underlätta deras arbete.

Böcker och tidskrifter har reducerad moms i tryckt form, men samma bok eller tidskrift i digital nedladdad form beläggs med full moms. Det är definitivt en konkurrensnackdel som man borde se över.

Förra veckan var jag på ett seminarium som handlade om E-tjänstehandel. All tjänstehandel, men speciellt E-tjänstehandeln, ökar kolossalt i Sverige. Därför är det viktigt att vi ser till att vi åtgärdar de problem som finns. Momsen var ett av de problem som diskuterades. Det finns andra problem, som att det är olika konsumentregler i EU-länderna. Men det får andra utskott hantera.

Att åstadkomma ett enklare momssystem mellan EU-länderna för att undanröja konkurrenshinder är, som jag har sagt tidigare, jätteviktigt. Vi tycker också att man ska ha så få undantag som möjligt. Samtidigt måste det finnas möjlighet att ha reducerade momsskattesatser. Ett exempel är reducerad moms på restauranger. Det tror man skulle kunna öka årsarbetskraften med 3 000 på kort sikt och kanske 6 000 på lång sikt. Det är bra att man kan hantera moms på olika sätt. Men man ska ha så få undantag som möjligt och en harmonisering i EU så att handeln fungerar och vi får en större konkurrensneutralitet. Det är bra för Sverige.

Anf. 22 HELENA LEANDER (MP):

Fru talman! En diskussion om framtiden för EU:s mervärdesskattedirektiv blir lite teknisk. Man hamnar i diskussioner om ursprungslandsprincipen kontra destinationslandsprincipen, om skattskyldighet och om olika skattesatser beroende på om produkten är i digital eller fysisk form. Det blir lite tråkigt.

Eftersom vi är eniga i utskottet i den här frågan ska jag inte trötta åhörarna med de tråkiga tekniska detaljerna. Jag ska i stället ägna mig åt en fråga där vi visserligen är eniga i utskottet, men där vi är oeniga med EU-kommissionen. Jag är inte helt säker på att EU-kommissionen följer den här debatten, men om de gör det vill jag att de ska känna att hela Sveriges riksdag står upp för de svenska folkrörelserna.

Förra veckan pratade jag om vikten av att beslut fattas så nära de människor som berörs som möjligt. Det är faktiskt relevant i den här frågan också. Visst finns det vissa gränsöverskridande problem som vi måste lösa tillsammans. Visst kan det finnas en poäng med att EU har ramar för hur de olika medlemsländernas momssystem ska se ut så att det inte blir alltför otympligt att handla mellan länder. När EU börjar lägga sig i om våra ideella föreningar ska betala moms eller inte, tycker jag att man har passerat gränsen för vad som är gränsöverskridande.

Sverige har en stark folkrörelsetradition. Av tio vuxna svenskar är nio medlemmar i en ideell förening, därtill kommer en massa barn och ungdomar som är aktiva i en rad olika föreningar. Det kan vara den lokala fotbollsklubben, nykterhetsföreningen, rollspelsgruppen eller djurskyddsorganisationen. Det kan vara någon av alla de föreningar som fungerar som mötesplatser för människor med olika bakgrund som har ett gemensamt intresse eller ett gemensamt mål som de arbetar för. Föreningarna är inte bara mötesplatser utan också skolning i praktisk demokrati. Säkert har ni som sitter här i kammaren varit aktiva i en rad föreningar, om inte annat så i politiska partier. Säkert har ni, precis som jag, sett hur man kan växa som människa i en förening när man i ungdomsförbundet för första gången ordnar en kurs för sina kompisar. Det är en kick, precis som när man för första gången vågar sig upp i talarstolen på riksårmötet och håller sitt tal för en motion till exempel. Det är en kick

som får människor att växa. Man lär sig mycket, inte bara om världen utan också om sig själv.

Föreningarna behöver i dag inte bekymra sig om momsfrågor. De betalar moms på det de köper in, precis som vilken privatperson som helst. Men om de säljer en bulle behöver de inte redovisa moms. Det är inte i första hand en ekonomisk fråga. Det handlar sällan om några stora belopp. Det handlar framför allt om att inte belasta föreningarna med krångel. Det är ideella föreningar vi pratar om med människor som jobbar ideellt med något som de inte nödvändigtvis är utbildade för. Även om man inte är utbildad och även om man inte brinner för det måste man ha en kassör i föreningen. När man har tjatat runt är det någon snäll person som ställer upp och som får lite tips av den som var kassör innan som har lärt sig av den som var kassör dessförinnan. Förhoppningsvis tunnans kunskaper inte ut alltför mycket på vägen. Man kommer ihåg hur det är med debet och kredit. Om man dessutom ska ha koll på ingående och utgående moms och olika momssatser blir det knepigt. Det är ju inte så att folk står på kö för att få bli kassörer – det kanske det är i era partier, men så var det inte när jag var aktiv i ungdomsförbundet. I dag slipper de i alla fall krångla med moms. Det är det som EU-kommissionen vänder sig mot.

Om det är något budskap som jag vill skicka med till EU-kommissionen inför arbetet med ett nytt mervärdesskattedirektiv är det: Låt våra ideella föreningar slippa krångla med moms.

Jag har väldigt svårt att se att momsfriheten för de svenska ideella föreningarna skulle vara ett gränsöverskridande problem som kräver ingripande på EU-nivå. Om andra EU-länder vill ha moms på sina ideella föreningar är det upp till dem, men låt våra ideella föreningar få slippa stoppas in i någon sorts momssystem som är anpassat för professionella och vinstdrivande företag och inte för ideella föreningar.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i utlåtandet.

Anf. 23 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! Det är sällan ekumeniken står så högt som i dag när det gäller skatteutskottets utlåtande. Alla är eniga.

Häromdagen cyklade jag i väg till Råsunda fotbollsstadion för att se matchen mellan AIK och Helsingborg i Allsvenskan. Det blev 2–1. Jag köpte en biljett som kostade 245 kronor, varav momsen var 13:92 – den är 6 procent på idrottsarrangemang. Sedan ingick också en serviceavgift på 25 kronor. På den var momsen 20 procent, alltså 5 kronor. Jag betalade sammanlagt 18:92 i moms. Sedan köpte jag också korv två gånger. Det kostade 40 kronor. Jag frågade om jag kunde få ett kvitto på det. Men det var svårt. Frågan är vilken momssats som gäller när man köper korv på en fotbollsmatch. Handlar det om servering eller mat? Det är en intressant fråga.

Jag vill också gratulera Hasse Olsson eftersom jag i går såg att korvförsäljningen för Rydboholms sportklubb gick utmärkt när Rydboholms SK besegrade Borås GIF med 3–0. Det var kanske lite färre åskådare där.

Detta illustrerar ändå att olika inkomster är viktiga för olika föreningar. Det har väldigt framgång här tidigare att om det är någonting som vi är eniga om i detta utskott är det att den stora svenska ideella sektorn i föreningsverksamhet och så vidare behöver undantas från moms.

Jag är glad över att vi alla i utskottet på ett positivt sätt nog har kunnat påverka kommissionären Šemeta när vi besökte honom den 12 april. Jag vill tacka alla ledamöter i utskottet för goda insatser vid detta möte. Jag tror att det kommer att vara ett utmärkt möte också den 16 juni när vi träffar honom igen.

Det finns i detta ekumeniska betänkande några saker som är viktiga att ta med i kammarens protokoll.

En viktig sak är hur stort skattebortfallet är om man utgår från de skattesatser som alla EU:s 27 länder har beslutat om. EU-kommissionen säger att det nuvarande skattebortfallet är ofattbara 100 miljarder euro. Jag förstår inte hur stort detta belopp är. Men det visar möjligen att det finns oerhört mycket att göra för att skärpa tillämpningarna. Men då måste man göra det som inte minst Lena Asplund var inne på när det gäller dessa stora frågor, till exempel hur man behandlar ett problemområde som rör internationell handel med tjänster. Det är viktigt att vi får en harmonisering. Nu är det i grund och botten 27 olika system, och det görs olika tolkningar av både vad som ska beskattas och var det ska ske.

Vi är alla eniga om att det här behövs nya regler för alla de internationella skatteavtal som vi har ingått. De gäller inkomstskatt och information men inte moms. Här behövs det enligt mitt förmenande en samordning på europeisk nivå.

Jag ska ta upp två saker till. En sak gäller det förhållandet att posten i Frankrike är undantagen från moms. Detta undantag vill vi ha bort, vilket vi har skrivit tydligt här. Detta är lite konstigt. Posten var en gång i tiden en stor inkomstkälla. Men posten eller utbyte av meddelanden över huvud taget har fått så många nya former genom elektronik och så vidare. Att undanta just posttjänster från moms förefaller därför mycket obsolet.

Allra sist ska jag ta upp företagen. Det behövs nya regler, bestämmelser, blanketter och så vidare för att minska administrationskostnaderna. Utskottet skriver att ett förenklat uppbördssystem kan underlätta för både näringsidkare och skatteförvaltningen.

Möjligen är det på det sättet att just skatteförvaltningarna komplicerar detta mycket genom att inte ha en tillräcklig samordning och inte ha enklare regler för hur man ska redovisa. Då skulle skatteinkomsterna kanske kunna ökas via moms utan att skattesatserna höjs. Tyvärr har Sverige en mycket hög moms – 25 procent. Det är högst i Europa, och det finns anledning att återkomma till att en sådan hög skattesats bidrar till att locka till fusk med skatten.

Anf. 24 KARIN NILSSON (C):

Fru talman! Det blir förstås en del upprepningar när man är den femte talaren. Men upprepningar bekräftar enighet i denna fråga. Jag instämmer i vad alla tidigare talare har sagt och förmodligen också i vad de talare som kommer efter mig säger.

EU:s grönbok om mervärdesskattens framtid är ett första initiativ. Det är det första i raden av trevande försök att göra någonting åt momsfrågorna. Politiskt är vi helt överens om syftet. Syftet är att undvika dubbelbeskattningar och undvika momsfusk och skatteupplägg, vilket åsidosätter ärlig konkurrens och minskar statens inkomster.

Det finns en ambition att förenkla handel mellan länder, förenkla och minska regelbördan för företagen och bredda och stabilisera skattebasen. Så långt är vi verkligen överens.

Sedan har vi även en rad gemensamma frågetecken på områden som bör utredas och övervägas ordentligt. Där är vi kanske lite mer tveksamma till det som vi har sett hittills men där vi givetvis också vill vara med och påverka. Det är bland annat frågan om att momsbelägga offentlig sektor. Den känns inte helt självklar. Men det som känns viktigt i den frågan är att neutralisera momsen mellan verksamheter som utförs i både offentlig och privat regi och att jämna ut villkoren för dessa verksamheter.

Där vi definitivt är angelägna om att gemensamt uttrycka en svensk åsikt och där vi är tveksamma till EU:s inblandning gäller förslaget om den ideella sektorn, alltså föreningar, trossamfund, stiftelser. Det är en fråga som engagerar hela svenska folket, från ung till gammal. Här handlar det om socialt arbete och engagemang och biståndsarbete. Det berör kulturfrågor, och det berör föreningar som jobbar för mänskliga rättigheter och föreningar som jobbar med miljöfrågor och har ett miljöengagemang. Det kan handla om utbildning och studieförbundsverksamheter som, precis som Helena Leander sade, sker genom att man är föreningsansluten och växer inom föreningen. Det är en social och mänsklig dimension som är otroligt viktig för ett samhälles utveckling.

Sedan har vi också idrottsföreningarna med de små knattelagen och de något högre divisionerna där vi har bekymret om vi ska lägga på dem en extra börda att redovisa moms i alla sammanhang då pengar går in och ut.

I dessa frågor har vi ett stöd från Finansdepartementet och från finansminister Anders Borg. Han har fört samtal och lämnat skrivelser till Bryssel och till kommissionen.

Hela utskottet var också nere i Bryssel i april och träffade skattekommissionären Šemeta. Vi ska träffa honom igen i juni.

Vi har dessutom draghjälp av våra företrädare i Bryssel. Jag vet att Centerpartiets EU-parlamentariker Lena Ek jobbar med frågan från sin politiska position i EU. Jag vet också att många av hennes övriga svenska kolleger gör detsamma.

Men vi i Sverige får väl ändå inte bara förlita oss på att vi politiker samt våra EU-parlamentariker och våra ministrar själva ska reda ut det här. Frågan berör verkligen föreningarna. För att det verkligen hela vägen ned till Bryssel ska synas att detta berör är det oerhört viktigt att föreningarna själva hörs och syns i frågan – detta som en bekräftelse på vad vi tycker.

Vi hoppas verkligen på ett positivt genombrott och på ett stöd i den här angelägna frågan.

Frågan om *var* skatterna till vår gemensamma välfärd ska tas ut – på arbete eller konsumtion eller på balansen däremellan – är inte enkel, inte heller frågan om *hur* skatterna ska tas ut.

Jag har träffat flera företagare som oroar sig för ett ökat administrativt krångel vid sin slutredovisning av momsen. EU har ju i något sammanhang sagt att momsredovisning ska ske i februari i stället för, som de flesta i dag tillämpar, i samband med årsbokslut och deklaration.

Senast träffade jag bussbolaget Fårbobuss från Oskarshamn som beskrev bussbranschens momskrångel då de arrangerar paketresor. Den verksamheten innehåller Sveriges alla momssatser – 6 procent, 12 procent och 25 procent – så länge det är i Sverige. Men om de arrangerar en paketresa, till exempel en skidresa till Italien, träffar de på olika momssatser hela vägen dit och även under vistelsen där. Precis som hos oss kan det vara en, två eller kanske tre olika momssatser.

Uppenbarligen finns det en hel del att göra inom området för att förbättra och förenkla. Det vi i dag gör med grönboken får väl betraktas som ett led i det arbetet.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 25 JACOB JOHNSON (V):

Fru talman! Bakom detta utlåtande om EU-kommissionens grönbok om mervärdesskattens framtid står alltså ett enigt skatteutskott, så risken finns att det blir lite upprepningar här från talarstolen. Å andra sidan är frågan om mervärdesskatternas framtid i EU och även i Sverige en viktig fråga. Om det blir lite tjatigt kan åhörarna kanske trösta sig med ordspråket att repetition är all kunskaps moder.

Ett av syftena med den breda översynen av det gemensamma mervärdesskattesystemet är att motverka skattefusk. I grönboken redovisas uppskattningar, att det så kallade mervärdesskattegapet – det vill säga skillnaden mellan vad som teoretiskt borde betalas i moms och vad som faktiskt betalas inom EU – uppgår till 12 procent av de faktiska mervärdesskatterna eller, i absoluta tal, till drygt 100 miljarder euro år 2006. Det är alltså fråga om väldigt mycket pengar.

Enligt samma uppskattning var dock mervärdesskattegapet i Sverige samma år betydligt lägre, ca 3 procent. Även där är det är en försvarlig summa – drygt 800 miljoner euro, drygt 7 miljarder kronor.

Andra länder uppvisar betydligt högre beräknat mervärdesskattegap. Högst år 2006 låg EU:s krisland nummer ett i dag, Grekland, med 30 procent. Även andra länder låg på en anmärkningsvärt hög nivå, till exempel Storbritannien – även det för övrigt ett land med mycket stora ekonomiska problem – med sina 17 procent.

Effektiv skattekontroll och god skattemoral bland företagare och invånare är naturligtvis grundläggande i förebyggande syfte här.

Utskottet tar i sitt utlåtande upp tankar på ett förenklat uppbörds-system som ett medel för att minska skattefusket inom området. Det skulle kunna göras bland annat genom en standardiserad gemensam momsdeklaration. En annan sak är att ha en enda kontaktpunkt vid gränsoverskridande transaktioner, så kallad one stop shop. Dessa förslag är väl värda att ta fasta på men kräver ytterligare utredningar innan de kan förverkligas.

Fru talman! Kommissionen hänvisar inledningsvis till behovet av en bredare skattebas för att finansiera välfärdssamhället i framtiden. Men några frågor om detta ställs inte i den här grönboken. En ökning av mervärdesskatteintäkter skulle, allt annat lika, rimligtvis innebära motsvarande minskningar av andra skatter.

Utskottet framhåller för sin del att ”en övergång från skatter på arbete och kapital till konsumtion och dess konsekvenser i Sverige är en stor fråga som i sig kräver noggranna överväganden”.

Vid den öppna utfrågning om mervärdesskattesystemets framtid som utskottet anordnade i mars lyftes denna fråga fram av Sveriges Kommuner och Landsting, SKL. SKL framhåller att en förskjutning från direkt beskattning till indirekt beskattning påverkar en av grundbultarna i det kommunala självstyret, nämligen beskattningsrätten.

Om andelen av kommunernas och landstingens intäkter i form av statsbidrag, särskilt då riktade bidrag, ökar på bekostnad av egna kommun- och landstingsskatteintäkter begränsas det kommunala handlingsutrymmet enligt SKL – ett handlingsutrymme som anses vara nödvändigt för finansieringen av välfärden i framtiden.

Det här är, fru talman, en viktig långsiktig fråga som så att säga ligger i tangentens riktning. Om och när ett förändrat mervärdesskattesystem skapar ökade intäkter är alltså en viktig fråga att bevaka i framtiden.

Fru talman! Kommissionen anser liksom utskottet att det finns goda skäl att eftersträva ett mervärdesskattesystem med så få områden med reducerade skattesatser som möjligt. Men det måste finnas möjligheter för medlemsstaterna att i vissa sammanhang ha reducerade skattesatser. I Sverige har vi till exempel en lägre moms-kattesats för livsmedel. Visserligen ifrågasätts den återkommande från olika håll. Likafullt beskattas livsmedel i dag med 12 procent, att jämföra med standardskattesatsen 25 procent.

Här vill jag något komplettera Gunnar Andréns påpekande om att Sverige har den högsta moms-kattesatsen i EU. Det är sant. Men på samma nivå ligger Danmark och Ungern. Flera andra länder ligger på 23–24 procent. Sverige skiljer alltså inte ut sig speciellt mycket med sin skattesats.

Frågan om moms-kattesatsen till exempel avseende livsmedel är en fråga som vi själva ska äga, och så ska det vara även i framtiden.

En liknande och mer aktuell fråga är den om moms-plikt för inkomster avseende den ideella sektorn – idrottsföreningar med flera. I Sverige är denna ideella sektor moms-befriad. Men, som många redan talat om, ifrågasätter EU-kommissionen detta.

Ett enigt utskott betonar vikten av att ett nytt regelverk fortsatt måste undanta den ideella sektorn från moms-plikt. Det är bättre att föräldrar och andra lägger ned mer tid på ungdomar än på att ägna sig åt moms-redovisningar som knappast minskar den administrativa bördan för föreningarna och som inte heller kommer att generera så värst mycket pengar.

Föreningslivet är en grundbult i den svenska demokratin. Jag förutsätter att regeringen med kraft driver frågan om moms-befrielse gentemot EU-kommissionen. Det är naturligtvis en styrka att riksdagens partier är eniga i frågan liksom vi, som sagt, är även om detta utlåtande.

Avslutningsvis yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 16 §.)

11 § Grönbok om ett gemensamt strategiskt ramverk för EU:s finansiering av forskning och innovation

Föredrogs utbildningsutskottets utlåtande 2010/11:UbU15 Grönbok om ett gemensamt strategiskt ramverk för EU:s finansiering av forskning och innovation (KOM(2011)48).

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras efter endast en bordläggning.

Anf. 26 THOMAS STRAND (S):

Fru talman! I dag ska vi diskutera utbildningsutskottets utlåtande över Europeiska kommissionens grönbok med titeln *Från utmaningar till möjligheter: Mot ett gemensamt strategiskt ramverk för EU:s finansiering av forskning och innovation*.

Grönboken har legat till grund för ett brett samråd i Europa. Flera nyckelfrågor lyfts fram i grönboken – frågor som under några vårmånader varit föremål för samtal och diskussion.

Det är viktigt att diskutera just forsknings- och innovationsfrågor i ett europeiskt perspektiv. Vi lever i en global värld. Sverige är en del av EU, och Sverige är en del av den globala världen. Vi behöver fundera över saker vi ska samarbeta omkring för att möta de samhällsutmaningar som står framför oss.

Det är en styrka att det är ett enigt utskott som står bakom detta utlåtande. På ett övergripande plan är vi över partigränser eniga om forsknings- och innovationspolitikens strategiska betydelse på EU-nivå. Där emot är vi inte alltid lika överens om forsknings- och innovationspolitikens inriktning och innehåll i en svensk kontext, men den debatten får vi ta en annan gång.

Europeisk forskning och innovation måste stärkas. Vi brukar ofta hänvisa till den så kallade kunskapstriangeln. Kunskapstriangeln består av tre delar: utbildning, forskning och innovation. Vi påpekar med emfas att det behövs bättre koppling mellan dessa tre delar – mellan utbildning, innovation och forskning. Det är lika giltigt och gångbart i ett europeiskt perspektiv. Vi behöver stärka kunskapstriangeln.

Vi är också eniga om att vi behöver en tydligare inriktning på kvalitet, spetsresultat, konkurrensförmåga och samhällsmål. Inriktningen bör vara att skapa ett europeiskt mervärde.

Grönboken lyfter fram frågor som är angelägna och av stor vikt för Europas framtid. Vi står inför stora utmaningar som kräver samordnade insatser och åtgärder. Därför skriver utskottet i sitt utlåtande att europeiska och internationella samarbeten är avgörande både ur det nationella perspektivet och för den europeiska forskningens utveckling. Vi behöver samarbete både för oss själva i Sverige och för att vara en del av Europa och världen.

Jag tycker att grönboken på ett bra sätt sammanfattar de viktiga frågor som ska diskuteras i ett europeiskt perspektiv. Det är fyra områden som lyfts fram.

Det första är det gemensamma arbetet framåt mot EU 2020-målen.

Det andra är fokus på att bidra till lösningar på vår tids stora samhällsutmaningar.

Det tredje är vikten av att stärka den europeiska konkurrenskraften.

Det fjärde är vikten av att stärka den europeiska vetenskapsbasen och det europeiska forskningsområdet.

Precis som sägs i grönboken är det viktigt att vi får till stånd ett gemensamt strategiskt ramverk för att effektivisera finansieringen av forskning och innovation. Ett gemensamt strategiskt ramverk bör göra EU:s finansiering mer lättåtkomlig för deltagarna, och därför finns ett stort behov av förenkling av systemet.

Det är också viktigt att öka näringslivets deltagande i EU:s forsknings- och innovationsprogram. Det är särskilt angeläget att små och medelstora företag ges goda möjligheter till deltagande i dessa program. Det är ytterligare ett skäl till att systemet bör förenklas.

Det är också bra att vi som utskott poängterar att åtgärder bör vidtas för att förbättra villkoren för yngre forskare och för att stärka jämställdheten och kvinnliga forskares deltagande. Inte minst bör åtgärder vidtas för att främja alla forskares mobilitet inom EU.

Högkvalitativ forskning kräver god tillgång på excellenta forskare och ställer krav på det samlade utbildningsväsendet. Vi socialdemokrater tycker därför att det är bra att utskottet skriver att skolforskning bör vara en del av EU:s forskningsprogram.

Fru talman! Mycket mer skulle kunna sägas om grönboken och vikten av att stärka den europeiska forsknings- och innovationspolitiken, men jag nöjer mig med detta och hänvisar i övrigt till utskottets utlåtande.

Med detta yrkar jag bifall till utbildningsutskottets förslag i utlåtandet.

Anf. 27 NINA LUNDSTRÖM (FP):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utbildningsutskottets förslag i utlåtandet. Så som redan har nämnts behandlar vi här Europeiska kommissionens grönbok *Från utmaningar till möjligheter: Mot ett gemensamt strategiskt ramverk för EU:s finansiering av forskning och innovation*. Förslaget behandlar 27 frågor. Berörda parter inbjuds till samråd som avslutas den 20 maj. Att det är ett enigt utskott är mycket bra.

Fru talman! Forskning och innovationer är byggstenar för framtiden, både vad gäller nya lösningar, produkter och marknader men också i form av ny kunskap som kan bidra till mänsklighetens stora utmaningar. Jag vill dock börja med att berätta för kammaren om ett telefonsamtal jag fick från en person som länge verkat inom utbildningsväsendet både i Sverige och i Afrika. Han ville tala om att han verkligen uppskattar att utbildningens betydelse för Sverige hamnat i fokus. Reformerna som görs är viktiga.

Han påtalade dock en aspekt som vi sällan lyfter fram i riksdagens utbildningsdebatter: att det är en stor förmån att få studera. Han berättade om de fattiga familjerna i Afrika som satsar stort engagemang för att barnen ska få gå i skolan trots både ekonomiska utmaningar och praktiska svårigheter. Det är fint och viktigt att gå i skolan. Han berättade om sina erfarenheter av barn från olika länder som studerar i Sverige. Vissa barn har samma synsätt på skolan här.

Han sade: Ni behöver lyfta upp frågan om att det faktiskt är en stor förmån att få gå i skola. Denna rätt har inte alla barn och unga i världen i dag.

Fru talman! Det är nyttigt att påminnas om dessa ord. Det är en stor förmån att få studera. En bra start i skolan ger också på sikt möjligheter för högre utbildning och forskning.

I dag debatterar vi som sagt grönboken som innehåller nyckelfrågor som ska beaktas vid EU:s kommande finansieringsprogram för forskning och innovation. EU:s investeringar i forskning med ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation ska integreras med sammanhållningspolitiken. Utskottet anser att dessa frågor är mycket angelägna och av stor vikt för Europas framtid.

Den framtida europeiska forsknings- och innovationspolitiken bör ha sitt fokus på att bidra till lösningen av vår tids stora samhällsproblem och på att stärka den europeiska konkurrenskraften och den sociala sammanhållningen. De utgångspunkter för framtida program som kommissionen för fram i grönboken ligger helt i linje med den svenska inställningen.

Vi ställer oss alltså bakom ett gemensamt strategiskt ramverk för att effektivisera finansieringen av forskning och innovation, både nationellt och på EU-nivå. Det gemensamma strategiska ramverket bör utveckla synergier och samband med andra instrument, program och policyer på regional, nationell och europeisk nivå – däribland strukturfonderna.

Det gemensamma strategiska ramverket bör även utformas så att det svarar mot höga krav på förenkling, harmonisering och flexibilitet. Den framtida forskningspolitiken bör stärka grundforskningen och Europeiska forskningsrådet samt utveckla en konkurrenskraftig vetenskaplig infrastruktur.

Det är också angeläget att små och medelstora företag ges goda möjligheter att delta i EU:s forsknings- och innovationsprogram. I går anordnades ett forskningsseminarium som hanterade frågor om innovationer och företagens möjligheter att finnas med samt utvecklingen av tillämpad forskning. Där var det framför allt fokus på de större företagens förutsättningar. Strategiska forskningsområden lyftes fram som en viktig komponent vad gäller Sveriges möjlighet att utvecklas.

Det var ett mycket spännande seminarium med många olika medskick, och det visar på hur viktigt detta är för hela Sveriges utveckling – såväl för forskningen och kunskapen som för näringslivet.

Utskottet anser att det bör vidtas åtgärder för att förbättra villkoren för yngre forskare och för att stärka jämställdheten och kvinnliga forskares deltagande. Utskottet anser vidare att rörlighetsfrågorna är viktiga, forskarna ska kunna röra sig mellan länderna inom EU. Men det bör även finnas ett globalt perspektiv. Forskning och biståndspolitik bör samverka i syfte att bland annat nå mål om bekämpandet av fattigdom.

Kunskap är viktigt. Det är en förmån att få studera.

Anf. 28 EMIL KÄLLSTRÖM (C):

Herr talman! För några veckor sedan debatterade vi forskning och innovation på den svenska nivån. Då inledde jag mitt anförande med att säga att en modern politik för forskning och innovationer bör ha målsättningen att i dag och i framtiden skapa nytta, utveckling och välstånd i Sverige och i hela världen.

Nu debatterar vi mellannivån mellan Sverige och världen, vår del av världen, Europa. När man diskuterar en fråga som denna tycker man att vi är inne och skrapar på när EU är som bäst. För Sveriges del är vår utveckling och vårt välstånd helt avhängigt av hur det går för vår del av världen, Europa, och hur Europa klarar den internationella konkurrensen, de demografiska och miljömässiga utmaningarna och så vidare.

Därför är det så viktigt att vi har möjlighet att vara med och påverka viktiga europeiska processer, varav den vi nu diskuterar är en.

Jag tycker att det är spännande att tänka sig vad ett enat Europa som gör rätt saker kan åstadkomma. När vi diskuterar till exempel svensk forsknings- och innovationspolitik erkänner vi ofta att Sverige inte kan vara bäst på allt och måste prioritera. På den europeiska nivån är det nästan tvärtom. En högst relevant målsättning för en aktör så pass stor och stark som EU är att själv och tillsammans med nära samarbetspartner bedriva forskning och innovationsarbete i världsklass på mer eller mindre vartenda område. Vi i Sverige kan på den europeiska nivån komplettera våra styrkor med andras. Det är enligt mig en mycket vacker tanke.

Det kan sägas mycket, både positivt och negativt, om EU-samarbetet. En gång i tiden drev Centerpartiet en kampanj på temat att EU skulle bli smalare men vassare. Meningen var att EU skulle koncentrera sig på de viktigaste, genuint europeiska frågorna. Den här grönboken lyfter fram några av dessa, frågor av stor vikt för Europas framtid. Den framtida europeiska forsknings- och innovationspolitiken bör ha sitt fokus på att bidra till lösningar på vår tids stora samhällsproblem, och det har den också.

Utifrån detta resonemang, att Europa ska fokusera på genuint europeiska mål och frågor, tycker jag att denna grönbok från kommissionen och Sveriges inspel till denna är mycket rolig läsning tillsammans med utskottets ställningstagande. Det här är frågor där den europeiska dimensionen ger mervärde och är omistlig.

Kommissionens utgångspunkt är, som tidigare talare har sagt, i stora drag rätt och även i linje med Sveriges prioriteringar. Jag tycker att det är kul att läsa att EU-kommissionen så tydligt framhåller förenkling, brett deltagande, konkurrenskraft och samhällelig betydelse genom nyttogörande. Det är bra att vi i utskottet i betänkandet trycker på kopplingen mellan forskning och innovation, på spetsresultat, konkurrensförmåga och på att lösa samhällsproblemen.

Inom EU ska vi ha fri rörlighet för personer, tjänster, varor och kapital. Kanske ska vi komplettera dessa med en femte frihet, den om fri rörlighet för forskning.

Ett aber när det gäller det sjunde ramprogram vi nu är inne i och när det gäller europeisk forskning och arbetet kring detta är tungrodd byråkrati och krångel. När utbildningsutskottet tidigare i år besökte Bryssel träffade vi bland andra representanter för European Research Council. Några beklagade sig över krånglet och efterlyste mer tillit till forskarna. De sade någonting i stil med: Om jag inte sköter mig kan ni ge mig sparken, dra in framtida resurser och så vidare, men fram tills att motsatsen är bevisad måste vi ha ett system som präglas av mycket större tillit.

Detta är en efterlysning av en inställning som vi givetvis måste sträva mot. Det gäller på många olika områden både på den europeiska nivån och i Sverige.

Det är därför bra att både kommissionen och utskottet är tydliga med kraven på förenkling och flexibilitet. Något som blir en konsekvens av detta, och som det också trycks på i betänkandet, är att jobbar man med förenkling och flexibilitet kommer man mer eller mindre automatiskt att sträva mot en annan viktig prioritering, nämligen den om att lyfta små och medelstora företags och andra aktörers möjligheter till att delta i EU-programmen. Vi måste i Sverige och i Europa låta tusen blommor blomma. Jag tror att det är så de bästa idéerna kommer till liv.

Med de orden och tillsammans med allianskamraterna och även oppositionen – det är ett enigt utskott – yrkar jag bifall till förslaget i utlåtandet.

Anf. 29 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Vi har som sagt i dag att ta ställning till ett utlåtande om EU-kommissionens grönbok om ett gemensamt strategiskt ramverk för EU:s finansiering av forskning och innovation. Som mycket riktigt påpekats är det ett enigt utskott som står bakom detta. Vi som debatterar säger ungefär samma saker, vilket kanske inte är så konstigt. Också vi står bakom utlåtandet även om vi har några synpunkter som jag ändå skulle vilja påpeka och förtydliga.

Vi menar att det överlag är mycket positivt att man väljer att ta ett helhetsgrepp, som man nu gör, kring forskning och innovation. Dock måste vi beakta att forskning och innovation inte enbart ska vara inriktat på att uppfylla de strategiska mål som för tillfället är aktuella, vilket vi diskuterat tidigare, även om det så klart är viktigt. Vi måste ta oss an våra stora samhällsutmaningar. Men det måste finnas en balans, och det är viktigt att vi hittar en balans så att vi vågar finansiera forskning och innovation även där den omedelbara nyttan kanske inte är riktigt självklar.

Vi är i grunden mycket positiva till att näringslivet involveras i samtliga steg, från grundforskning till färdig produkt, inte minst för att stärka Sveriges konkurrenskraft och även EU:s konkurrenskraft. Inte heller här får det innebära att universitetet styrs för mycket av näringsliv och politik, det vill säga av oss. Det är extremt viktigt att vi hittar den balansen.

Jag vill i sammanhanget nämna att förkommersiell upphandling, som det heter i brist på bättre ord skulle jag vilja säga, framstår som ett utmärkt exempel på en modell där samtliga parter kan stärka varandra och att man kan få betydande hävstångseffekter. Att man kan göra det är jag helt övertygad om. Dock har vi svårt att se hur detta ska kunna ske inom ramen för normal upphandling. Det borde i stället kunna hanteras inom ramen för någon variant av nationellt och eller regionalt stödprogram där offentliga upphandlare får investera pengar i eventuella framtida unika produkter och tjänster. Detta är någonting vi tror på.

När det gäller fokus på fördelning av pengar anser vi att det kanske är lite fel väg att gå att använda den större delen av pengarna till att lyfta fram regioner där forskning och innovation är som svagast. I det här fallet tror jag – rätta mig om jag har fel – att det är 86 miljarder av totalt 139 miljarder euro som fördelas inom ramen för sammanhållningspolitiken. Vi menar att de här pengarna i stället skulle kunna användas till att förvandla redan bra kunskapskluster till världsledande. Jag menar att regeringen här borde vara tydlig. Det är betydligt bättre att satsa sina pengar på forskning och innovation än att kanske lyfta upp andra cent-

rum upp till en medioker nivå. Det kan kanske låta hårt, men ska vi kunna stärka vår internationella konkurrenskraft måste vi försöka vässa våra spjutspetsar. Vi tycker att det är enormt viktigt.

Ett relativt sett mindre antal riktigt starka regionala forsknings- och innovationsområden kommer, menar vi, att kunna fungera som draglok i tillväxten och i uppfyllandet av de strategiska mål som har uppställts. Därför menar vi att en större del av de medel som avsatts till struktur- och sammanhållningsfonderna i stället bör flyttas över och satsas mer renodlat på den bästa forskningen, den bästa utvecklingen och den bästa innovationen.

I övrigt ställer jag mig bakom i stort sett det mesta som har sagts. Jag har inget annat att tillägga.

Anf. 30 YVONNE ANDERSSON (KD):

Herr talman! Det här är ett mycket spännande utlåtande som vi gör angående EU:s finansiering av forskning och innovation när vi ska ha ett gemensamt strategiskt ramverk. Jag kan bara yrka bifall till förslaget i utlåtandet, men jag vill ändå ta upp de fem delar som vi pekar på.

Den ena handlar om att europeisk forskning måste komma närmare och kopplas till innovation. Det behövs en inriktning på både konkurrenskraft och på spetskunskap. Här kan Sverige bidra på ett tydligt sätt till att Europa blir starkare, för Sverige har redan nu väldigt viktig forskning som hävdar sig väl i världen och inte minst lyfter upp Europas forskning.

Den andra delen som vi pekar på i utlåtandet handlar om att omvandla kunskaper till innovation. Det har vi varit dåliga på i hela västvärlden, inte minst i Europa och i Sverige. Här tror jag att vi tillsammans med europeiska länder kan få en ökad fart på innovationerna, vilket gör att vi också kan öka vår andel i världen när det gäller handel och export av kunskap, tjänster och produkter.

Den tredje delen handlar om balansen mellan tillämpad forskning och grundforskning. Ända sedan de gamla grekerna har detta varit en ständig diskussion. Man har velat separera dessa båda, men vi vet att när de är separerade kommer vi inte framåt på samma sätt. Därför är det jätteviktigt att vi i varje avseende funderar lite mer tvärvetenskapligt på hur vi kan få ihop olika ämnesområden och framför allt också kunna se grundforskning och tillämpad forskning som både och och inte antingen eller.

Den fjärde viktiga delen är samarbetet mellan lärosäten, akademiska lärosäten, och företag. Jag tror att detta är en utveckling som i hög grad tillhör det moderna samhället och vår framtid. Därför behöver vi hela tiden ha en modernisering av våra universitet och samarbetet med företag och med forskning och utveckling inom olika företag.

Detta, om jag får säga det från den här talarstolen, jobbar just nu Ingenjörsvetenskapsakademien mycket med genom att också dela med sig av sin kunskap till riksdagens ledamöter vid sina seminarier. Det tredje för våren hålls om en timme.

Som kvinna kan jag inte heller låta bli att peka på vikten av jämställdhet och kvinnors roll i de här sammanhangen, liksom de unga forskarnas och doktorandernas. Thomas Strand tog upp vikten av att vi satsar på unga forskare. I samband med utskottets besök på Vetenskapsrådet i går passade vi på att ta upp frågan: Vad är unga forskare? Jo, det är de

som precis är färdiga med sin forskarutbildning, och det är viktigt att de får möjlighet att komma fram. Här finns mycket att göra, och det pekar också vi på gentemot den strategi som vi ska fortsätta med.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i ett bra utlåtande om grönboken.

Anf. 31 JAN ERICSON (M):

Herr talman! I går besökte utskottet Vetenskapsrådet, precis som Yvonne Andersson nämnde. Då fick vi en tydlig illustration av hur allvarliga effekterna kan bli när man skär ned på forskningen, vilket vi i Sverige gjorde under några år innan alliansregeringen tillträdde. Det fick effekter. Man sade upp personer, och forskningen minskade. Det är glädjande att kunna konstatera att alliansregeringen har satsat betydligt mer pengar – rekordmycket – på forskning och innovation i Sverige.

EU:s grönbok ligger helt i linje med regeringens politik. Det har sagts många kloka ord om detta nu. Vi har hyllat forskningen gemensamt, och utskottet står enigt bakom skrivningarna. Därför ska jag inte yttra mig särskilt mycket mer utan bara yrka bifall till utskottets förslag i utlåtandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 16 §.)

12 § Ändrade regler för elektroniska kommunikationer och andra IT-politiska frågor

Föredrogs
trafikutskottets betänkande 2010/11:TU20
Ändrade regler för elektroniska kommunikationer och andra IT-politiska frågor (prop. 2010/11:115).

Anf. 32 ANNELIE ENOCHSON (KD):

Herr talman! I denna kammare har vi ofta debatter om svårförståeliga saker och betänkanden med långa och krångliga namn. Detta är ett sådant betänkande.

Trafikutskottets betänkande i dag behandlar dels en proposition från regeringen, nr 115, som heter *Bättre regler för elektroniska kommunikationer*, dels 34 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden.

Lagen om elektronisk kommunikation, förkortad LEK, trädde i kraft den 25 juli 2003. Genom denna genomfördes i huvudsak de direktiv som sedan 2002 utgör grunden för EU:s regelverk för elektroniska kommunikationer. Lagen om elektronisk kommunikation syftar till att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte när det gäller urvalet av elektroniska kommunikationer samt deras pris och kvalitet. Syftet ska uppnås bland annat genom att konkurrensen främjas.

I LEK regleras rätten att använda radiofrekvenser och nummer, och ett särskilt förfarande fastställs för att fortlöpande analysera konkurrenssituationen på marknaden. Vid behov ska företag med betydande mark-

nadsinflytande på en fastställd marknad åläggas särskilda skyldigheter i syfte att skapa en effektiv konkurrens.

I LEK finns även ett stort antal bestämmelser som är ägnade att stärka konsumentskyddet liksom integritetsskyddet inom området för elektroniska kommunikationer. Post- och telestyrelsen är den myndighet som bland annat utövar tillsyn, beslutar om skyldigheter och prövar frågor om till exempel tillstånd.

Det pågår ett omfattande arbete med att utforma en bred och sammanhållen IT-politisk strategi och för att göra Sverige till ett informations- och kommunikationssamhälle för alla.

Utskottets majoritet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i lagen om elektronisk kommunikation. De föreslagna lagändringarna har huvudsakligen sin grund i reviderade EU-direktiv. Utskottet välkomnar att en sådan översyn har genomförts, inte minst mot bakgrund av den snabba tekniska och marknadsmässiga utveckling som kännetecknar just informations- och kommunikationsteknikområdet. Det är därför enligt utskottets mening angeläget att lagstiftningen moderniseras och anpassas till utvecklingen på området. Författningsförslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2011.

De 34 motionsyrkandena från allmänna motionstiden behandlar ett brett spektrum av IT-politiska frågor såsom integritetsskydd, robusta kommunikationer, internationell roaming för datakommunikationstjänster, öppen källkod och öppna standarder, IT och miljön samt sociala medier.

Det finns sex reservationer från Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet.

Herr talman! Med dessa inledande ord överlämnar jag betänkandet för debatt till mina kolleger i trafikutskottet.

Anf. 33 DÉSIRÉE LILJEVALL (S):

Herr talman! Över 3,2 miljoner gånger har klippet om den lilla minipingvinen Cookie laddats ned från Internet. Cookie, som är den senaste i raden av näpna djur som gör succé över världen, har en infektion i sin ena fot och måste få sitt bandage omlagt dagligen. Men lilla Cookie är glad ändå, särskilt när djurskötarna på Cincinatti Zoo kittlar honom på magen så att han kiknar av skratt.

Herr talman! Cookie är faktiskt huvudtemat för dagens IT-debatt också – men inte i form av en kittlig och fnittrig minipingvin utan i form av textbaserade datafiler, så kallade cookies. På riksdagens bord ligger för beslut regeringens proposition *Bättre regler för elektroniska kommunikationer*. Propositionen bygger framför allt på de ändringar som krävs av den svenska lagstiftningen för att baka in aktuella EU-direktiv.

Vi socialdemokrater är i stora delar överens med majoriteten i utskottet kring det här regeringsförslaget, men på en viktig punkt är vi inte med på noterna. Vi motsätter oss den nya formulering som skulle innebära att Internetanvändare måste godkänna cookies innan de sparas på datorn. Det skulle i praktiken innebära två saker.

För det första krånglar det till vardagen rejält för mig som Internetanvändare. Jag kommer att överösas av popup-fönster varje gång jag går in på en hemsida. Tänk själv hur det skulle bli! Om jag till exempel går in på Aftonbladets hemsida skulle jag behöva klicka bort ett trettiotal pop-

up-fönster ett och ett innan jag kunde läsa tidningsartiklarna i lugn och ro.

För det andra sätter det käppar i hjulet för medie- och annonsbranschen och riskerar att försvåra deras syfte med cookies, nämligen att lagra information om Internetanvändarens surfhistorik och göra det möjligt att anpassa en sajts innehåll efter besökarna.

Det finns också en stor risk att ett godkännande av cookies kan skrämja besökarna. Många vet inte vad cookies är och kommer att säga nej med automatik, vilket naturligtvis inte är till godo för sajterna. Det skulle påverka både sajternas besöksstatistik och annonsföretagen, som via cookies samlar in information om användarna och sedan säljer vidare till annonsörer.

Herr talman! Det här går stick i stäv med den framåtsyftande IT-utveckling som vi socialdemokrater vurmar för. Så här vill vi inte ha det! Och det vill inte branschen heller. Hela Internetsverige oroar sig för regeringens bakåtsträvande IT-politik. Företrädare för alla inblandade branscher, för reklambranschen, massmedierna och Internetoperatörerna, är enhälligt – unisont – mot regeringens lösning och ställer sig bakom vårt initiativ.

Herr talman! Till och med regeringens egen expertmyndighet, Post- och telestyrelsen, är emot förslaget. Den fråga som man måste ställa sig är förstås: Varför i hela fridens namn vill regeringen trycka igenom en lagändring som både branschen och PTS är missnöjda med?

Det yttersta skäl som anges är Internetanvändarnas integritet. Det är förstås bra – integritet bör värnas. Men enligt vårt sätt att se på det kan integritetsskyddet vid nedladdning av cookies hanteras på ett väsentligt mer rationellt sätt än vad som förslås i propositionen, till exempel genom att medgivande görs samlat via webbläsarens inställningar. En sådan lösning hade varit till godo både för den enskilde Internetanvändaren som onlinemedierna, och vår bedömning är att en sådan juridisk konstruktion är fullt förenlig med skrivningarna i det aktuella EU-direktivet.

Men den svenska regeringen väljer att gå längre än vad direktivet kräver. Om det blir lag riskerar branschen och konsumenterna att hamna i limbo, där man inte vet vad som gäller och där reglerna till slut får prövas i domstol. Det är fel väg att gå.

Herr talman! Jag föreslår riksdagen att bifalla reservation 1, vilket innebär ett nej till regeringens strängare regler om cookies. Min uppmaning till regeringen är: Gör om! Gör rätt!
(Applåder)

I detta anförande instämde Gunilla Carlsson i Hisings Backa, Lars Mejern Larsson, Suzanne Svensson och Anders Ygeman (alla S) samt Tony Wiklander (SD).

Anf. 34 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Herr talman! Vi i Miljöpartiet välkomnar de förslag till ändringar i lagen om elektronisk kommunikation som syftar till att stärka konsumentskyddet. Dessa är angelägna. Men vi anser att regeringen på flera punkter borde gå längre för att värna konsumentskyddet.

Till att börja med är långa bindningstider i avtal om till exempel telefonitjänster ett stort hinder för konsumenter att byta tjänsteleverantör.

Har man råkat välja fel får man dras länge med konsekvenserna av sitt val. Detta påpekades så sent som i höstas av Post- och telestyrelsen, PTS. PTS understryker i en rapport från april 2011 om allmänhetens klagomål på området elektronisk kommunikation att det genom åren har varit många klagomål om avtalsvillkor, ofta just att det har varit svårt att komma ur eller byta avtal.

24 månader blir nu den längsta tillåtna avtalstiden, enligt det ändrade direktivet om samhällsomfattande tjänster. Men EU tillåter att medlemsländerna kan välja en kortare längsta tillåtna avtalstid. Det är synd att regeringen väljer att inte utnyttja denna möjlighet.

Det är visserligen bra att regeringen föreslår skärpningar som gör det möjligt för konsumenten att få en bindningstid på 12 månader. Men man vill fortfarande tillåta upp till 24 månader. Det är en alltför lång tid. Det finns en risk att den som köper ny telefon binder upp sig längre än han eller hon egentligen skulle vilja. Vi i Miljöpartiet anser, precis som Konsumentverket, att 12 månader ska vara den maximala bindningstiden för avtal mellan en konsument och den som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster.

Vidare är det ofta svårt att få överblick över kostnaderna, med alla de tjänster som telekomföretag erbjuder. Vi anser därför att det bör vara obligatoriskt att redovisa prisjämförelser för den som tillhandahåller en allmän telefontjänst.

Tyvärr har regeringen inte tagit till vara direktivets möjligheter att införa ett generellt krav på företagen att tillhandahålla prisjämförelser. Det borde vara självklart att konsumenterna får full information, så att det går att göra välinformerade val.

Det handlar ytterligare om de bestämmelser om spärrtjänster som infördes 2008 i lagen om elektronisk kommunikation för att skydda konsumenter mot oväntat höga kostnader. De gäller bara samtalstjänster. Operatörerna är alltså inte skyldiga att ha kostnadsspärrar för datatrafik.

Regeringen föreslår nu i propositionen vissa skärpningar, men de är otillräckliga. Internet via mobiltelefon är ett av de områden där det är svårast att som konsument få grepp om kostnaderna. Vi menar att regelverket kring kostnadskontroll därför bör omfatta även datatrafik.

Att den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationer ska föra en löpande förteckning över integritetsincidenter är en välkommen förstärkning av den personliga integriteten. Vi i Miljöpartiet anser att regeringens förslag om detta behöver kompletteras med ett krav på att dessa förteckningar ska vara offentliga. Då blir det lättare för den som vill undersöka hur bra integritetsskydd olika operatörer har, och konsumentens rättigheter stärks.

Eftersom det finns en oro för att den nya lagstiftningen kring cookies ska få oönskade konsekvenser tycker jag att det vore bra om regeringen ger Post- och telestyrelsen i uppdrag att noga följa frågan och återrapportera hur samtyckesreglerna tolkas och tillämpas.

Detta ger underlag för att kunna vidta åtgärder och justera regelverket om konsekvenserna skulle visa sig avvika på ett allvarligt sätt från vad som var avsett. Stärkt konsumentmakt och ökad integritet är viktiga förbättringar. Men det är också viktigt att lagen är teknikneutral; annars blir den snart inaktuell.

Flera länder planerar att införa eller har infört direktivet i den del som diskuteras. De har hanterat samtyckesfrågan såsom vi nu föreslås göra. Några av dessa är Danmark, Nederländerna, Frankrike och Belgien. I Finland ser det nästan exakt likadant ut i lagtexten. De enda länder som avviker är Storbritannien och Irland, som har en annan författningsteknik än vi har i Sverige. De kan därför skriva in fler exempel i sin lagtext, vilket man inte brukar göra i Sverige.

Vidare har lyckligtvis införandet av det så kallade datalagringsdirektivet skjutits upp ett år i Sverige genom ett förslag om minoritetsbordläggning av Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Det ger oss tid att genomföra en samlad översyn av integritetsskyddet inom elektronisk kommunikation. Vi i Miljöpartiet föreslår att regeringen tar tillfället i akt. Det är nämligen mycket viktigt och välbehövligt att stärka integritetsskyddet.

Tillgång till telefoni till överkomligt pris måste säkerställas i hela Sverige. Telia Sonera monterar nu ned delar av det fasta koptarnätet på många håll i landet. Men fast mobiltelefoni är av olika skäl inte alltid den bästa lösningen eller ens en fungerande lösning, särskilt på landsbygden. Speciellt viktigt är att de många trygghetslarm som finns runt om i landet fortsätter att fungera även om tekniken ändras. Dessa är ofta utvecklade för fast telefoni. Koptarnätet kan alltså inte ersättas med annan teknik förrän larmens funktion har säkrats.

En väl utbyggd IT-infrastruktur med snabb uppkoppling i hela landet ger stora möjligheter i och med att många verksamheter inte längre är geografiskt bundna till vissa orter. Det finns i dag stora skillnader mellan tätbebyggda områden och glesbygd i fråga om tillgång till bredband med högre hastighet. Det är angeläget att fler får tillgång till god IT-infrastruktur.

Det är också viktigt att kommunikationerna är robusta. Störningar till följd av bland annat oväder ställer till med svåra problem för många – inte minst för dem som bor långt från samhällets service. Det kan handla om liv och död. När man inte når SOS Alarm kan det sluta illa.

Ofta är människor i glest bebyggda områden utlämnade till en enda operatör. Avsaknad av konkurrens går ofta ut över servicenivå och driftsäkerhet. Det är inte acceptabelt. Ett sätt att sätta press på leverantörer att öka tillförlitlighet och driftsäkerhet är att införa ett ersättningsystem till kunder när de drabbas av teleavbrott. Erfarenheterna från elområdet visar att det gav goda resultat när ett sådant system infördes för elkunderna. Elföretagen har drivits att snabbare åtgärda fel för att undvika dyr kompensation till sina kunder. Det borde vara självklart att telekunder får samma villkor som elkunder i det här avseendet.

Givetvis står jag bakom alla Miljöpartiets reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservationerna 1 och 3.

Anf. 35 SIV HOLMA (V):

Herr talman! I dagens betänkande behandlas regeringens proposition *Bättre regler för elektroniska kommunikationer* plus en del IT-politiska motioner från allmänna motionstiden.

Regeringens proposition innehåller regler som införs för att införliva de aktuella EU-direktiven i svensk lagstiftning. På en punkt i lagstiftningen föreslår vi i reservation 1 att regeringen återkommer till riksdagen med ett nytt förslag till genomförande av artikel 5.3 i det reviderade

direktivet om integritet och elektronisk kommunikation. I denna punkt instämmer jag i Désirée Liljevalls anförande.

Enligt vår mening innebär regeringens lydelse att samtycke måste hämtas in varje gång uppgifter ska lagras eller hämtas från en abonnents eller användares terminalutrustning. Det riskerar att försvåra användningen av så kallade cookies, vilka i dag används i stor omfattning för att förbättra webbupplevelsen. Med regeringens förslag kan en webbplats generera en mycket stor mängd så kallade popup-fönster med frågor om det föreligger samtycke för nedladdning.

Motivet för regeringens utformning av artikeln är att värna Internetanvändarens integritet, vilket vi naturligtvis välkomnar. Vår invändning mot utformningen av artikeln är att samtycke skulle kunna inhämtas på ett mer rationellt sätt, exempelvis genom att samtycke görs samlat via webbplatsarens inställningar. En ny formulering skulle också göra det tydligare och undanröja osäkerheten i tolkningen av den artikel som nu föreslås. Jag yrkar bifall till reservation 1.

Herr talman! I reservation 3 om integritetsskyddet inom elektronisk kommunikation anför vi, Miljöpartiet och Vänsterpartiet, att det är väsentligt att värna den personliga integriteten och skydda missbruk av personuppgifter. I denna punkt instämmer jag i Annika Lillemets anförande, herr talman.

Detta är särskilt angeläget inom elektronisk kommunikation där det förekommer mycket integritetskänsliga uppgifter. I dag är integritetsskyddet fragmenterat och svårt att överblicka. På senare år har en rad förslag och initiativ, inte minst inom EU, påverkat detta skydd. Det saknas i dag ett helhetsgrepp på integritetsskyddet. På Vänsterpartiets och Miljöpartiets initiativ har införandet av det så kallade datalagringsdirektivet skjutits upp ett år. Det ger oss, och framför allt regeringen, tid att göra en översyn av integritetsskyddet avseende elektronisk kommunikation. Utskottsmajoriteten hänvisar bara till EU-kommissionens arbete. Men vi vill att regeringen utför en översyn. Denna översyn ska syfta till att man tar ett helhetsgrepp på integritetsskyddet, precis som jag sade, och att översynen görs med särskilt fokus på EU-relaterade regleringar. Jag yrkar bifall till reservation 3.

Herr talman! I dagens samhälle ska fler och fler tjänster skötas på Internet. Det gäller bank- och postärenden eller när man söker bostad, vill ha en förskoleplats, beställa tid hos hälso- och sjukvården eller förnya recept. Dagligen uppmanar Sveriges Radio och Sveriges Television sina lyssnare och tittare att gå in på respektive hemsidor för att få mer information eller att använda sig av SVT Play för att ta del och få mer av de sända programmen.

Vänsterpartiet anser att staten ska ta ansvar för att alla i hela landet får tillgång till IT. I utskottsmajoritetens ställningstagande redovisas att regeringen har en ambitiös planering och en rad åtgärder. Trots detta kan det inte nog poängteras att det inte får bli mycket snack och lite verkstad. De digitala klyftorna måste minska, och det kostar pengar att minska dem. Genom ett tydligt statligt ansvar kan utvecklingen bli positiv och leda till att vardagen förenklas för de flesta samtidigt som miljöpåverkan minskas.

Det är lätt att glömma bort att minst en och en halv miljon av vårt lands befolkning befinner sig utanför Internetvärlden. Det gäller grup-

perna låginkomsttagare, korttidsutbildade, arbetslösa, pensionärer, invandrade och funktionsnedsatta. Dessutom känner sig hälften av befolkningen inte delaktig i det nya informationssamhället. Det som har kännetecknat alliansregeringens politik över lag är att den har gynnat de människor som har de bästa ekonomiska villkoren. Det gäller även IT-området. Detta är oacceptabelt. IT och Internet måste omfatta alla – inte bara högutbildade och höginkomsttagare. Därför behövs det en ordentlig och genomtänkt IT-politisk strategi för att alla ska kunna bli delaktiga och få tillgång till IT och Internet i vardagen.

Det är en avgörande fråga inte bara ur ett demokratiskt perspektiv utan också i klimatomställningen, där IT kan användas till att minska miljöpåverkan i samhället. Det är i dag en huvuduppgift för oss att bygga bort de digitala klyftorna i samhället. Vänsterpartiet vill se att en IT-politisk strategi görs tillsammans med folkrörelserna för att nå de grupper som befinner sig utanför Internetvärlden. Naturligtvis har folkbiblioteken och skolan vid sidan av staten nyckelroller i att öka delaktigheten och tillgången till IT för alla.

Jag yrkar bifall till reservation 4.
(Applåder)

Anf. 36 ANNIKA LILLEMETS (MP) replik:

Herr talman! Jag råkade yrka fel. Jag yrkade bifall till reservation 1, och det vill jag inte göra. Jag vill ta tillbaka det yrkandet. Jag menade att yrka bifall till reservation 2 som handlar om spärrtjänster, bindningstider och liknande. För att det ska komma i protokollet ordentligt yrkar jag nu bifall till reservation 2 och 3 och absolut inte till reservation 1.

Anf. 37 SIV HOLMA (V) replik:

Herr talman! Jag gläder mig åt att Annika Lillemets yrkar bifall till reservation 3.

Anf. 38 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M):

Herr talman! Med endast några få klick kan min mamma få se och prata med mig, mina syskon och deras barn via sin dator hemma i Polen och vara delaktig i våra liv trots stora geografiska avstånd mellan oss.

Med endast några få klick deklarerade fyra och en halv miljon svenskar i år elektroniskt. Detta är nytt rekord.

Med endast några få klick kunde demokrati- och frihetskämparna organisera sig på nätet för att i den verkliga världen protestera mot regimer i norra Afrika.

IT, eller informationsteknik, och elektroniska kommunikationer har på några få decennier förändrat våra liv och är numera en självklar del av våra liv. För många är dock den nya tekniken skrämmande och komplicerad, och även för vana användare kan hängande program och krångliga uppdateringar innebära ett irritationsmoment. Ett överflöd av information i form av många e-postmeddelanden och kommentarer på sociala medier kan ibland kännas överväldigande. Jag misstänker att det finns många människor som känner igen sig i den här beskrivningen.

Internet är gränslöst. På fem år har andelen Internetanvändare i världen fördubblats enligt ITU, det vill säga International Telecommunication Union. År 2010 var andelen av världens befolkning som använder

Internet uppe i 30 procent. I Sverige har över 99 procent av befolkningen tillgång till bredband enligt Post- och telestyrelsen. En väl utbyggd IT-infrastruktur, en mycket hög andel av befolkningen som använder Internet – det är cirka tre fjärdedelar som använder Internet dagligen i Sverige – och vår benägenhet att använda ny teknik har gjort att Sverige för andra året i rad är på första plats över världens mest konkurrenskraftiga digitala ekonomier enligt World Economic Forum. Den svenska Internetekonomin genererar i dag 60 000 jobb och uppgick år 2009 till 6,6 procent av bnp. Det innebär att den nu är större än jordbruket och byggbranschen.

Det finns dock en rad problem och hotbilder när det gäller den fortsatta utvecklingen på området.

Olika regelverk i olika länder, även inom den europeiska unionen, begränsar möjligheter till utveckling av en digital inre marknad och förhindrar människor och företag från att dra full nytta av elektroniska kommunikationer och globaliseringen. Det är inte rimligt att företagen behöver anpassa sina affärsplaner 27 gånger utifrån 27 olika regelverk beroende på att regler som gäller upphovsrätt, beskattning, konsumentskydd, skydd av personliga uppgifter och spektrumhantering skiljer sig åt.

Även på nationell nivå uppstår många hinder på marknader för elektroniska kommunikationer. Det handlar bland annat om långdragna rättsliga processer och bristande konkurrens, speciellt när det gäller accessnätet med anledning av en kraftigt dominerande aktör på marknaden.

Herr talman! Som användare av elektroniska kommunikationstjänster vill man få rätt information om det man beställer, och man vill veta att uppgifter som man lämnar in till sin operatör eller leverantör skyddas ordentligt. Många av oss har hört om incidenter som på grund av slarv eller riktade attacker leder till spridning av känsliga uppgifter. Vi utsätts också för bedrägeriförsök när ett e-postmeddelande eller en webbsida uppmanar oss att lämna in våra uppgifter, inklusive till exempel lösenord och bankkontonummer. Resultatet kan bli att man förlorar kontrollen över sina webbkonton och även förlorar mycket pengar.

Som Internetsurfare vill man också ha koll på vad som händer när man besöker olika webbsidor, till exempel om någon där ute sparar data på min egen dator och har tillgång till den. Spionprogram kan titta på allt man gör på sin dator, inklusive vilka tangenter man trycker på och vad man ser på skärmen.

Det är därför det är så viktigt att nu följa alliansregeringens förslag till ändringar i LEK, lagen om elektronisk kommunikation, och i marknadsföringslagen.

Införandet av ändringar i enlighet med propositionen *Bättre regler för elektroniska kommunikationer* kan öka en harmoniserad tillämpning av EU-regelverket för elektroniska kommunikationer. Detta i sin tur leder till bättre och effektivare konkurrens och främjar investeringar.

Med ett tydligare och teknikneutralt regelverk för dem som tillhandahåller elektroniska kommunikationer och den myndighet som utövar tillsyn över dessa skapar vi bättre förutsättningar för säkra kommunikationer, nätneutralitet och stärkt konkurrens som gynnar slutanvändarna.

Ett konkret exempel på att göra lagen mer teknikneutral är att förslaget om en funktionell separation, alltså att organisatoriskt avskilja sär-

skilda verksamheter, kan innebära att även andra nät än det fasta, allmänna telefonnätet inkluderas, vilket betyder även fiberbaserade nät.

För att kunna fatta bättre beslut om betydande marknadsinflytande och skapa en effektiv konkurrens införs nu en uttrycklig huvudregel om att förnyade marknadsanalyser måste göras minst vart tredje år. Hittills har det inte varit reglerat, och de har skett ungefär vart sjätte år.

Driftsäkerhet är en viktig aspekt för elektroniska kommunikationer. Vi vill nu klargöra att enligt alliansregeringens förslag i propositionen ska operatörernas verksamhet uppfylla rimliga krav på driftsäkerhet och den tekniska utvecklingen avspeglas i de säkerhetsåtgärder som vidtas. Vi vill även införa krav på att störningar eller avbrott av betydande omfattning måste rapporteras till tillsynsmyndigheten utan dröjsmål.

Herr talman! Konsumentskyddet stärks ordentligt med de föreslagna lagändringarna. Låt mig ge några exempel. Användare får bättre kontroll över sina egna utgifter genom att man ska kunna få en specificerad räkning, och det gäller inte bara telefoni utan all användning av ett allmänt kommunikationsnät. Om man vill byta operatör men behålla sitt gamla nummer ska det gå snabbt och smidigt. Vi vill införa en tydlig skärpning som innebär att den mottagande tjänsteleverantören ska tillhandahålla tjänsten senast en arbetsdag efter överlämnandet.

Operatörerna ska vara tydliga med att informera kunderna om vilka eventuella begränsningar som finns i deras telefon- och bredbandsabonnemang. Dessutom ska PTS kunna meddela en föreskrift om så kallad lägsta tjänstekvalitet, något som tvingar samtliga operatörer på marknaden att erbjuda abonnemang utan blockeringar. För att begränsa nätfiske och bedrägerier via nätet vill vi nu införa ett förbud i marknadsföringslagen mot att i reklam via exempelvis e-post uppmana mottagaren att besöka vissa webbsidor som strider mot marknadsföringslagens regler och uppmanar till exempel till att lämna känslig information.

Bland de över 50 lagändringar som vi nu vill genomföra finns en rad förslag som syftar till att öka integritetsskyddet. Vi vill bland annat införa formella krav på den som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster att vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att säkerställa att kundens uppgifter skyddas. Vi vill även klargöra i lagen om elektronisk kommunikation att data får lagras eller hämtas hos en användare bara om användaren får information om syftet med behandlingen och samtycker till denna.

Dessa och många fler lagförbättringar kan stärka människors förtroende för tekniken samt tilliten till elektroniska kommunikationer som i sin tur leder till ökad användning av både kommersiella och offentliga e-tjänster och förhoppningsvis till uppfyllande av vår målsättning att IT ska underlätta vardagen för människor och företag.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet, inklusive att datumet i övergångsbestämmelsen korrigeras, och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 39 DÉsirÉE LILJEVALL (S) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Eliza Roszkowska Öberg för alla debatter om IT som vi haft de senaste fem åren. Det har varit up and down, och numera kanske betoningen är på appar. Jag önskar henne

fortsatt lycka till i debatter med i första hand Monica Green, och jag önskar också lycka till med den lilla IT-bebisen i magen.

Jag har valt att koncentrera mitt lilla inlägg till cookielagen. Jag vet nämligen att det finns företrädare för branschen som sitter framför sina tv-apparater, sina datorer och till och med här på läktaren för att lyssna på vilka argument Eliza Roszkowska Öberg tar till för att försvara den mycket starkt ifrågasatta cookielagen.

Den svenska regeringen väljer att föreslå en lagändring som går längre än vad direktivet kräver och i realiteten innebär att det är upp till rättssystemet att avgöra hur lagen ska tolkas.

Herr talman! Det känns märkligt. Varför måste Sverige gå längre än vi behöver? Varför ska vi hasta fram ett förslag för alla andra EU-länder när det fanns så mycket missnöje och oro kring den här frågan? Varför inte lyssna på en enad bransch?

Anf. 40 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M) replik:

Herr talman! Låt mig tacka Désirée Liljevall för alla debatter under de senaste åren som gällt IT-politiska frågor. Det har varit mycket spännande debatter. Många viktiga frågor har diskuterats både i kammaren och på olika seminarier och möten. Stort tack för det!

Så tillbaka till sakfrågorna. Frågan om cookies är en av många frågor som behandlas i betänkandet från trafikutskottet. Det finns över 50 lagförslag i anslutning till propositionen *Bättre regler för elektroniska kommunikationer*. Ett av dem handlar om att jag som konsument eller Internetsurfare ska kunna få veta och också få möjlighet att samtycka, eller inte samtycka, till att information sparas av någon annan på min egen dator eller egen terminalutrustning. Dessa data från min dator kan också hämtas av andra aktörer utifrån.

Désirée Liljevall nämnde i sitt anförande att om man besöker någon av den svenska kvällspressens webbsidor blir det många cookies. Jag har kollat upp det, och som exempel kan jag nämna att ett enda besök på en svensk kvällstidnings webbsida innebär att det sparas över 40 cookies med en giltighetstid på upp till 30 år. Jag tycker att konsumenter ska ha rätt att få veta detta och ge sitt samtycke, eller inte, för att någon utifrån ska få tillgång till de data som ska skyddas.

Sedan behöver vi alltid komma ihåg att lagstiftningen måste vara långsiktig och teknikneutral. Det är därför vi inte vill särreglera just cookies i svensk lagstiftning.

Anf. 41 DÉSIRÉE LILJEVALL (S) replik:

Herr talman! Vi får säkert anledning att återkomma till andra IT-frågor i kommande debatter, men i dag fokuserar vi på frågan om cookies, tycker jag. Jag anser att regeringen väljer att gå fel väg och viker sig för EU. En rädsla för EU kan inte få hindra en vettig svensk lagstiftning.

Alla Internetanvändare vill fortsätta att läsa sidor på nätet utan att hindras av femtielva popup-fönster, och branschen vill också veta vad som gäller. Vi har möjlighet att få till en skrivning som tydliggör vad branschen och konsumenterna har att förhålla sig till. Låt oss ställa oss bakom den.

På Näringsdepartementet säger en av de politiskt sakkunniga, Henrik Hansson, till medierna att webbreklambranschen inte behöver oroa sig

men flaggar ändå för framtida rättsliga processer kring cookies. Vilka garantier kan Eliza Roszkowska Öberg ge för att det inte ska bli några problem? Delar hon den sakkunniges uppfattning att det inte är någonting att oroas över?

Anf. 42 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M) replik:

Herr talman! Låt mig först påpeka att från Alliansens sida prioriterar vi säkerhet, integritet och konsumentskydd. Det är det viktigaste.

När vi inför direktivet som kommer från EU är det viktigt att vi inte skapar egna, nationella lösningar som skiljer sig från övriga länder. Här måste jag påpeka att det inte är så att Sverige ska gå längre. Endast Irland, Luxemburg och Storbritannien valde att infoga en text om till exempel webbläsarinställningar i själva lagtexten. Nästan alla länder tar i sin lagtext in artikeltexten från direktivet. Det gäller våra grannländer Finland och Danmark, men också Nederländerna, Litauen, Polen, Belgien, Lettland, Malta, Portugal och Frankrike har sagt sig göra detta. Sverige ska alltså inte komma med några egna lösningar och ha en anorlunda lagstiftning. Internet är gränslöst, och då behöver vi också ha en lagstiftning som kan stödja det som på något sätt är gränslöst.

Vi har tydligt i betänkandet sagt, och alliansregeringen säger det i propositionen, att det är oerhört viktigt att användarvänligheten inte försämras. Det är ingen som säger att det måste lösas med popup-fönster, som Désirée Liljevall påstår. Det är viktigt att ha bra och relevant information om vad de ska användas till och ha möjlighet att ge, eller inte ge, sitt samtycke till att någon annan någonstans i världen kan spara eller hämta information från min dator.

Anf. 43 SIV HOLMA (V) replik:

Herr talman! Jag vill först säga att det är synd att regeringen inte kan vara lite mindre EU-byråkratisk när det gäller frågan om cookies.

Den fråga jag vill ställa till Eliza Roszkowska Öberg gäller de digitala klyftorna. Jag uppfattar att det är väldigt mycket snack och väldigt lite verkstad från regeringens sida när det gäller att åtgärda de digitala klyftorna.

Förutom de grupper jag nämnde i mitt anförande tillhör framför allt lågutbildade kvinnor dem som befinner sig utanför Internetvärlden. Därför blir den logiska frågan: Vad kommer Eliza Roszkowska Öberg att göra för att det ska bli mer verkstad, det vill säga vidtas mer konkreta åtgärder? När det blir konkreta åtgärder måste det också satsas pengar.

Vi står inför en budgetproposition snart, 2012. Jag undrar om inte Eliza Roszkowska Öberg kan ge en fingervisning om huruvida det kommer starkare åtgärder inför nästa budgetår. Eller ska vi bara förlita oss på de vackra orden och formuleringarna?

Anf. 44 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M) replik:

Herr talman! Först måste jag påminna Siv Holma om att digitala klyftor – eller som vi hellre säger, digital delaktighet och e-inkludering – är en mycket viktig fråga som både tas upp i propositionen för 2011 och säkert kommer att ha stor plats och en viktig roll i den digitala agenda som aviserats från regeringens sida och som kommer senare under året. Det handlar om att så många som möjligt ska inkluderas i IT-samhället.

Mycket snack och lite verkstad, säger Siv Holma. Det måste satsas pengar, lägger hon till. Det är mycket intressant. Jag tycker också att vi måste fokusera mer på digital delaktighet. Men jag skulle vilja fråga Siv Holma, eftersom hon är så missnöjd med Alliansens IT-politik, hur mycket Vänsterpartiet tänkte satsa på IT-politiken och på e-inkludering. Jag har inte kunnat hitta några konkreta satsningar som skulle täcka de behov som vi har i Sverige. Men jag låter Siv Holma redovisa vilka satsningar som finns i deras skuggbudget och i vårens motion.

Självklart kommer vi att fortsätta att arbeta med e-inkludering. Det finns alltid någon därute som kan få bättre information och bättre möjligheter. Jag tycker, herr talman, att IT-kunskaper är en självklarhet när vi pratar om kunskapssamhället. Där har vi mycket arbete att göra tillsammans.

Anf. 45 SIV HOLMA (V) replik:

Herr talman! Man kan fråga sig hur vi kan få inkludering och delaktighet när ni inte ens ser att de digitala klyftorna hänger ihop med klassklyftor, att det är låginkomsttagare i större utsträckning än höginkomsttagare och lågutbildade i större utsträckning än högutbildade som befinner sig utanför Internetsamhället.

Jag var beredd på att få frågan om vad vi har satsat. Det är lätt att se i våra budgetalternativ hur mycket vi har satsat. Det är bara att läsa innantill. Om Eliza Roszkowska Öberg menar vår ekonomiska motion är mitt svar att den är att betrakta som ett svar på regeringens proposition, där man lägger fast de ekonomiska inriktningarna. När man kommer till budgeten – budgeten 2012 i det här fallet – kommer den att bli mer detaljerad.

Från Vänsterpartiets sida har vi så länge jag kan minnas satsat mellan 75 och 100 miljoner inom utgiftsområde 17 på att minska de digitala klyftorna. När det gäller utgiftsområde 22, som har med trafikutskottet att göra, var det senaste vi gjorde tillsammans med de andra rödgröna partierna, om jag inte minns fel, att satsa 50 miljoner mer än vad regeringen orkade göra. Nu finns det åtskilliga miljarder i statsbudgetens överskott, så det vore egentligen enkelt att satsa på dem som behöver det mest: den grupp som är utanför Internetvärlden, det vill säga de fattigaste i vårt samhälle.

Anf. 46 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M) replik:

Herr talman! Jag är mycket glad att Siv Holma tar upp frågan om e-inkludering och digitalt deltagande i kunskapssamhället, eller informationsamhället som vi också kallar det. Det är definitivt viktigt att människor har råd med bredband och dator. Därför är jag väldigt glad att alliansregeringen driver jobbpolitiken framåt, vilket gör att fler kan skaffa sig ett jobb, så att de kan betala räkningarna och köpa ny utrustning som de tycker är spännande och underlättar vardagen. Här kan jag också påpeka att vi har infört flera jobbskatteavdrag som ger några tusenlappar i månaden extra som man kan använda till exempelvis elektroniska kommunikationer om man så önskar.

Det är viktigt att inte bara säga att vi måste satsa på att motverka den digitala klyftan utan att också se helhetsbilden. Våra liv är lite mer komplicerade än att man bara köper en dator och då är det löst. Vi måste satsa

mycket mer på IT i skolan, så att barnen lär sig på vilket sätt de kan använda tekniken. Från Moderaternas sida kommer en IT-strategi för IT i skolan.

Vi måste satsa på bra e-förvaltning som är så enkel som möjligt för så många som möjligt. Även där pratar vi e-inkludering. Många människor ska kunna använda sig av offentliga e-tjänster och utföra sina ärenden till exempel via Skatteverkets eller andra myndigheters sidor. Det är många element som måste falla på plats.

Jag vill också påminna om att det även i glesbygden och på mindre orter numera på de flesta ställen finns möjligheter att få uppkoppling till bredband. Enligt PTS bredbandskartläggning 2010 är det 99,97 procent som har sådan tillgång.

Anf. 47 LARS TYSKLIND (FP):

Herr talman! Jag börjar med att instämma i Eliza Roszkowska Öbergs anförande. Det ger en väldigt tydlig bild av att regeringen gör ett mycket omfattande arbete för att utforma en bred och sammanhållen IT-politisk strategi och för att göra Sverige till ett informationsamhälle för alla. I betänkandet är det åtskilliga sidor som redovisar detta. Men det har inte kommit fram så mycket i dagens debatt.

Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på samtliga reservationer. I betänkandet behandlas 37 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden, men huvudfokus i betänkandet och även i dagens debatt ligger på ändringar i lagen om elektronisk kommunikation, den så kallade LEK. Huvudsyftet är att genomföra två EU-direktiv. Till grund för detta ligger regeringens proposition *Bättre regler för elektroniska kommunikationer*.

Propositionen innehåller ett stort antal ändringsförslag i lagen om elektronisk kommunikation. Det handlar om tillträdesbestämmelser, avtalslängder, krav på rimlig driftsäkerhet och säkerställande av säkerhetsnivåer. Där finns även kravet som togs upp här tidigare om att utan dröjsmål underrätta tillsynsmyndigheten och vissa fall också användaren om integritetsincidenter. Vidare handlar det om en skärpning av tillsynsmyndigheternas möjligheter att kräva att överträdelse upphör omedelbart eller inom en rimlig tid. Det är en betydligt mer komplicerad process i dag.

Det som dock kanske har blivit föremål för mest diskussion och som även har tagits upp i Socialdemokraternas följdmotion samt av Socialdemokraterna och Vänstern i diskussionen i dag är förslaget att uppgifter ska få lagras eller hämtas hos en användare endast om användaren får information om ändamålet och ger sitt samtycke. Det är den så kallade cookielagen, som någon sade här. Det är kanske lite populärt uttryckt.

I S-motionen och även i reservationen uttrycker man farhågor om att lagändringen, som är en direkt följd av EU-direktivet, skulle leda till ökat besvär för den enskilde Internetanvändaren och att det skulle bli risk för minskade intäkter för onlinemedier. Det är väl i och för sig bra att man är bekymrad om detta. I den gemensamma reservationen från Socialdemokraterna, Vänstern och Sverigedemokraterna vill man ha ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med en annan text när det gäller 6 kap. 18 §.

Herr talman! Utskottet har dock konstaterat, liksom regeringen har konstaterat, att direktivet inte ger något självklart utrymme för att undanta vissa tekniker från kravet på samtycke. Det här tycker jag också har framkommit med all önskvärd tydlighet under den beredningsprocess vi har haft och i den information vi har fått kring detta.

Från Folkpartiets sida delar vi utskottets och regeringens uppfattning att lagstiftningen ska vara teknikneutral – det är väldigt viktigt. Sedan ska man – jag tror att det står i propositionen – så långt som möjligt överlåta till marknadsaktörer och användare att utveckla normer för användning som är anpassade till de praktiska förutsättningarna.

I svensk lagstiftning står det att man ska samtycka, men det står inte exakt hur man ska göra. Så är teknikneutral lagstiftning uppbyggd. Syftet med ändringen har ju inte varit att försvåra för tillåtna tekniker, utan skärpningen är riktad mot integritetskränkande tekniker där man utan användarens vetskap hämtar och lagrar information. Regeringen har tolkat det som att det är detta som egentligen är problematiken. Och det är i fråga om detta som man i högre grad kommer att använda det här när det gäller samtycke.

Jag tror inte att aktörerna på marknaderna kommer att vara stillatigande. Om den problematik som beskrivs finns kommer naturligtvis en teknikutveckling, så att man kan ge detta samtycke på ett bra sätt.

Herr talman! I en annan följdmotion tar Miljöpartiet upp bindningstider för avtal och möjligheter till prisjämförelser och deras betydelse för den enskilde konsumenten. Det är bara att instämma i att det är väldigt viktiga frågor när man diskuterar hur den enskilde konsumenten kan påverka sin situation.

I Miljöpartiets motion och reservation nr 2 uttrycks bland annat att man vill att längsta bindningstid ska vara tolv månader i stället för de 24 månader som nu föreslås i lagstiftningen. Vidare föreslår man att det ska vara obligatoriskt att redovisa prisjämförelser för den som tillhandahåller allmän telefonitjänst.

Jag kan väl bara instämma i att långa bindningstider, om man håller sig till det som en enskild företeelse, naturligtvis är ett hinder om man vill byta leverantör. Men precis som utskottet påpekar finns det en annan sida av frågan om bindningstiden. Det har ju blivit ett sätt att hantera risk när man investerar i ny teknik och att få i gång en snabb användning av densamma. En längre bindningstid ger möjlighet till vissa subventioner. Det skulle vara betydligt svårare om man inte kunde komma överens om så långa bindningstider. Här handlar det egentligen om en balansgång mellan två konsumentintressen, bland annat att man ska få tillgång till ny teknik.

Det som jag tycker är det viktiga – det påpekade Annika Lillemets också – är att det i lagstiftningen måste finnas en möjlighet att binda sig i högst tolv månader. Man har ju möjlighet att som konsument göra det valet.

När det gäller prisjämförelser finns det upptaget i både EU-direktivet och diskussionen. Vi kan konstatera att vi i Sverige har en marknad när det gäller prisjämförelser som egentligen inte innehåller några uppenbara problem.

Det som bland annat lyfts fram i betänkandet är Telepriskollen. Går man in där ser man att det är väldigt överblickbart vad saker och ting kostar. Vi har alltså i Sverige en ganska fungerande marknad. Det står också i direktivet. Har man en fungerande marknad och kan göra prisjämförelser har man ingen anledning att införa ett obligatorium.

Det är viktigt att konsumenten kan göra det här, både välja bindningstid och göra prisjämförelser. Jag kan bara konstatera att det när det gäller bindningstid finns två konsumentintressen. Det måste finnas en balans mellan dem. Och det är en valfrihet. När det gäller prisjämförelser har vi i Sverige ett fungerande system.

Det finns mycket i det här betänkandet, men jag tror att jag slutar här. Det blir en del upprepningar annars. Men jag yrkar, som sagt, bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 48 DÉsirÉE LILJEVALL (S) replik:

Herr talman! Även i mitt replikskifte med Lars Tysklind vill jag fokusera på cookies och den lagändring som regeringen vill se. Det här är en fråga som skrämmer, upprör och oroar. Jag undrar varför Lars Tysklind och hans kolleger inte lyssnar på kritiken. Varför är ni så näringslivsfientliga?

Anf. 49 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Herr talman! Det handlar inte alls om något slags näringslivsfientlighet. Utgångspunkten, som även Eliza Roszkowska Öberg nämnde förut, är konsumentperspektivet. Jag kan inte tänka mig något annat än att när EU-parlamentet krävde den här skrivningen hade man också konsumenten för ögonen.

Det är en faktor som gjort att direktivet blev som det blev. Precis som jag sade är jag övertygad om att operatörer och teknikutveckling kommer att göra att det här över tid inte kommer att bli något stort problem. Den bild som Désirée Liljevall målar upp känns däremot som en skräckversion. Jag tror absolut inte att det kommer att bli på det sättet.

Ur ett konsumentperspektiv och ett integritetsperspektiv ska man faktiskt kunna välja. I paragrafen står det att man ska samtycka. Det viktiga är att det inte står hur samtycket ska gå till. Det är en helt teknikneutral lagstiftning, och det måste det vara. Annars skulle vi hamna i den sitsen att vi skulle behöva ändra lagstiftning efter olika tekniker, och så ska vi inte utforma lagstiftningen.

Anf. 50 DÉsirÉE LILJEVALL (S) replik:

Herr talman! Företrädare för alla inblandade branscher är enhälligt emot regeringens cookieförslag. Till och med regeringens egen expertmyndighet, Post- och telestyrelsen, är emot detta. Att man då kan luta sig tillbaka och tro att det här kommer att lösa sig på sikt kan jag inte förstå. Därför skulle jag vilja att Lars Tysklind utreder frågan och berättar för mig om han kan luta sig tillbaka och känna sig lugn och inte se någon oro kring detta.

Anf. 51 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Herr talman! Jag kanske inte lutar mig tillbaka, men jag känner mig tämligen lugn i alla fall.

Det blir ett väldigt fokus på, som Désirée Liljevall uttrycker det, regeringens cookieförslag. Jag tycker att vi förminskar hela den här lagstiftningen. Det handlar om en helhet som det här är en del av.

Vi har ju redovisat här att vi tycker att det är viktigt – och det tyckte tydligen EU-parlamentet från början – att den enskilde konsumenten faktiskt har kontroll och får ge det här samtycket.

Post- och telestyrelsen har inte sagt att de är helt emot detta, utan de har sagt att det kan finnas vissa svårigheter. Så uttrycker de sig ungefär. Därför tycker jag att man överdriver det ställningstagandet.

Jag kan nog meddela att jag är tämligen lugn i fråga om att detta kommer att lösa sig.

Anf. 52 SIV HOLMA (V) replik:

Herr talman! Jag kan inte låta bli att ställa en fråga i den här debatten.

Vi fick ett förslag på hur en lag skulle kunna utformas. Det var från branschen, som också menade att det förslag som de presenterade inte strider mot EU-direktivet. Sett från min sida var det väldigt enkelt att ta ett beslut där, att ta det säkra i stället för det osäkra och att låta regeringen skyndsamt utreda om det här förslaget var möjligt att genomföra, så att man kunde få den här balansen mellan konsument och näring. Men jag känner någonstans att det blir lite prestige när de här frågorna kommer upp.

Sedan skulle jag vilja ställa en fråga om översyn av integriteten, för i dag saknas det ett helhetsgrepp. Utskottsmajoriteten hänvisar i utskottets ställningstagande till att EU-kommissionen kommer att göra ett arbete och att det kommer att tillgodose de här önskemålen om en översyn. Då frågar jag så här: Varför kan inte regeringen ta tillfället i akt och göra en översyn när det gäller integritetsskyddet för att få det här helhetsgreppet? Det vore väldigt tacknämligt att kunna få en sådan.

Anf. 53 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Herr talman! Om vi tar det sista först: När det gäller helhetsgrepp är det väl just det som det handlar om, och det är därför vi hänvisar till den översyn som görs inom EU av detta. Internet är ju, som har sagts här tidigare, gränsöverskridande, och det är naturligtvis väldigt viktigt att vi har samma regelverk inom hela EU. Det är det som är helhetsgreppet i det hela. Ett helhetsgrepp är inte att Sverige gör något alldeles själv.

När det gäller omsorgen om hur den här paragrafen ska se ut vill jag fortsätta att med en viss dåres envishet hävda att när man gör lagstiftning så måste den vara konsekvent. I lagparagrafen som vi diskuterar – 6 kap. 18 § – står det att man samtycker. Det är den typen av lagstiftning vi ska ha som grundar sig på direktivet. Att börja precisera sig för olika tekniker och sådant tycker jag är direkt olämpligt i de flesta sammanhang, och att det är väldigt tveksamt om det utrymmet de facto skulle finnas har vi ju också fått redovisat för oss.

När det gäller att utreda det här skyndsamt är vi redan väldigt sent ute i implementeringen av detta. Jag tycker nog att det är dags att vi faktiskt

implementerar detta så att inte Sverige återigen hamnar i en situation där vi ligger efter och riskerar böter och annat.

Jag tror inte att en sådan här översyn egentligen skulle leda någon vart. Vi har nu ett heltäckande förslag, och det är dags att implementera dessa EU-direktiv i svensk lagstiftning från den 26 maj.

Anf. 54 SIV HOLMA (V) replik:

Herr talman! Det är signifikant att man ser EU som något som kommer att lösa alla problem och att man inte själv behöver vara speciellt flitig, för det finns alltid någon annan som gör saker och ting åt en.

Det tycker jag är en felaktig utgångspunkt. Jag tycker att det är oerhört viktigt att göra en översyn utifrån våra förhållanden och se om EU-kommissionens utgångspunkter samstämmer med det vi har. Det kan hända att det inte gör det, och då kan man ha en bättre framförhållning när man ska ta ställning till frågorna. Jag förstår inte detta.

Jag förstår inte heller att man inte kan göra en snabbutredning. Jag får bara en starkare känsla av att det handlar om prestige, prestige och prestige.

Jag skulle också vilja att Lars Tysklind berättar för mig om han delar Eliza Roszkowska Öbergs uppfattning om det här med delaktighet och involverande eller om det faktiskt finns klasskillnader i samhället som gör att de som står längst ned på klasstrappan också är de som befinner sig längst bort från Internetvärlden.

Anf. 55 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Herr talman! Om jag ska vara lite stygg kanske jag får säga att det inte direkt är signifikant för Vänsterpartiet att förstå sig på EU. Siv Holma säger att EU inte löser alla problem och talar om EU som någon annan – Sverige är en sak och EU är någon annan.

Men det är ju inte på det sättet. Sverige är faktiskt en del av EU och ska naturligtvis vara med och påverka det gemensamma beslutet. Det är där Sverige ska lägga kraften. Det är så samarbetet inom EU fungerar i de här gränsöverskridande frågorna.

Det här med prestige kan vi väl på något vis lägga åt sidan, för det är över huvud taget inte det som det handlar om.

När det gäller delaktighet är det naturligtvis en oerhört viktig fråga. Ofta har det diskuterats som en teknisk fråga, men egentligen är det ju inte det. Jag håller med Siv Holma om att det finns andra skiljelinjer. Det går att säga att 99 procent av befolkningen har tillgång till bredband, till kontakten eller våglängden, men det är egentligen den andra typen av delaktighet vi talar om, att man verkligen tar till sig och börjar använda det som är den stora diskussionen.

Där kan vi bara hänvisa till den digitala agenda som regeringen jobbar med. Den har väldigt mycket fokus just på att man ska vända sig till de grupper som står längst ifrån Internetanvändning. Det är naturligtvis en process i ett samhälle att få människor med i detta, men det läggs väldigt mycket fokus på det, så på det sättet är det en väldigt prioriterad fråga att få med dessa människor. Det är som sagt inte så mycket en teknisk fråga, för det tror jag att vi har löst.

Anf. 56 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Det är svårt att bestämma sig på vilket trappsteg man ska sätta ned foten i en sådan här debatt, på vilken höjd över golvet man ska befinna sig. Antingen kan man stå en bit upp så att man ser och når kakburken där den står uppe på hyllan, eller så är man nere på golvet och sopar upp smulorna av de kakor som Désirée Liljevall och Siv Holma försöker förvandla en bra proposition, ett bra betänkande och en bra IT-politik till.

Man kan vara experten, en van datoranvändare sedan många år, både privat och på jobbet. Men det funkar inte, för oavsett på vilken nivå man varit verksam riskerar man att hamna i ett läge där man ändå inte har kunskaper nog att gå in på alla detaljer. Och skulle man göra det ändå är det säkert många som inte begriper vad man pratar om.

Man kan vara novisen, den nivå där alla egentligen borde befinna sig, fast inte utan att skämmas över sin egen okunnighet. För vad ger det för trovärdighet åt mig om jag skulle stå här och säga att det här begriper jag inte alls och det här förstår jag inte så det här kan jag inte prata om? Det avstår jag ifrån.

Det här är en fråga som spänner över ett väldigt stort område. Internet, det här svårdefinierade molnet där den information vi använder oss av finns – cyberrymden. Det kan också vara infrastrukturen med fasta kopparledningar, fiber och trådlös radiokommunikation, regelverket och mitt eget användarperspektiv som avancerad Internetanvändare som själv producerar den information som finns på nätet om mig själv eller som en vanlig telefoniabonnet med fast telefon och kopparledning där man har sitt trygghetslarm inkopplat.

Vi rör oss i ett område som är under ständig utveckling, och när vi talar om bredbandskommunikation är det mer en bärare av olika typer av medier, såsom telefoni, tv-kanaler, fri press och kommersiella och offentliga tjänster. Det skapar möjlighet för mig att nå arbetsrelaterad information så att jag kan distansarbete och jobba hemifrån.

I allt detta måste jag som konsument kunna veta mina rättigheter och ha möjlighet att kräva och hävda min rätt. Därför vill jag och Centerpartiet slå vakt om det öppna samhället, yttrandefriheten, min möjlighet att kritiskt granska och härleda källan till den information jag ser som lagras på min egen dator och samtidigt värna den personliga integriteten.

Jag ska erkänna att också jag ägnar åtskillig tid åt tidstjuven Facebook. Under senare tid har jag börjat oroa mig över alla skumma inlägg jag ser från betrodda vänner och de konsekvenser det skulle få både för statusen på min egen hårddisk och för den personliga integriteten om jag skulle falla för frestelsen att klicka på något av dem. Frågan är vad som händer när jag besöker andra sajter, till exempel en vanlig kvällstidning, vilket vi har varit inne på tidigare här, eller någon av megaföretaget Googles alla tjänster, till exempel min egen blogg och mitt eget bloggverktyg.

Men innan vi ger oss in på sakfrågorna är det en sak som måste sägas igen: Sverige har alltså en erkänd tätt position i världen med den mest kraftfulla digitala ekonomin. Det säger bland annat World Economic Forum.

Internet bidrog under 2009 med 205 miljarder kronor – 6,6 procent av bnp i en bransch som sysselsätter 60 000 personer i landet och som dess-

utom ökar med 8 procent om året. Det är de stora företagen, framför allt Ericsson, som har drivit på utvecklingen både på hård- och mjukvarusidan i landet. Men det är också en tidig satsning på skattesubventionerade hem-pc-apparater som har gjort att vanligt folk har blivit dataexperter i en internationell jämförelse.

Det här lägger ju grunden för en fortsatt positiv utveckling. Vi har varit inne på hur stor andel av svenskarna som har tillgång till bredband och hur många som använder Internet. Därför är det kanske naturligt att Socialdemokraterna och Vänsterpartiet vill göra just en detalj som kakfrågan till det stora ärendet i den här debatten, när vi har så många andra bra saker att tala om.

Det är några saker som jag vill framhålla speciellt. Nätneutraliteten handlar om att nätet ska vara öppet för nya tjänster som olika leverantörer ska göra tillgängliga för mig som konsument på ett icke diskriminerande sätt. Jag har blivit uppvaktad av företag som påstår att det finns operatörer som med avsikt fördröjer och hindrar min nedladdning av vissa sidor.

Samtidigt vet vi att det finns innehåll som borde sorteras bort. Det kan gälla barnpornografi, spam och olika typer av virus och trojaner som jag inte vill ha i min dator. Jag välkomnar att Post- och telestyrelsen får verktyg och befogenheter att säkerställa konkurrensneutraliteten på ett sätt som är teknikneutralt och att fastighetsnäten öppnas upp för flera operatörer.

För dig som konsument betyder förslaget att du får bättre information om vad som ingår och inte ingår i ditt abonnemang. Du har rätt att teckna ett tolv månadersabonnemang men också ett på 24 månader som faktiskt ger dig möjlighet att få tillgång till den tekniska utrustning som du behöver för att kunna använda den tjänst som du har köpt. Lars Tysklind var inne på detta i sitt anförande.

När det gäller kakdebatten kan vi konstatera att vi i Centerpartiet och Socialdemokraterna har olika syn på konsumentperspektivet. De vill inte införa dataskyddsdirektivets bokstav, att jag skulle kunna ge mitt aktiva medgivande till att cookies får lagras på min datautrustning för att hämta information om mig. Vi riskerar inte bara integriteten för mig som användare utan också att Sverige tvingas böta för vår senfärdighet med att införa detta.

Herr talman! Jag kan inte heller se att det finns någon höjd för den utgiften i Socialdemokraternas skuggbudget. Ni får gärna visa den rad där ni har tagit upp den.

Jag menar att de eventuella intressekonflikter som finns i fråga om medgivande eller inte till nedladdning av cookies kommer att få sin tekniska lösning, speciellt mot bakgrund av att liknande regler kommer att gälla i större delen av Europa. Eliza Roszkowska Öberg har varit inne på det. Jag tycker ändå, i likhet med Annika Lillemets i Miljöpartiet, att det vore bra om vi tittade på den här problematiken och följde den noga för att se vilken beredskap som branschen har för att implementera bra tekniska lösningar på det här eventuella problemet. Det här kommer jag själv att följa upp och påtala på olika sätt för IT-ministern när jag får möjlighet till det.

Teknikneutralitet, öppenhet och konsumenträtt är de tre områden som jag har lyft fram speciellt i mitt inlägg i dag, herr talman. Jag vill som

avslutning bara notera, för att gå över på ett annat område, att Ryssland är ett av de länder som går i bräschen för användandet av öppen källkod. Detta ligger helt i linje med de förslag som diskuteras i det här betänkandet. Jag vill passa på, innan jag avslutar mitt anförande, att nämna min och Ulrika Carlsson i Centerpartiets motion om ett nationellt kompetenscenter med hopp om att de här tankarna ska finnas med i arbetet med den digitala agenda för Sverige som har initierats av IT- och regionminister Anna-Karin Hatt vid hennes tillträde i höstas.

Med de orden, herr talman, skulle jag vilja yrka avslag på samtliga reservationer och bifall till utskottets förslag.

Anf. 57 DÉSIRÉE LILJEVALL (S) replik:

Herr talman! Jag måste säga att Ola Johanssons anförande förvånar. Om man nu ska hålla sig på den nivå som Ola Johansson refererar till, golvnivån, kommer det cookieförslag som vi debatterar att kapa branschen jäms med fotknölna. Är det så Ola Johansson vill ha det?

Anf. 58 OLA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Nej, Désirée Liljevall, det var inte på den nivån. Det är inte nere på golvet vi ska befinna oss. Det är inte vår roll att befinna oss på golvet och småfördela en god kaka till de smulor som Socialdemokraterna i den här debatten vill göra ett bra betänkande till.

Det finns ingenting i betänkandet och det finns ingenting i propositionen som hindrar att vi får den utveckling som vi vill när det gäller en lösning av er så kallade huvudfråga, frågan om cookies. Tvärtom visar Socialdemokraterna och Vänsterpartiet väldigt liten tilltro och väldigt liten respekt för branschens möjlighet att lösa problem. Är det någonting som IT- och telekombranschen är duktig på är det just detta – om det här är ett problem, vilket jag anser att det inte är.

Anf. 59 DÉSIRÉE LILJEVALL (S) replik:

Herr talman! Lösa problem i domstol är inte någonting som branschen vill se. Jag hoppas att Ola Johansson tar sig tid att tänka om och lyssna till branschen och sin egen expertmyndighet PTS.

Det finns en skrivning i vår reservation som även Ola Johansson kan ställa sig bakom. Då, möjligen då kan även Ola Johansson nå kakburken på den högsta hyllan.

Anf. 60 OLA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Jag menar att jag har ganska bra koll på kakburken, Désirée Liljevall, från den position där jag befinner mig. Frågan är om Socialdemokraterna ser den ens en gång.

I den här kakburken finns också alla de duktiga företag som har möjlighet att reda ut de här bekymren. Jag är helt övertygad om att det är ett större bekymmer om Sverige som nation skulle införa en lagstiftning som går in på en detaljnivå som låser teknikföretagen vid en viss typ av teknik och dessutom sätter Sverige och ett par tre andra länder i Europa i en särklass där vi inte fullt ut implementerar de direktiv som övriga EU-länder inför och där vi dessutom tvingas betala ett ganska avsevärt vite.

Anf. 61 SIV HOLMA (V) replik:

Herr talman! Centerpartiet har – det vill jag ge en eloge för – stolta rötter vad gäller bredband till alla, framför allt på Lennart Daléus tid. Då var också småfolket i fokus i Centerpartiet.

Numera handlar det inte om att värna om de en och en halv miljoner människor som befinner sig utanför Internetvärlden. Inte med ett enda ord tog Ola Johansson upp de här frågorna. Det här är oerhört tunga frågor för Vänsterpartiet.

När det gäller lagförslaget vill jag uppmärksamma att det inte finns något färdigt lagförslag som skulle behandlas eller fattas beslut om i riksdagen. Det fanns ett förslag som man skulle kunna utreda.

Vad är gott ledarskap? Vad är gott politiskt ledarskap? Här står två uppfattningar mot varandra. Dels har vi regeringens uppfattning, dels har vi branschens uppfattning. Gott ledarskap enligt mitt sätt att se är att man lyssnar på hela branschens uppfattning och sedan gör en skyndsamt utredning för att se om det som de säger är korrekt. De menar ju att det förslag som de hade utformat var förenligt med EU-direktivet. Det skulle inte sinka speciellt mycket, utan det handlade om att vara mer rationell i användandet av de här frågorna på Internet.

Jag kan tyvärr inte med bästa vilja komma fram till något annat än att det här handlar om prestige. Har man sagt något en gång är det det som gäller oavsett vad andra säger, punkt slut. Det tycker jag är jättetråkigt.

Ola Johansson! Svara mig på frågan om prestigen! Svara mig också på frågan vad Centerpartiet kommer att göra för att lyfta fram de här frågorna så att småfolket också kan bli delaktiga i Internetvärlden.

Anf. 62 OLA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Siv Holma slår in vidöppna dörrar. Vi diskuterar den digitala agendan. Den finns med i utkanten av det som den här sakdebatten handlar om. Det är naturligtvis väldigt angeläget att alla människor får tillgång till Internet och de tjänster som finns.

Det finns flera olika saker att tala om. Vi kan tala om bredbandsstrategin som genomfördes under förra mandatperioden och om det som har funnits i landsbygdsprogrammet som har gjort det möjligt att bygga ut bredband i bygder som inte skulle ha nåtts av den här tjänsten om det enbart hade hängt på de kommersiella aktörerna och marknadskrafterna att förse landsbygden med detta. Jag har själv en mängd exempel på bredbandsföreningar som har bildats enkom i syfte att möjliggöra en sådan satsning – egen insats och med stöd från Landsbygdsprogrammet. Det har lett till att det finns närmare 100 procents tillgänglighet till bredband i landet. Det finns 91 procent användare i åldrarna 16–74 år. Säg inte att det är ett bekymmer att det finns ytterligare några människor som inte har tillgång till bredband. Alla krafter riktas mot att komma till rätta med den saken.

Jag noterar också en glädjande svängning i Vänsterpartiets hållning när det gäller sakdebatten. Jag har noterat att Siv Holma står bakom en formulering i reservationen om att man vill värna intäktsmöjligheterna för onlineföretagen. Det är glädjande att Vänsterpartiet ser möjligheterna som näringslivet ger när det gäller att skapa bra tjänstepaket åt människor och att det finns en möjlighet att tjäna lite pengar på det. Däremot tror jag att frågan om cookies är ett sätt för dem att tjäna dessa pengar. Jag är helt

Anf. 63 SIV HOLMA (V) replik:

Herr talman! Jag slutar aldrig att förvånas över att framför allt Centerpartiet har en tendens att tro att så fort ett parti gör entré på regerings- taburetterna börjar historien. Historien började långt innan Centerpartiet kom med i den här regeringen. Jag kan ge en eloge till tidigare regeringar för det arbete som har gjorts. Jag hoppas att också Ola Johansson kan göra det.

Fortfarande är det mycket snack och lite verkstad. Det handlar om att lägga fram konkreta förslag. Ofta handlar det om ekonomiska insatser för småfolket, de en och halv miljoner människor som står utanför Internet- världen. Oavsett om det finns en bredbandsutbyggnad som täcker i stort sett hela landet har ni missat en poäng. Den hade Lars Tysklind inte missat. Det gläder jag mig åt. Men jag är ledsen att Ola Johansson har tappat greppet vad gäller småfolket.

Sedan var det frågan om att tjäna pengar och att ha ett bra näringsliv. Jag förstår inte hur Ola Johansson kan ha en så konstig uppfattning om Vänsterpartiet, nämligen att vi inte vill ha ett fungerande näringsliv. Ola Johansson ska gå tillbaka och titta på vad vi säger i frågorna. Vi är inte motståndare till att näringslivet gör vinster. Vi ställer vissa krav, nämligen att ta ett samhällligt ansvar när man bedriver företagsverksamhet. Det kan till exempel gälla klimatomställning, god etik eller kollektiv- avtal.

Anf. 64 OLA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Jag tror inte att Siv Holma lyssnade på hela mitt anfö- rande. Det är möjligt att jag var otydlig någonstans på mitten, men jag var noga med att framhålla att Sveriges position som ledande i världen enligt World Economic Forum inte bara beror på insatser som har skett de senaste fyra åren. Det här härleds naturligtvis långt tillbaka.

Vi hade till exempel en tidig utbyggnad av våra telenät. De satsningar som gjordes då, någon gång i början av förra seklet, var säkert värdefulla. Dataålderns intrång var något som vi nappade på snabbt. Jag vet inte vilken hållning vi skulle ha haft till diskussionen om subventionen av hem-pc i dag, men det har med facit i hand varit värdefullt för vanliga människor med normala inkomster att få möjlighet att skaffa sig en, två eller tre persondatorer till hemmet.

Jag framhöll också betydelsen av ledande svenska företag. Jag pratar inte bara om civil användning av mobiltelefoni utan jag pratar även om försvarsindustrikoncernen Ericsson som tillverkar radiolänkar och andra instrument för elektronisk kommunikation. Det är lätt att i ett land som Sverige med kuperad terräng och mycket berg bygga ut bra länkar för att distribuera bredband med hög hastighet. Jag håller med om att vad Siv Holma är inne på inte saknar betydelse.

Det är också viktigt att påpeka att i den digitala agendan ingår sats- ningar på att nå de personer som står längst ifrån Internetanvändandet i dag. Vi pratar om funktionshindrade personer, personer som inte behärs- kar språket fullt ut och personer med en utbildningsnivå som behöver stärkas.

Det här är ett jätteområde. Det kan göras ännu större än vad det är. Det försöker Siv Holma göra. Det handlar till exempel om utbildningspolitik, sociala miljöer och bostadspolitik.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 16 §.)

*Havs- och
vattenmyndigheten*

13 § Havs- och vattenmyndigheten

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2010/11: MJU25
Havs- och vattenmyndigheten (prop. 2010/11:86).

Anf. 65 JAN-OLOF LARSSON (S):

Herr talman! Det brukar vara vi i miljö- och jordbruksutskottet som diskuterar livsmedelsfrågor. När jag kom in i kammaren och hörde debatten om cookies tänkte jag att jag hade kommit för sent. Jag missuppfattade det!

Herr talman! Dagens debatt om miljö- och jordbruksutskottets betänkande handlar om de arbetsuppgifter som den nya havs- och vattenmyndigheten ska syssla med när myndigheten tar över frågor från Fiskeriverket och Naturvårdsverket. I betänkandet finns två reservationer som berör de arbetsuppgifter den nya havs- och vattenmyndigheten ska ha.

Den ena reservationen handlar om rätten att föra talan i miljömål. Dessutom är det fråga om den planerade utflyttningen av Fiskeriverkets utredningskontor till länsstyrelserna.

Jag tänkte nämna några kommentarer från medierna i den allmänna debatten om förslagen.

Där framgår bland annat att som ett led i inrättandet av den nya havs- och vattenmyndigheten ska den svenska fiskeförvaltningen omorganiseras. Regeringen tänker flytta ut Fiskeriverkets utredningskontor till länsstyrelserna och stryka bestämmelserna om expertisens rättsliga status. Effekten blir en drastisk försämring av miljöprovningen, menar forskare som i dag jobbar med frågorna.

I en annan kommentar framgår att regeringens förslag kan innebära en försvagning av skyddet av vattenmiljön i miljöprovningarna, inte bara för fisken utan också för habitatet och vattenmiljön i stort. Det säger anställda på Fiskeriverkets utredningskontor i Göteborg.

I dag jobbar totalt 22 experter på Fiskeriverkets tre utredningskontor runt om i landet. Det är marinbiologer, limnologer och fiskevårdsbiologer, och de utgör en tung remissinstans i miljöprovningar av till exempel oljeutsläpp i hamnar, dragning av gasledningar samt placering av vattenkraftverk och havsbaserad vindkraft.

Enligt anställda har kontoren fram till i dag stått självständiga i miljöprovningarna och koncentrerat sig på biologiska och limnologiska effekter av företagen. Det är något som kan försvåras om expertisen sprids ut på länsstyrelserna och de underställs helt andra krav.

I fjol lämnades över 500 yttranden till miljödomstolarna och nästan 400 samrådsyttranden inför domstolsansökningar. En flytt till länsstyrelserna skulle innebära att det blir en viktig instans färre i miljöprovningen

som kan värna om vattenmiljön. En nationell myndighet väger tungt i domstolsprocessen.

Herr talman! Om man har följt de artiklar som berört havsmiljön och sedan tagit del av vad miljöminister Carlgren har skrivit i medierna, där han hänvisar till Havs- och vattenmyndigheten som att den ”kommer att koncentrera resurserna för ett friskare hav”, verkar hans inlägg mer som ett skämt när man hör dem som jobbar i verksamheten framhålla att den snarare riskerar att utarmas på kompetens och resurser.

Den nya havs- och vattenmyndigheten som gick under arbetsnamnet Nya havsmiljömyndigheten kan i praktiken innebära en ytterligare försvagning av miljöintresset i havsförvaltningen. Det är tvärt emot vad som framförts i den debatt som föregick omorganisationen av havsförvaltningen.

Herr talman! Den andra reservationen rör den nya myndighetens möjlighet att dela ut fiskerättigheter.

När systemet infördes 2009 innebar det att regeringen skänkte bort en nationell tillgång till ett värde av hundratals miljoner kronor i form av fiskerätter till några enskilda medborgare – en form av stöld från oss andra medborgare, kan tyckas. Vi var från Socialdemokraternas sida emot införandet, men när det nu genomförts går det naturligtvis inte att backa historien. Beslutet om fiskerätterna löper på tio år från det att det infördes.

Alla rättigheter inom det pelagiska fisket har utdelats, fränsett fyra kvoter där fördelningen har överklagats. Det finns alltså inga kvoter kvar inom det pelagiska segmentet att fördela förrän de tio åren löpt ut. Det finns inga kvoter kvar!

Det sades också i debatten som föregick beslutet att systemet skulle utvärderas för att se om avsikterna med systemet blev en realitet. Nu vill alltså det borgerliga styret med hjälp av sitt stödparti driva igenom att den nya myndigheten ska få fördela fiskerätter som egentligen inte finns om det inte också ska införas i det demersala fisket, ett fiske som i stort kan räknas som ett småskaligt fiske, oftast ganska kustnära, ett fiske som ser de stora hoten i form av att ungdomarna flyr och att fisket dör ut runt vår kust. Detta sker utan att vi inför försäljningsbara kvoter.

Vad är det som driver de borgerliga partierna tillsammans med Sverigedemokraterna att fortsätta privatisera våra gemensamma tillgångar? Det handlar naturligtvis om ideologi. Det är anledningen till att de inte vill vänta och först utvärdera privatiseringen av vår gemensamma egendom inom det pelagiska fisket. Blev det den sanering som beslutet syftade till? Blev det fortsatt en geografisk spridning av fiskemöjligheterna eller ökade koncentrationen mer än önskvärt? Detta är frågor som de borgerliga partierna inte vill ställa.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 2.

(Applåder)

Anf. 66 JENS HOLM (V):

Herr talman! Vi diskuterar den kommande havs- och vattenmyndigheten. Precis som föregående talare, Jan-Olof Larsson från Socialdemokraterna, är vi i Vänsterpartiet kritiska till att man nu tar bort Fiskeriverkets roll att yttra sig över vattenanläggningar och anläggande av ny vattenverksamhet.

Vi tycker att Fiskeriverket hittills på ett föredömligt sätt har stått upp för den biologiska mångfalden, för miljön och för fiskens möjlighet att leva vidare när man har anlagt anläggningar, stora dammar och så vidare. Nu tas kraven på obligatoriska yttranden bort, och det kommer att leda till en försvagning av det som hittills har gällt. Vad händer till exempel med det riksdagsbeslut som klubbades 2006 om att ålägga kraftbolagen att bygga laxtrappor och andra fungerande fiskevandringssvägar runt dammarna? Hittills har ingenting hänt sedan det beslutet fattades.

Därför vill vi i Vänsterpartiet tillsammans med Miljöpartiet och Socialdemokraterna att nuvarande lydelse i 22 kap. 6 § i miljöbalken ska kvarstå och att Havs- och vattenmyndigheten får fortsätta att spela den här viktiga rollen. Det står i reservation 1, som jag vill yrka bifall till.

Vår andra reservation rör möjligheten till överlåtbara fiskerättigheter. Här ser jag en stor risk att man bygger upp en marknad där man ska köpa och sälja fiskekvoter mellan varandra. På papperet kan det fungera bra. Det kan jämföras med EU:s handel med utsläppsrättigheter som på papperet ser ut att vara ett bra instrument. Och jag kan medge att det rätt designat också skulle kunna vara ett bra instrument. Men hittills visar alla erfarenheter att det handelssystemet än så länge inte fungerar.

Jag är rädd för att vi kommer att få liknande problem när man nu för tio år framåt ska ha ett system med överlåtbara fiskekvoter. Jag tycker att ett minimikrav vore att man utvärderar hur systemet ser ut i dag innan man förlänger det i tio år. Jag är också rädd för att det här kommer att leda till en ökad koncentration av storfiskare och att det småskaliga, kustnära fisket kommer att drabbas av det här systemet.

Därför vill jag yrka bifall till den rödgröna reservationen nr 2.
(Applåder)

Anf. 67 LARS HJÄLMERED (M):

Herr talman! Den 1 juli ska den nya havs- och vattenmyndigheten inleda sin verksamhet nere i Göteborg – där hemma i Göteborg, kanske jag ska säga. Dagens förslag som vi har att diskutera och senare besluta om är en av de sista skruvarna i detta bygge för att de ska kunna rulla i gång sin verksamhet den 1 juli. Det görs ett antal lagändringar för att kunna flytta verksamhet från Naturvårdsverket och Fiskeriverket till den nya myndigheten men också flytta viss verksamhet från Fiskeriverket till Jordbruksverket. Summa summarum görs detta för att den nya havs- och vattenmyndigheten ska kunna börja sin verksamhet och det tidigare Fiskeriverket kan gå i graven i och med halvårsskiftet i år.

Jag tycker, herr talman, att man ska se skapandet av den nya havs- och vattenmyndigheten i ett lite större perspektiv. Situationen i våra hav och vattendrag är en av våra riktigt stora utmaningar. Vi har till exempel Östersjön, som är ett väldigt känsligt innanhav som påverkas av avlopp, trafik och jordbruk. Vi kan både på ostkusten och i mina hemtrakter på västkusten se att vi länge har haft ett fiske som inte har legat i balans med vad som är långsiktigt hållbart.

Det här var lite startpunkten och skälen till att alliansregeringen efter tillträdet 2006 valde att tydligt prioritera havs- och vattenfrågorna, kanske tydligast manifesterat i att vi hade en havsmiljömiljard förra mandatperioden och en denna mandatperiod och därigenom gått från ett

läge av mycket miljöprat och inte tydliga kopplingar till budgeten till mer av konkreta åtgärder och tydlighet i statens budget.

Det är också viktigt att se att regeringen inte bara i statsbudgeten utan också med ett internationellt arbete har valt att prioritera havs- och vattenfrågorna. Där kan vi se att till exempel övergödningen i Östersjön är en sådan fråga som vi löser inte enkom i Sverige och med svenska åtgärder utan i dialog med Polen, Finland och en lång rad andra länder. Det är också viktigt att se att man behöver göra många saker, återigen tillsammans med andra länder men också konkret i Sverige. Där kan vi se exempel på de nationella åtgärderna med bildandet av marina reservat, bildandet av den marina nationalparken i Koster, en serie av olika lokala vattenvårdssatsningar, en ambition att titta på detta med toalettavfall från fartyg, förvaltningsplaner som vi ser komma inte bara för torsk och lax utan en ambition att utvidga detta till allt fler fiskarter och nu också inrättandet av den nya havs- och vattenmyndigheten. Det är konkreta exempel på vad vi har gjort, gör och ska göra framgent.

Jag tror också att det är viktigt att se att de vattenfrågor som den nya myndigheten ska arbeta med berörs i andra sammanhang. Ett tydligt exempel på det är regeringens miljömålsberedning, alltså den parlamentariskt sammansatta beredning som jobbar på uppdrag av regeringen, som ska vara en typ av rådgivare i fråga om hur vi ska nå miljömålen. Beredningen ska peka ut särskilt svåra miljöområden där det krävs ytterligare insatser och gärna en politisk överenskommelse mellan partierna, lägga fram förslag på strategier och koppat till detta etappmål och konkreta åtgärder.

Vattenfrågorna är en av tre tydliga prioriteringar för Miljömålsberedningen. Beredningen kommer de under kommande åren att arbeta vidare aktivt med havs- och vattenfrågorna. Där ser vi redan nu att bildandet av Havs- och vattenmyndigheten är väldigt viktig del för beredningens arbete, för att få expertutlåtanden och underlag för att kunna leverera etappmålen och de konkreta åtgärderna, dels för att myndigheten inom sitt sektorsansvar har att leverera för att vi ska kunna leva upp till relevanta miljömål.

Jag tycker att det är i detta lite större sammanhang man måste se de här sista bultarna och skruvarna i bygget för att kunna skapa den nya myndigheten den 1 juli i år och att lagändringarna nu måste komma till för att man ska kunna köra i gång. Situationen i hav och vattendrag är oroande, och därför är det viktigt att vi har en alliansregering som tydligt prioriterar detta med avsatta pengar, med internationellt arbete och med en serie av konkreta saker som görs för att verkligen kunna göra miljöskillnad, nu närmast med inrättandet av den nya viktiga havs- och vattenmyndigheten.

Med det, fru talman, känner jag mig trygg att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på de två reservationerna.
(Applåder)

Anf. 68 JAN-OLOF LARSSON (S) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja få en liten redovisning av på vilket sätt Moderaterna och alliansregeringen tror att det stärker havsmiljö- och vattenarbetet att man avsäger sig rätten som Fiskeriverket har haft att obligatoriskt kunna inge utsagor till domstol och andra delar.

När det gäller att man vill ge rätten till den kommande havs- och vattenmyndigheten att dela ut fiskerätter som inte finns är min undran: Ämnar ni införa detta på något annat fiskeområde, eller tänker ni bara att ni inte hinner göra det på de åtta återstående åren som är kvar innan det går ut? Vad är anledningen till att ni vill göra det nu innan vi över huvud taget har sett hur det fungerar?

Blir det det genomslag som vi hade tänkt med den sanering som avsågs? Blir det någon ökad koncentration? Blir det andra effekter som är positiva eller negativa av förslaget? Varför vill ni inte göra utvärdering innan man säger att vi ska dela ut ytterligare fiskerätter inom andra områden?

Anf. 69 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Vi har en situation i dag där vi har förvaltningsplaner för bland annat torsk, lax och en del andra fiskarter. Vår ambition är att få fler sådana planer grundade i vetenskap om vad som är långsiktigt hållbart. Det är ett instrument vi arbetar med för att vi ska kunna ha en långsiktig hållbarhet för fiskarna i vattnet men också för att fiskarna ovanför ska kunna leva av vad havet har att ge.

Vi är i det sammanhanget positiva till detta system med överlåtbara fiskerätter som en möjlighet att kunna utveckla fiskeriförvaltningen. Vi vill naturligtvis dra erfarenhet av detta innan man tar vidare steg.

När det gäller inrättandet av Havs- och vattenmyndigheten är det, som jag försökte visa lite i mitt anförande, en pusselbit bland många fler i ett ambitiöst arbete från Alliansens sida vad gäller vatten- och havsfrågorna från vår sida. Det handlar om till exempel bildandet av marina reservat och nationalpark, arbete internationellt och lokala vattenvårds-satsningar och nu inrättandet av detta.

Vi gör bedömningen att de förändringar som kommer att ske av miljöbalkens 22 kap. 6 § gör att man lyfter upp Havs- och vattenmyndigheten och säger att den ska ha rätt att ta del av ansökningshandlingar och kungörelse i mål och också rätt att föra talan för att ta till vara miljöintressen och allmänna intressen. Det tydliggörs att den också ska kunna yttra sig om inverkan på det allmänna fiskeriintresset och kunna föreslå bestämmelser som behövs till skydd för fisket.

Vi tror att det fortsatt blir ett fullgott skydd om man kan ta till vara de intressena. Jag känner inte riktigt den oro som Jan-Olof Larsson känner när han nu är nere med penseln i de svarta och grå färgburkarna. Vi måste i någon mening känna att det är lite av en glädjens dag när vi nu kommer till med den nya myndigheten som är en viktig pusselbit. Det måste även Jan-Olof Larsson kunna känna.

Anf. 70 JAN-OLOF LARSSON (S) replik:

Fru talman! Jag är glad åt att vi får den nya myndigheten. Det syfte vi hade när vi en gång tillsammans skapade den hoppas jag ska uppfyllas. Nu är risken att den inte blir lika bra som jag trodde att den skulle bli med den del som ni har gjort.

Jag förstår också att Lars Hjälmered har lite svårt med detta med fiske. Du har inte varit uppe och diskuterat fiskefrågor förut. Ni har en annan representant för det. Försäljningsbara kvoter och den delen har ingenting med förvaltningsplaner att göra. Förvaltningsplanerna är en

sak. Kvoterna baseras på den tilldelning vi får av EU, och sedan delar vi ut dem och de fiskas upp.

Jag noterade att du sade att vi vill dra erfarenhet av det system som vi har haft. Men det är det ni inte gör. Ni drar inte erfarenhet av det. Ni tillsammans med ert stödparti gör så att den nya myndigheten ska få möjligheten att dela ut ytterligare rättigheter. Alla de andra är redan utdelade på tio år.

De nya fiskerättigheterna handlar om demersalt fiske och skaldjursfiske. Är det vad ni nu vill gå in på utan att över huvud taget ha sett hur det gick med det som vi införde på pelagiskt fiske? Du säger att ni vill dra erfarenheter. Men visa det då i handling! Det vore tacknämligt.

Anf. 71 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Det tydligaste i konkret handling är att vi har gått från miljöprat till miljöresultat på havs- och vattenområdet. Det var tidigare en otydlig budgetpost med mycket diskussioner och svåra utmaningar. Där har vi nu gått från ord till konkret handling med havsmiljömiljard och en lång rad konkreta åtgärder som jag försökte ge uttryck för. Det gäller till exempel lokala vattenvårdssatsningar och ett ambitiöst internationellt arbete. Det tänker vi fortsätta med från Alliansens sida.

Det gäller också när vi talar om fiskeriförvaltningen och nu kommande översyn av fiskeripolitiken. Vi är beredda att vända på olika stegar i det arbetet. Vår inriktning är att vi ska ha ett långsiktigt hållbart fiske så att vi kan se att det är hållbart för fiskarna i vattnet och fiskarna ovanför och så att vi fortsatt på ett hållbart sätt kan leva av vad havet har att ge. Vi ser att överlåtbara fiskerätter är en möjlighet i en framtida utformning. Vi läser oss inte exakt vid detaljerna. Men fokus är att det ska kunna vara en långsiktig hållbarhet i detta.

När det gäller Havs- och vattenmyndigheten är det viktigaste perspektivet att det är ett samlat uppdrag som man inte har haft tidigare. Där tror jag att det kan bli lite av en nystart av verksamheten i Göteborg med inrättandet den 1 juli. Den får ett tydligare uppdrag än vad man har haft tidigare. Den har fortsatt en stark rätt som också lyfts upp i miljöbalken att föra talan i olika typer av miljömål för att ta tillvara miljöintressen. Det tror jag är det viktigaste.

Fru talman! Jag kommer tillbaka till att vi dialektalt är lite olika. Men vi är bördiga från samma del av landet kring Bohuslän. Vi vet hur viktiga dessa frågor är för att vi ska kunna ha friska hav inte minst på västkusten. Med den nya havs- och vattenmyndigheten och det omvittnat ambitiösa arbete Alliansen bedriver kommer vi att göra viktiga steg framåt.
(Applåder)

Anf. 72 LARS TYSKLIND (FP):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

Det betänkande vi i dag debatterar bygger på en proposition. Det är väldigt juridiskt och många paragrafer i den. Det beror på att det är det sista steget med de lagändringar som krävs för att Havs- och vattenmyndigheten ska kunna starta sin verksamhet den 1 juli. Det finns även en del lagändringar och regeländringar som har att göra med att Jordbruksverket också tar över en del av Fiskeriverkets verksamhet.

I det sammanhanget är det värt att poängtera att den uppdelning som nu är mellan Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket är en mycket ändamålsenlig uppdelning. Havs- och vattenmyndigheten får hand om förvaltning, tillsyn och kontroll medan Jordbruksverket får de frågor som gäller de främjande delarna av fisket och tar hand om bland annat EU-fonderna.

Fru talman! För att få lite perspektiv på dagens betänkande vill jag framhålla att det är sista steget i en väldigt lång process, där alliansregeringen har haft ett tydligt mål att skapa en myndighet med ett samlat ansvar för havs- och vattenmiljöfrågor. Det har nu resulterat i den myndighet som startar i Göteborg. Tankegången är inte speciellt ny och särskilt inte hos oss i Folkpartiet. Vi har länge drivit att man ska ha en samlad myndighet.

En viss typ av startpunkt var det när alliansregeringen i mars 2009 i propositionen *En sammanhållen svensk havspolitik* föreslog en myndighet. Man lyfte fram att vi ska jobba för en effektiv myndighet som har ett samlat ansvar för svensk havsmiljö och vattenförvaltning. Syftet var ett hållbart nyttjande av naturresurser för att bevara och förbättra olika vattenmiljöer. Jag känner en viss glädje, som både Lars Hjälmered och Jan-Olof Larsson uttryckt här, över att det är dags att sjösätta myndigheten den 1 juli.

Fru talman! I dag handlar det alltså om att ta ställning till ändringar i tolv olika lagar. Bland dessa finns miljöbalken och lagen om överlåtbara fiskerättigheter. Det är ändringar i dessa två lagar som har föranlett en följdmotion från Miljöpartiet som ligger till grund för två reservationer som Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet gemensamt står bakom.

Den första reservationen handlar om en paragraf i miljöbalkens 22 kap. som behandlar förfarandet i mark- och miljödomstolar i ansökningsmål, som det heter. I 6 § föreslås att den nya Havs- och vattenmyndigheten ska flyttas upp och få samma status som Naturvårdsverket, Kammarkollegiet, Myndigheten för samhällsskydd och länsstyrelsen har haft tidigare. Märk väl att Fiskeriverket inte har haft den statusen. Havs- och vattenmyndigheten får rätten att föra talan för att tillvarata miljöintressen och andra allmänna intressen.

Det innebär att Havs- och vattenmyndigheten som part kan yttra sig om inverkan på det allmänna fiskeintresset och föreslå bestämmelser som behövs till skydd för fisket. Det innebär också en möjlighet att yrka på att mark- och miljödomstolen ska förordna en sakkunnigutredning och att domstolen sedan ska låta en eller flera sakkunniga avge ett yttrande. I och med den rollen blir fiskefrågorna ordentligt belysta. Tidigare fick Fiskeriverket tillsänt sig ansökningshandlingar och kungörelser bara för att yttra sig. Havs- och vattenmyndigheten får en annan status och får jobba med frågan som helhet.

Det handlar inte om, som det står i reservationen, om en försvagning av bevakningen av inverkan på den biologiska mångfalden, fiskebestånden och vattenmiljön i miljöprövningen. Som jag inledde med får Havs- och vattenmyndigheten i stället en starkare ställning att driva frågorna och föra talan i domstolen. Det skulle vara lite märkligt om man hade en paragraf där samma myndighet i första stycket ska föra talan och i nästa stycke yttra sig. Det är därför som den har tagits bort.

Fru talman! I reservation 2 tar den rödgröna oppositionen upp frågan om överlåtbara fiskerättigheter. Man skriver att inga nya fiskerättigheter bör fastställas under innevarande tioårsperiod och att innan nya fiskerättigheter fastställs behövs en grundlig utvärdering av systemet. Utskottet konstaterar dock att samtliga andelar i fördelningen av fiskerättigheter i det pelagiska fisket gjordes av Fiskeriverket 2009. Dessa rättigheter löper fram till 2019.

Det som nu händer är att vi får en lag om överlåtbara fiskerättigheter. Om Havs- och vattenmyndigheten ska kunna starta måste lagen tas bort eller så måste relevant myndighet stå i lagstiftningen. Vi kan ju inte ha en lagstiftning efter den 1 juli där Fiskeriverket står kvar, utan den myndighet som ersätter Fiskeriverket måste naturligtvis in i lagstiftningen.

När det gäller den utvärdering som bland andra Jan-Olof Larsson tar upp här framförde regeringen redan 2009 i propositionen *Överlåtbara fiskerättigheter* att även om lagen inte är tidsbegränsad är syftet att skapa en strukturrationalisering inom fiskeflottan, och det är svårt att säga precis när den är avslutad. När så är fallet är avsikten att tillsammans med yrkesfisket bedöma om överlåtbarheten är önskvärd som en permanent lösning. Bland andra Jan-Olof Larsson för här en diskussion om att det inte skulle ske en utvärdering. Men en utvärdering pågår ju ständigt. Vad det handlar om just i dag är att den här lagstiftningen ska kunna existera över huvud taget. Sedan kan vi naturligtvis i framtiden ta ställning till om vi ska ha det på det här sättet, men det är en annan fråga. Och det uttryckte regeringen som sagt väldigt tydligt även i propositionen 2009.

Fru talman! Jag tror att det kommer att bli ett väldigt steg framåt när vi nu får Havs- och vattenmyndigheten som får ta det övergripande ansvaret för havs- och vattenmiljöer. Jag tycker att vi med fog kan uttrycka glädje över detta.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.
(Applåder)

Anf. 73 JAN-OLOF LARSSON (S) replik:

Fru talman! Jag är glad att vi har fått en Havs- och vattenmyndighet och att den blir en samlad resurs. Den kunde ha varit mer samlad än den som vi har fått i dag. En viktig del i förvaltning av fiske handlar naturligtvis om hur mycket vi ska tillåtas ta upp. Den frågan ligger utanför. Man kunde ha samlat den på ett och samma departement, och det har man inte gjort.

Lars Tysklind sade att ändringen i lagförslaget är marginell eller hur han sade, men det är en avsevärd skillnad. Det står i dag i 6 § att Fiskeriverket "ska" yttra sig "när det behövs". Ja, men vem avgör det? Förut var det så att när någon ute i samhället tyckte att det behövdes skulle Fiskeriverket yttra sig, men så blir nu inte fallet. Det borde ju rimligen vara en försvagning.

När det sedan gäller fiskerättigheterna, om lagen ska bort eller om dessa ska in i lagstiftningen, finns det i dag inga rättigheter att fördela. De är ju redan fördelade. Och det blir ingen ändring på det förrän 2019 om vi inte inför det i andra segment.

Jag och Lars Tysklind hade äran att få besöka en fiskeavdelning i Bohuslän. De var ganska ense där om att de inte vill ha några överförbara

kvoter, för de visste att då skulle ungdomarna slås ut direkt. De skulle aldrig ha råd att komma in på den marknaden.

Vi behöver ingen ny lagstiftning i dag. När utvärderingen är klar får vi se om det här var ett bra system eller inte.

Anf. 74 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Fru talman! Vi behöver inte diskutera själva lagstiftningen. Men hur som helst infördes det en lagstiftning om överlåtbara fiskerättigheter, och fiskerättigheter till det pelagiska fisket delades ut 2009. De skulle gälla i tio år. Syftet var en strukturrationalisering av fiskeflottan.

Så länge det finns fiskerättigheter som ska gälla måste det finnas ett stöd för det i lagstiftningen, och då måste vi ha kvar lagstiftningen. Nu är den relevanta myndigheten Havs- och vattenmyndigheten. Egentligen är inte den frågan svårare än så. Sedan ska vi utvärdera systemet, och det sades väldigt tydligt av regeringen redan när man lade fram propositionen kring den här lagstiftningen.

Sedan får man naturligtvis i framtiden diskutera om det här ska gälla andra fisken. Jag kan väl också ställa mig tveksam till om det verkligen ska göra det. Det är mycket lämpligare att det pelagiska fisket ingår i förvaltningen än andra fisken med blandfisk och så vidare.

När det gäller 6 § blir det lite strid om ord på något sätt. Otvivelaktigt får Havs- och vattenmyndigheten en annan roll. Man likställs med Naturvårdsverket och en del andra myndigheter som jag räknade upp förut. Man har en roll att föra talan i mark- och miljödomstolen och har alltså kontroll över frågan. Man får naturligtvis också tillsänt sig anslutningshandlingar och har sedan att agera utifrån dessa. Är det så att man bedömer att det behövs en sakkunnigutredning kan man yrka hos domstolen på att få en sådan gjord, så ur den synpunkten är det definitivt ingen försvagning.

Även om det stod att Fiskeriverket skulle yttra sig hände det nog ibland att de skrev väldigt kortfattat. Jag kan naturligtvis inte säga exakt vad de skrev, men att de skulle yttra sig innebar att de på något vis skulle ta ställning till problematiken.

Anf. 75 JAN-OLOF LARSSON (S) replik:

Fru talman! Det är väl bara att konstatera att det är en avsevärd skillnad på ”ska” kontra ”när det behövs”. Frågan är också vem som bestämmer när det behövs och vem som säger ”ska”, så det blir en försvagning.

När det gäller detta med fiskerättigheter handlar lagförslaget om att myndigheten ska ha rätten att dela ut fiskerättigheter. Det handlar inte om ifall vi ska ha kvar eller inte ha kvar fiskerättigheter, utan det handlar om rätten att dela ut fiskerättigheter. Men det finns ju ingenting att dela ut. De är redan utdelade.

Du säger att det är svårt att bedöma när rationaliseringsprocessen är avslutad och att utvärdering pågår ständigt. När detta nu pågår borde regeringspartiernas företrädare ta reda på hur det har gått hittills. Hur många fiskelag har försvunnit? Har det blivit någon koncentration?

Jag har i utskottet aldrig fått någon återkoppling till hur läget är i dag av typen: Det ser bra ut. Längs Norrlandskusten, i Strömstad och i Skåne är det fina etableringar. Däremot har det tunnat ut i Göteborg.

Jag har inte sett några sådana redovisningar. Jag tror inte att Lars heller har gjort det, trots att han säger att det ständigt pågår en utvärdering. Det skulle vara intressant för mig och för många andra som har varit med och diskuterat dessa frågor att få veta hur läget är i dag.

Vilka rättigheter ska man få lov att dela ut? Vi står bakom det beslut som är taget. Rättigheterna till det pelagiska fisket kan man inte göra något åt; den affären är genomförd. De hundratals miljonerna är insatta, och dem kan vi inte ta tillbaka. Det måste få ha sin gång. Men några nya vill vi inte ställa upp på. Det är det som förslaget handlar om.

Anf. 76 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Fru talman! Vi får ta det ett varv till. Havs- och vattenmyndigheten har fått en roll som inte Fiskeriverket hade. Fiskeriverket kunde inte föra talan i mark- och miljödomstolarna, men det kan Havs- och vattenmyndigheten. Fiskeriverket hade en parallell roll; de fick samma papper och skulle yttra sig. Den nya myndigheten har fått en starkare roll tillsammans med de andra myndigheterna.

När det gäller bedömningen antar jag att Havs- och vattenmyndigheten själv bedömer om man ska yrka att den aktuella mark- och miljödomstolen tillsätter en sakkunnigutredning.

Det är helt riktigt att det inte finns några rättigheter att dela ut. Detta är dock en komplett lagstiftning, och det finns en paragraf i lagstiftningen som talar om hur det ska gå till om det finns rättigheter att dela ut. Det kan inte vara så att så fort en paragraf i en lagstiftning inte är tillämplig plockas den bort. Då får vi en väldigt fragmenterad lagstiftning.

Så länge systemet inte har upphört måste lagstiftningen vara komplett. Finns det inga rättigheter att dela ut kan man självklart inte utnyttja denna paragraf. Men skulle det bli aktuellt att dela ut är det Havs- och vattenmyndigheten som ska göra det. Så står det i lagstiftningen.

Precis som Jan-Olof Larsson säger är det viktigt att vi får en ordentlig utvärdering. Koncentrationen var ett av syftena till att man gjorde en strukturrationalisering av fiskeflottan och anpassade den till fångstmöjligheterna. Det var egentligen huvudsyftet. Per automatik blir det en viss koncentration av fiskemöjligheterna till ett färre antal båtar. Jag ser också fram emot att få veta hur det har blivit i verkligheten.

(Applåder)

Anf. 77 IRENE OSKARSSON (KD):

Fru talman! Dagens betänkande handlar om lagförändringar till följd av inrättandet av den nya Havs- och vattenmyndigheten. Det har vi nog alla inlett med att säga.

Ett viktigt steg är nu taget och förverkligat av alliansregeringen i arbetet för att ta ett helhetsgrepp på förvaltningen av havet och dess resurser. Det är så vi måste se på denna, för dem som lyssnar kanske något besynnerliga, debatt där vi nu är nere på detaljfrågorna. Vi måste ha med varför vi över huvud taget har gjort detta.

Som kristdemokrat gläder det mig extra mycket att den nya myndigheten får möjlighet att se helheten på ett bättre sätt än vad som tidigare varit möjligt.

I betänkandet finns två reservationer som tidigare talare berört och som även jag kommer att kommentera. Efter Lars Tysklinds anförande

skulle man kanske kunna sätta punkt, för vi har fått en gedigen genomgång av utskottets förslag och reservationerna.

Fru talman! Det är tydligt att Havs- och vattenmyndigheten får en betydligt starkare roll och ses som likvärdig i sammanhanget med övriga myndigheter på detta område. Det som S har hakat på vad gäller reservationen från Miljöpartiet är en strid om påvens skägg – och de flesta vet väl att påven är förbjuden att ha skägg. Det finns ingen skillnad, utan det handlar snarare om en förstärkning av det som tidigare varit Fiskeriverkets möjligheter.

När det gäller den andra reservationen om överlåtbara fiskerätter stämmer det att alla är fördelade i dag. Det måste dock finnas en myndighet som har ansvar den dag något händer.

Jag har dessutom förstått att det pågår en viss diskussion om fyra av de fördelade kvoterna. Man har överklagat beslut, vilket man givetvis kan göra. Detta vet Jan-Olof Larsson och andra om de har läst betänkandet. Någon myndighet måste då stå för dessa beslut framgent, och självklart är detta Havs- och vattenmyndighetens ansvar.

Det förändrar inget i grunden under försöksperioden och hur den är tänkt att vara. Vad som kommer i sinom tid får vi se utifrån den diskussion om hur vi ska hantera möjligheten till olika typer av förvaltning som pågår i ett större perspektiv i gemenskapens fiskepolitik.

Fru talman! Det är glädjande att vi får en myndighet som kan ta ett helhetsgrepp. Havet är en resurs som låter oss fånga upp CO₂ på ett sätt som ingen annan ger möjlighet till. Det är en rekreationsplats. Det är vår största motortrafikled. Det ger stor del biologisk mångfald, kanske betydligt större än den vi ser på markytan. Det är också en stor råvaruproducent, inklusive fisket. Allt detta måste hanteras på ett klokt och effektivt sätt och också förvaltas för framtiden.

Vi har skapat en myndighet som har möjlighet att ta ett helhetsgrepp. Det är glädjande att se att det har blivit verklighet. Jag kan när jag lyssnar på oppositionens talare drista mig till att fundera över varför det inte har kommit till tidigare, men nu är vi här.

Den nya myndigheten startar den 1 juli. Jag ser med spänning fram emot att följa arbetet med att planera resurser och möjligheter och med att förvalta på ett sådant sätt att vi inte förbrukar mer än vad vi kan ta ut ur havet ur ett hållbarhetsperspektiv.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.
(Applåder)

Anf. 78 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag instämmer i att det är bra att vi får till stånd en havs- och vattenmyndighet. Men det är samtidigt tråkigt att de borgerliga partierna inte vill ålägga den myndighet där all kompetens kommer att finnas möjligheten och också skyldigheten att yttra sig när stora vattenanläggningar ska anläggas. Med ert och regeringens förslag får myndigheten bara göra det om man tycker att det behövs. Det är en tydlig försvagning av den nuvarande ordningen.

Varför bidrar ni till denna försvagning och varför vill ni inte ge den nya myndigheten den fulla status den förtjänar?

Jag vill också fråga om de överlåtbara fiskerättigheterna. Syftet är att detta ska leda till en strukturrationalisering. Färre företag kommer att få rättigheter, och det småskaliga fisket kommer att slås ut i större utsträckning.

Då är det tråkigt att ni på den borgerliga sidan inte ens vill utvärdera verksamheten. Eller är det som Lars Hjalmered från Moderaterna sade, att det ska göras en översyn? Vad är det då för översyn som ska göras?

Irene Oskarsson nämnde i anförandet att om något händer kan det tilldelas nya rättigheter. Vilka är dessa rättigheter?

Anf. 79 IRENE OSKARSSON (KD) replik:

Fru talman! I betänkandet står det på s. 12 att det finns fyra kvoter där fördelningen har överklagats, alltså måste någon myndighet hantera överklagandet. Det finns inte fler kvoter än vad som redan är fördelade, men någon myndighet ska ha ansvaret. En utvärdering ska naturligtvis göras av vad som kommer ut av en framtida gemensam fiskeripolitik. Sverige är pådrivande. Vi här i kammaren har gått före och minister Eskil Erlandsson driver på för att det småskaliga ska ha förutsättningar att fortsätta existera.

När det gäller frågan om kompetens tycker jag att Jens Holm svarar själv. Den myndighet som kommer att ha all samlad kompetens på det här området – ungefär så sade Jens Holm. Jag förutsätter att den myndigheten kan bedöma när yttranden ska göras.

Anf. 80 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Det är intressant att det ska göras en utvärdering. Kan Irene Oskarsson svara på när utvärderingen ska göras? Vilket uppdrag har utvärderingen i så fall? Är man beredd att vidta åtgärder om man ser klara brister i fiskerättighetssystemet?

Irene Oskarsson säger att det småskaliga fisket ska värnas, men syftet med detta är ju en strukturrationalisering. Det är en koncentration till ett fåtal stora fiskeriföretag. Är inte Irene Oskarsson beredd att erkänna det? Det står till och med i propositionen.

Som vårt förslag lyder, och om vi har kvar den formulering som finns i miljöbalken i dag, finns det en skyldighet för Havs- och vattenmyndigheten att yttra sig när anläggningar ska byggas. Det finns en tydlig möjlighet för dem att uppdra åt mark- och miljödomstolen att utreda frågan. Irene Oskarsson måste väl hålla med om att man, om man tar bort de formuleringarna, försvarar möjligheterna för myndigheten att agera.

Anf. 81 IRENE OSKARSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag gör inte alls samma bedömning som Jens Holm när det gäller försvagning eller förstärkning av myndigheter. Jag ser, som Jens Holm själv sade i sitt första inlägg, att det är på den myndighet som vi nu skapar som den samlade kompetensen i de här frågorna finns. Det är den myndighet som kan bedöma när man bör göra en talan. Då har man gett Havs- och vattenmyndigheten fullt mandat att agera i de här frågorna. Jag tycker, tillsammans med övriga allianskolleger, att det är fullt tillräckligt.

När det gäller utredning förutsätter jag att Fiskeriverket har följt detta under ett startskede. Vi ska ha tio års perspektiv på detta. Det är klart att

det kommer att göras uppföljningar under resans gång. Det kommer säkert att skrivas till myndigheten. Vi kommer under den här tioårsperioden att ha en stor diskussion om hur den gemensamma fiskeripolitiken ska se ut. Det kommer naturligtvis att spela in på fortsättningen.

När det gäller det småskaliga fisket står jag fast vid att vi ska ge förutsättningarna. Vad som är småskaligt och vad som är storskaligt fiske blir en definitionsfråga. Den debatten tror jag att vi ska ha i ett annat sammanhang.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 16 §.)

14 § Utvidgning av Hamra nationalpark

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2010/11:MJU26
Utvidgning av Hamra nationalpark (prop. 2010/11:69).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 16 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.34 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

15 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 12 maj

NU20 Vissa näringspolitiska frågor

Punkt 1 (Övergripande om företagsfrämjande insatser)

Propositioner ställdes först beträffande utskottets förslag till beslut och därefter i fråga om motiveringen.

Förslag till beslut:

1. utskottet
  2. res. 1 (SD)
- Votering:
266 för utskottet
21 för res. 1
21 avstod
41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 96 M, 23 MP, 22 FP, 19 C, 15 KD

För res. 1: 1 S, 20 SD

Avstod: 6 S, 15 V

Frånvarande: 14 S, 11 M, 2 MP, 2 FP, 4 C, 4 V, 4 KD

Clas-Göran Carlsson och Matilda Ernkrans (båda S) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Ylva Johansson (S) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Motiveringen:

Godkännande av

1. utskottets motivering

2. motiveringen i res. 2 (S, MP, V)

Votering:

153 för utskottet

136 för res. 2

20 avstod

40 frånvarande

Kammaren godkände utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 M, 22 FP, 20 C, 15 KD

För res. 2: 98 S, 23 MP, 15 V

Avstod: 20 SD

Frånvarande: 14 S, 11 M, 2 MP, 2 FP, 3 C, 4 V, 4 KD

Punkt 5 (Rymdfrågor)

1. utskottet

2. res. 4 (SD)

Votering:

288 för utskottet

20 för res. 4

1 avstod

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 96 M, 23 MP, 22 FP, 20 C, 14 V, 15 KD

För res. 4: 20 SD

Avstod: 1 V

Frånvarande: 14 S, 11 M, 2 MP, 2 FP, 3 C, 4 V, 4 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

16 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

NU24 Ändring i patentlagen – nya medicinska användningsområden

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU8 Ändrade regler om övertid och skyddskommitté m.m.

Punkt 1 (Ändring i arbetstidslagen)

1. utskottet

2. res. 1 (S, V)

Votering:

192 för utskottet

115 för res. 1

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 M, 20 MP, 22 FP, 20 C, 19 SD, 15 KD

För res. 1: 98 S, 2 MP, 15 V

Frånvarande: 14 S, 11 M, 3 MP, 2 FP, 3 C, 1 SD, 4 V, 4 KD

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 3 (Allmänna arbetstidsfrågor m.m.)

1. utskottet

2. res. 2 (V)

Votering:

271 för utskottet

38 för res. 2

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 96 M, 22 FP, 20 C, 20 SD, 15 KD

För res. 2: 23 MP, 15 V

Frånvarande: 14 S, 11 M, 2 MP, 2 FP, 3 C, 4 V, 4 KD

Punkt 4 (Rätt till föräldraledighet)

Yrkanden:

1. utskottet

2. mot. So543 yrk. 8 (MP)

Votering:

285 för utskottet

23 för mot.

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 96 M, 22 FP, 20 C, 20 SD, 15 V, 15 KD

För mot.: 23 MP

Frånvarande: 15 S, 11 M, 2 MP, 2 FP, 3 C, 4 V, 4 KD

JuU26 Genomförande av rådets rambeslut om kampen mot organiserad brottslighet

Kammaren biföll utskottets förslag.

SKU25 Grönbok om mervärdesskattens framtid
Kammaren biföll utskottets förslag.
Utskottets utlåtande lades till handlingarna.

Prot. 2010/11:104
18 maj

UbU15 Grönbok om ett gemensamt strategiskt ramverk för EU:s finansiering av forskning och innovation
Kammaren biföll utskottets förslag.
Utskottets utlåtande lades till handlingarna.

TU20 Ändrade regler för elektroniska kommunikationer och andra IT-politiska frågor

Punkt 1 (Ändrade regler för elektroniska kommunikationer)

1. utskottet
  2. res. 1 (S, SD, V)
  3. res. 2 (MP)
- Förberedande votering:

136 för res. 1
23 för res. 2
150 avstod
40 frånvarande
Kammaren biträdde res. 1.

Gunnar Andrén (FP) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:
153 för utskottet
133 för res. 1
23 avstod
40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 M, 22 FP, 20 C, 15 KD
För res. 1: 98 S, 20 SD, 15 V
Avstod: 23 MP
Frånvarande: 14 S, 11 M, 2 MP, 2 FP, 3 C, 4 V, 4 KD

Punkt 2 (Integritetsskyddet inom elektronisk kommunikation)

1. utskottet
  2. res. 3 (V, MP)
- Votering:

270 för utskottet
38 för res. 3
41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 96 M, 22 FP, 20 C, 19 SD, 15 KD
För res. 3: 23 MP, 15 V
Frånvarande: 14 S, 11 M, 2 MP, 2 FP, 3 C, 1 SD, 4 V, 4 KD

Punkt 3 (IT-politisk strategi)

1. utskottet
2. res. 4 (S, MP, V)

Votering:

173 för utskottet

136 för res. 4

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 M, 22 FP, 20 C, 20 SD, 15 KD

För res. 4: 98 S, 23 MP, 15 V

Frånvarande: 14 S, 11 M, 2 MP, 2 FP, 3 C, 4 V, 4 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU25 Havs- och vattenmyndigheten

Punkt 1 (Havs- och vattenmyndighetens rätt att föra talan m.m.)

1. utskottet
2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

173 för utskottet

136 för res. 1

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 M, 22 FP, 20 C, 20 SD, 15 KD

För res. 1: 98 S, 23 MP, 15 V

Frånvarande: 14 S, 11 M, 2 MP, 2 FP, 3 C, 4 V, 4 KD

Punkterna 2 och 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 4 (Överlåtbara fiskerättigheter)

1. utskottet
2. res. 2 (S, MP, V)

Votering:

173 för utskottet

136 för res. 2

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 M, 22 FP, 20 C, 20 SD, 15 KD

För res. 2: 98 S, 23 MP, 15 V

Frånvarande: 14 S, 11 M, 2 MP, 2 FP, 3 C, 4 V, 4 KD

MJU26 Utvidgning av Hamra nationalpark

Kammaren biföll utskottets förslag.

17 § Bordläggning

Prot. 2010/11:104
18 maj

Anmälades och bordlades

Proposition

2010/11:143 Lag om flygplatsavgifter

Skrivelser

2010/11:136 Riksrevisionens granskning av effektiviteten i lärosätenas användning av resurser

2010/11:139 Riksrevisionens granskning av kostnadskontroll i stora järnvägsinvesteringar

18 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 18 maj

2010/11:393 AGRA

av *Jens Holm* (V)

till statsrådet Gunilla Carlsson (M)

2010/11:394 Miljöskatt på flyget och energiskattedirektivet

av *Jonas Sjöstedt* (V)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2010/11:395 Könstillhörighetslagen

av *Marianne Berg* (V)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2010/11:396 Det statliga bidraget till trossamfund

av *Siv Holma* (V)

till statsrådet Stefan Attefall (KD)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 31 maj.

19 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 18 maj

2010/11:528 Egenkapitalbevis för sparbanker

av *Ulla Andersson* (V)

till statsrådet Peter Norman (M)

2010/11:529 Vårdpersonals möjlighet att vägra utföra aborter
av *Eva Olofsson* (V)
till socialminister Göran Hägglund (KD)
2010/11:530 Oläsbar text på matförpackningar
av *Veronica Palm* (S)
till statsrådet Birgitta Ohlsson (FP)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 31 maj.

20 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 18 maj

2010/11:481 Yrkestrafikens regler om gott anseende
av *Lars Mejern Larsson* (S)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)
2010/11:485 Bemötandefrågor i sjukförsäkringen
av *Anders Andersson* (KD)
till statsrådet Ulf Kristersson (M)
2010/11:496 Barnkonventionen och svensk lagstiftning
av *Désirée Liljevall* (S)
till statsrådet Tobias Billström (M)
2010/11:497 Häktesfrågan i Halland
av *Jan Ertsborn* (FP)
till justitieminister Beatrice Ask (M)
2010/11:498 Kulturmedel och terrororganisationer
av tredje vice talman *Liselott Hagberg* (FP)
till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)
2010/11:499 Villkoren för ledsagarservice
av *Ann Arleklo* (S)
till statsrådet Maria Larsson (KD)
2010/11:500 Reglerna för import av historiska fordon
av *Isak From* (S)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)
2010/11:501 Sveriges arbete med luftkvalitet
av *Jens Holm* (V)
till miljöminister Andreas Carlgren (C)
2010/11:502 Griskris
av *Carina Ohlsson* (S)
till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)
2010/11:503 Tingsrätten i Eksjö
av *Helene Petersson* i Stockaryd (S)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

2010/11:504 Planerad kraftledning mellan Ekhyddan och Barkeryd
av *Helene Petersson* (S) i Stockaryd (S)

till närings- och energiminister Maud Olofsson (C)

2010/11:505 Krav på pass och styrkt identitet i familjeåterföreningsfall

av *Ulla Andersson* (V)

till statsrådet Tobias Billström (M)

2010/11:506 Djurskydd och krav vid upphandling

av *Jens Holm* (V)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2010/11:507 Hungerstrejkande flyktingar från Iran

av *Shadiye Heydari* (S)

till statsrådet Tobias Billström (M)

2010/11:508 Funktionshindrades möjligheter att få arbete på statliga företag

av *Kerstin Nilsson* (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2010/11:509 Smittorisk på apotek

av *Eva Olofsson* (V)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2010/11:510 Prioritering inom vården

av *Eva Olofsson* (V)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2010/11:511Handledning inom polisen

av *Lena Olsson* (V)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2010/11:512 Särskild myndighet för att utreda poliser som misstänks för brott

av *Lena Olsson* (V)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2010/11:513 Hungerstrejkande flyktingar från Iran

av *Mattias Jonsson* (S)

till statsrådet Tobias Billström (M)

2010/11:514 Det statliga ansvaret vid bevarandet av viktiga kulturarvs samlingar

av *Isak From* (S)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 31 maj.

Prot. 2010/11:104 21 § Kammaren åtskildes kl. 16.15.
18 maj

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdet början till och med 11 §
anf. 27 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 13 § anf. 67 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 13.34 och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

MADELEINE GABRIELSON HOLST

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
3 § Anmälan om inkommen granskningsrapport från Riksrevisionen	2
4 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen.....	3
5 § Hänvisning av ärende till utskott.....	3
6 § Förnyad bordläggning.....	3
7 § Ändring i patentlagen – nya medicinska användningsområden	3
Näringsutskottets betänkande 2010/11:NU24	3
(Beslut fattades under 16 §.).....	3
8 § Ändrade regler om övertid och skyddskommitté m.m.	4
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2010/11:AU8.....	4
Anf. 1 JOHAN ANDERSSON (S).....	4
Anf. 2 JOSEFIN BRINK (V)	6
Anf. 3 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	7
Anf. 4 JOSEFIN BRINK (V) replik	9
Anf. 5 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	10
Anf. 6 JOSEFIN BRINK (V) replik	10
Anf. 7 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	11
Anf. 8 JOHAN ANDERSSON (S) replik.....	11
Anf. 9 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	12
Anf. 10 JOHAN ANDERSSON (S) replik.....	12
Anf. 11 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik.....	13
Anf. 12 MEHMET KAPLAN (MP)	13
Anf. 13 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik.....	14
Anf. 14 MEHMET KAPLAN (MP) replik.....	15
Anf. 15 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik.....	15
Anf. 16 MEHMET KAPLAN (MP) replik.....	16
Anf. 17 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD)	16
Anf. 18 ANNIKA LILLEMETS (MP)	17
(Beslut fattades under 16 §.).....	19
9 § Genomförande av rådets rambeslut om kampen mot organiserad brottslighet	19
Justitieutskottets betänkande 2010/11:JuU26.....	19
Anf. 19 PATRICK RESLOW (M)	19
(Beslut fattades under 16 §.).....	21
10 § Grönbok om mervärdesskattens framtid	21
Skatteutskottets utlåtande 2010/11:SkU25	21
Anf. 20 HANS OLSSON (S).....	21
Anf. 21 LENA ASPLUND (M).....	22
Anf. 22 HELENA LEANDER (MP).....	24
Anf. 23 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	25
Anf. 24 KARIN NILSSON (C)	26

Anf. 25 JACOB JOHNSON (V)	28
(Beslut fattades under 16 §.)	29
11 § Grönbok om ett gemensamt strategiskt ramverk för	
EU:s finansiering av forskning och innovation	30
Utbildningsutskottets utlåtande 2010/11:UbU15	30
Anf. 26 THOMAS STRAND (S).....	30
Anf. 27 NINA LUNDSTRÖM (FP).....	31
Anf. 28 EMIL KÄLLSTRÖM (C)	32
Anf. 29 RICHARD JOMSHOF (SD).....	34
Anf. 30 YVONNE ANDERSSON (KD).....	35
Anf. 31 JAN ERICSON (M)	36
(Beslut fattades under 16 §.)	36
12 § Ändrade regler för elektroniska kommunikationer och	
andra IT-politiska frågor	36
Trafikutskottets betänkande 2010/11:TU20	36
Anf. 32 ANNELIE ENOCHSON (KD)	36
Anf. 33 DÉSIRÉE LILJEVALL (S).....	37
Anf. 34 ANNIKA LILLEMETS (MP).....	38
Anf. 35 SIV HOLMA (V)	40
Anf. 36 ANNIKA LILLEMETS (MP) replik.....	42
Anf. 37 SIV HOLMA (V) replik.....	42
Anf. 38 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M)	42
Anf. 39 DÉSIRÉE LILJEVALL (S) replik	44
Anf. 40 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M) replik.....	45
Anf. 41 DÉSIRÉE LILJEVALL (S) replik	45
Anf. 42 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M) replik.....	46
Anf. 43 SIV HOLMA (V) replik.....	46
Anf. 44 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M) replik.....	46
Anf. 45 SIV HOLMA (V) replik.....	47
Anf. 46 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M) replik.....	47
Anf. 47 LARS TYSKLIND (FP)	48
Anf. 48 DÉSIRÉE LILJEVALL (S) replik	50
Anf. 49 LARS TYSKLIND (FP) replik	50
Anf. 50 DÉSIRÉE LILJEVALL (S) replik	50
Anf. 51 LARS TYSKLIND (FP) replik	51
Anf. 52 SIV HOLMA (V) replik.....	51
Anf. 53 LARS TYSKLIND (FP) replik	51
Anf. 54 SIV HOLMA (V) replik.....	52
Anf. 55 LARS TYSKLIND (FP) replik	52
Anf. 56 OLA JOHANSSON (C).....	53
Anf. 57 DÉSIRÉE LILJEVALL (S) replik	55
Anf. 58 OLA JOHANSSON (C) replik.....	55
Anf. 59 DÉSIRÉE LILJEVALL (S) replik	55
Anf. 60 OLA JOHANSSON (C) replik.....	55
Anf. 61 SIV HOLMA (V) replik.....	56
Anf. 62 OLA JOHANSSON (C) replik.....	56
Anf. 63 SIV HOLMA (V) replik.....	57
Anf. 64 OLA JOHANSSON (C) replik.....	57

(Beslut fattades under 16 §.).....	58
13 § Havs- och vattenmyndigheten.....	58
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2010/11:MJU25	58
Anf. 65 JAN-OLOF LARSSON (S).....	58
Anf. 66 JENS HOLM (V)	59
Anf. 67 LARS HJÄLMERED (M).....	60
Anf. 68 JAN-OLOF LARSSON (S) replik.....	61
Anf. 69 LARS HJÄLMERED (M) replik.....	62
Anf. 70 JAN-OLOF LARSSON (S) replik.....	62
Anf. 71 LARS HJÄLMERED (M) replik.....	63
Anf. 72 LARS TYSKLIND (FP).....	63
Anf. 73 JAN-OLOF LARSSON (S) replik.....	65
Anf. 74 LARS TYSKLIND (FP) replik	66
Anf. 75 JAN-OLOF LARSSON (S) replik.....	66
Anf. 76 LARS TYSKLIND (FP) replik	67
Anf. 77 IRENE OSKARSSON (KD).....	67
Anf. 78 JENS HOLM (V) replik	68
Anf. 79 IRENE OSKARSSON (KD) replik.....	69
Anf. 80 JENS HOLM (V) replik	69
Anf. 81 IRENE OSKARSSON (KD) replik.....	69
(Beslut fattades under 16 §.).....	70
14 § Utvidgning av Hamra nationalpark	70
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2010/11:MJU26	70
(Beslut fattades under 16 §.).....	70
Ajournering.....	70
Återupptagna förhandlingar	70
15 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 12 maj.....	70
NU20 Vissa näringspolitiska frågor	70
16 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	71
NU24 Ändring i patentlagen – nya medicinska användningsområden.....	71
AU8 Ändrade regler om övertid och skyddskommitté m.m.	72
JuU26 Genomförande av rådets rambeslut om kampen mot organiserad brottslighet	72
SkU25 Grönbok om mervärdesskattens framtid.....	73
UbU15 Grönbok om ett gemensamt strategiskt ramverk för EU:s finansiering av forskning och innovation	73
TU20 Ändrade regler för elektroniska kommunikationer och andra IT-politiska frågor	73
MJU25 Havs- och vattenmyndigheten	74
MJU26 Utvidgning av Hamra nationalpark	74
17 § Bordläggning.....	75
18 § Anmälan om interpellationer.....	75
19 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	75
20 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	76
21 § Kammaren åtskildes kl. 16.15.....	78

Prot. 2010/11:104
18 maj

Tryck: Elanders, Vällingby 2011